

De Noord-Amerikaanse multinational Monsanto is de grootste producent van zaden, ten minste van genetisch gewijzigde en hybride zaden. Dit jaar echter zijn de winsten van Monsanto met 19 procent gedaald in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Deze daling is toe te schrijven aan verminderde verkoop van onkruidverdelgers en chemische meststoffen. Aangezien de prijzen niet kunnen verhoogd worden in tijden van wereldwijde crisis is de uitweg vlug gevonden in het aanboren van nieuwe markten. Haïti lijkt daarvoor in aanmerking te komen. Wellicht is Monsanto's aanwezigheid op dit eiland te danken aan internationale hulpagentschappen en de VS ambassade, met het WINNER-programma (Watershed Initiative For National Natural Environmental Resources) van USAID. Haar missie is "het bevorderen van de Amerikaanse buitenlandse politieke belangen door de democratie en de vrije markt te verspreiden, via de verbetering van levenskwaliteit van de burgers in de ontwikkelingslanden". Waar ligt dan het probleem, hoor ik u denken. Wel, de specifieke eigenschap van Monsanto's hybride zaden is dat uitsluitend de eerste generatie zaden zaaibaar zijn. Indien de boer verder wil produceren in het volgend zaaijaar moet hij nieuwe Monsanto zaden aankopen. Niet iedereen is daar gelukkig mee. Dergelijk soort zaad betekent het einde van de onafhankelijkheid van de boer. Volgens Haïtiaanse boerenorganisaties zijn dergelijke 'giften' in feite een frontale aanval op de familiale landbouw, op de boerenorganisaties, op de biodiversiteit, de inheemse zaden, en op het milieu in Haïti. Leve de inbreng van de privé-ondernemingen in het ontwikkelingswerk. (www.rainforest-rescue.org)

De olieramp in de Golf van Mexico spoot bijna 800 miljoen liter olie in zee. Hele vissersgemeenschappen verloren hun enige bron van levensonderhoud door de vervuiling. Dit in een periode waarin de VS de meest penibele arbeidsmarkt kent sedert de Grote Depressie (1931). De omstandigheden hebben heel wat werkloze vissers gedwongen om de enige beschikbare jobs te in de regio te aanvaarden, met name voor BP de vervuilde wateren en de kustlijn opkuisen. De vissers moeten dus gaan werken voor de onderneming tegen wie de meesten onder hen grote schadeclaims hebben

ingediend. Nu hebben deze bewoners van de Golf van Mexico te horen gekregen dat het loon dat BP betaalt voor de opruimactie zal worden afgetrokken van elke overeenkomst over vergoedingen voor inkomensverlies die de multinational zou moeten betalen. Als dit doorgezet wordt, zullen ze hun gezondheid hebben gewaagd om de oliegi-gigant te helpen haar wettelijke verplichtingen na te komen, zonder dat zij er voor hun gezinnen enig netto financieel voordeel aan overhouden. De federale wet eist nochtans dat BP zowel het inkomensverlies dekt als de opruimkosten draagt. Efficiëntie boven alles, lijkt BP te denken. (The Huffington Post)

Met de wereldbeker voetbal in juni is het waarschijnlijk aan het grote publiek voorbijgaan, maar in Afghanistan zijn er ondertussen ook spelen aan de gang. Er wordt gestreden tussen fabrikanten en tussen landen in de discipline doeltreffendste 'drones' (onbemande vliegtuigen). De vliegtuigen zijn uitermate klein en licht. Ze kunnen door 1 soldaat gedragen en in de lucht gesmeten worden en dienen in de eerste plaats om informatie te verschaffen over het gevechtsterrein of om potentiële doelwitten nauwkeurig te lokaliseren. De strijd tussen de belangrijkste fabrikanten om de grootste verkoop in deze discipline woedt vooral tussen Amerikaanse en Israëlische producenten. Zij produceren vliegtuigen met welluidende namen zoals Raven (AeroVironment, VS), WASP (AeroVironment, VS), Desert Hawk (Lockheed, VS), Skylark (Elbit Systems, Israël), ScanEagle (Boeing, VS), Maveric (Priora, VS), Orbiter (Aeronautics, Israel), Searcher II (Israel Aerospace Industries, Israël) en Buster (MiTex, VS). De belangrijkste afnemers van dit speeltuig zijn Nederland, Polen, Denemarken, VS, Frankrijk, Spanje en Groot-Brittannië. Zij maken op het Afgaanse speelterrein volop gebruik van deze onschuldige toestellen. De verliezers van het spel zijn de Afgaanse burgers. (www.defenseindustrydaily.com)

De families van de 33 Chileense kompels die sinds 5 augustus letterlijk in de put zitten op een diepte van 700 meter, kregen al na drie weken het opbeurende nieuws te horen dat de lonen van de mijnwerkers waarschijnlijk niet zouden worden blijven uitbetaald. De

eigenaar van de San Jose-mijn, de San Esteban groep, vond dat logisch want de kompels zijn immers niet aan het werk daar beneden. Onderhandelingen met de regering leverden een akkoord op waarbij de staat compensaties aan de getroffen families uitreikt zodat ze bovengronds niet hoeven om te komen van de honger. De mijnwerkers die het geluk hadden om niet betrokken te geraken bij dit hele incident krijgen uiteraard ook geen lonen meer. Werken is immers onmogelijk zolang de mijn geblokkeerd wordt door hun collega's onder de grond. De rechten van de arbeiders moeten in Chili misschien eens geherdefinieerd worden. (www.hln.be)

Een nieuwe trend bij de rijkere en rap verveelde medemens is het 'reality' toerisme. Voor een som geld kunnen de gegadigden doen alsof ze vluchtelingen zijn die vanuit Mexico de grens met de Verenigde Staten willen bereiken. Net zoals de vele duizenden Mexicanen die deze verre van entertainende tocht elk jaar wagen in de hoop op een beter leven in de VS, laten ze zich door mensensmokkelaars begeleiden over het ruwe terrein. Alleen zijn deze smokkelaars vermomde acteurs. De nepvluchtelingen worden tijdens hun tocht constant opgejaagd. Af en toe wordt één van de deelnemers opgepakt door de echte Amerikaanse grenswacht, maar eenmaal het misverstand uitgeklaard, worden ze uiteraard vrijgelaten en hebben ze weer een spannend verhaal om aan hun vrienden van de golfclub te vertellen. (www.hln.be)

BEDREIGDE ZEE

De maan begrijpt best hoe diep dit water is ik ben de maanvis die nauwelijks weet de mens heeft zich vergist.

Uw vloed eens helder als een glas kent nu het noodlot van een grote olieplas. Op uw besmeurde stranden was ik mijn bezeeerde handen.

Jozef Vandromme

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 53^e jaargang | nr. 405 | september - oktober 2010

afgifftekantoor 9000 Gent 1

erkenningsnr P 206485

Vrede - Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent

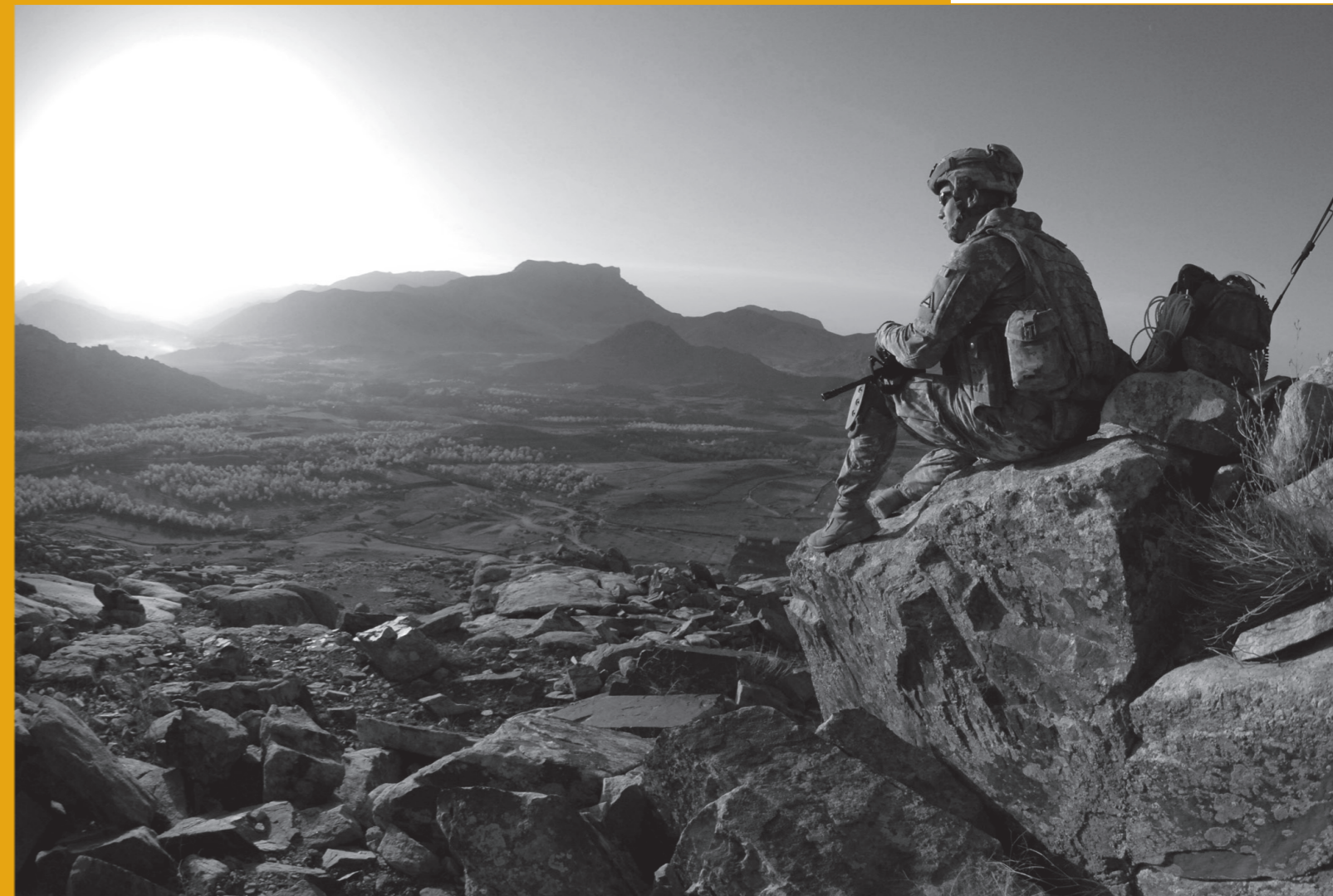
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be

internet: www.vrede.be

v.u.: M. De Smet, Val. de Saedeleerstraat 63, 9300 Aalst



DE AFPAK-OORLOG



ISAF in Afghanistan

Afrika:
Barst de spiegel in Rwanda?
Sociale beweging:
Strategische uitdagingen voor het Sociaal Forum
Europa:
De goede relaties tussen de EU en Israël

| | | |
|--------------------------|--|----|
| EDITORIAAL | – De EU moet 'ontwapenen om te ontwikkelen' | 3 |
| INTERVIEW | – Interview met Kerem Kabadayi | 4 |
| MIDDEN-OOSTEN | – Kernwapenvrije zone in het Midden-Oosten..... | 8 |
| | – Geen oorlog tegen Iran... nog niet..... | 12 |
| | – Cultuur als wapen | 14 |
| EUROPA | – De goede relaties tussen de EU en Israël | 17 |
| SOCIALE BEWEGING | – Een politiek van duurzame groei in plaats van bezuinigingen .. | 21 |
| | – Strategische uitdagingen voor het Sociaal Forum | 23 |
| DOSSIER: DE AFPAK-OORLOG | | 26 |
| | – Obama's mooie woorden ondergraven door de realiteit op het terrein | 27 |
| | – Pakistan en de Taliban | 32 |
| | – Oorlogsmoe in Pakistan & Afghanistan | 33 |
| AZIË | – Provocaties in de China-VS-relaties..... | 36 |
| | – Oppositie in Myanmar | 39 |
| AFRIKA | – Barst de spiegel in Rwanda? | 41 |
| | – Uganda, reservoir van huurlingen..... | 44 |
| LATIJS-AMERIKA | – Brazilië en Venezuela, twee sleutelverkiezingen in een week tijd | 45 |
| VREDESBEWEGING | – Een roep om vrede! Vredesweek 2010 | 49 |
| BOEKBESPREKING | – Big Brother in de Europese Unie | 51 |
| AGENDA | | 53 |
| VOOR DE VUIST | – Stop investeringen in steenkoolcentrales | 55 |
| TE ZOT OM LOS TE LOPEN | | 56 |

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

redactie-beheer-publiciteit
Filips Van Arteveldestraat 35, 9000 Gent
rek. nr. 523-0803211-29
IBAN: BE26 5230 8032 1129
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

leesgeld:
3,75 euro: los nummer
20 euro: 6 nummers/jaar
22,50 euro: instellingen met factuur
35 euro: Nederland en E.U.
40 euro: rest vd wereld
steunabonnement: 40 euro
studentenabonnement: 15 euro

abonnementendienst: L. Verwest, J. Ngandu

wordt gedrukt op kringlooppapier
offset druk: Nevelland, B.W. 9850 Nevele
layout-concept: Filip Coopman
tekening dossier: Walter

kernredactie:
Ludo De Brabander, Georges Spriet,
Marie-Jeanne Vanmol, Antoine Uytterhaeghe,
Soetkin Van Muylem, Pieter Teirlinck

redactieleden:
Lucien Bollaert, Merel De Smet,
Tieneke Holvoet, Francine Mestrum,
Marleen Renders, Jennie Van Lerberghe,
Paul Vanden Bavière, Wouter De Vriendt,
Geert Goeman

verantwoordelijke uitgever:
Marc De Smet,
V. de Saedeleerstraat 63, 9300 Aalst

...
De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van
Vrede vzw.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentemplaar.



Werken mee aan dit nummer.
Georges Spriet, Pieter Teirlinck, Ludo De Brabander, Soetkin Van Muylem, Antoine Uytterhaeghe, Margot De Smaele, Kerem Kabadayi, Francine Mestrum, Kris Berwouts

STOP INVESTERINGEN IN STEENKOOICENTRALES

I Netwerk Vlaanderen I

De klimaatopwarming is een hot topic. Wereldwijd groeit een consensus dat we dringend in actie moeten schieten om onder de twee graden opwarming te blijven. Deze kennis en intenties leiden echter nog niet tot een drastische ommekeer. Zo is energie uit steenkool aan een opmars bezig: vandaag zijn er niet minder dan 70 (!) nieuwe steenkoolcentrales gepland in Europa. Energie-opwekking uit steenkool is nochtans nefast voor het klimaat. De 70 geplande steenkoolcentrales zullen jaarlijks ongeveer evenveel broeikasgassen uitstoten als 130 miljoen auto's. Banken actief in België schrikken daar voorlopig niet voor terug en financieren met ons spaargeld de bouw van nieuwe steenkoolcentrales. Met de petitie 'Bankroet' vragen verschillende NGO's aan banken om hiermee te stoppen.

LAAT STEENKOOICENTRALES IN DE GROND

Steenkool is de meest vervuilende fossiele brandstof: ze staat in voor 25% van de wereldwijd opgewekte energie, maar neemt wel 42% van de mondiale CO₂-uitstoot bij energieopwekking voor haar rekening. Desondanks is steenkool aan een opmars bezig. De productie en verbranding van steenkool neemt sinds 2000 tussen 5 en 10% per jaar toe. Alleen al het huidige groeipad van nieuwe elektriciteitsopwekking uit steenkool riskeert alle andere klimaatinspanningen teniet te doen. Laat staan dat het de uitstoot met tientallen procenten laat dalen zoals nodig geacht wordt om gevaarlijke klimaatverandering te vermijden. Steenkoolcentrales staan ook bij ons gepland. Hoewel Kris Peeters zich reeds publiekelijk had verzet tegen de bouw van een steenkoolcentrale door E.ON in Antwerpen, diende de Duitse energiegigant in juni 2010 toch een milieuvergunningsaanvraag in. Banken staan voor een belangrijke keuze. Zal E.ON bij hen kunnen aankloppen om dit extreem vervuilend project te financieren?

Uit het onderzoek Bankiers op hete kolen van Netwerk Vlaanderen blijkt dat banken actief in België, de afgelopen twee jaar volop investeerden in steenkoolcentrales. Op Triodos na investeerden alle onderzochte banken, namelijk AXA, BNP Paribas, Citigroup, Deutsche Bank, Dexia, ING en KBC, in 2008 en 2009 gezamenlijk 18,8 miljard euro in RWE, E.ON en Vattenfall, energiegianten en bouwers van steenkoolcentrales. Dit toont aan dat de financiële wereld vlot een fiat geeft aan grootvervuilers. Banken die in een steenkoolcentrale investeren, dwingen de samenleving op een langdurig vervuilend pad: een steenkoolcentrale heeft immers een levensduur van 40 jaar. Bovendien hebben banken er alle belang bij dat hun leningen terugbetaald worden en de steenkoolcentrales hun operaties niet vroegtijdig staken. Op die manier worden groene investeringen tenietgedaan en blijven we ter plaatse trappelen.

LARIE EN STEENKOOICENTRALES?

In België actieve banken hebben dus nog een lange weg te gaan om ecologisch te worden, iets wat nochtans veel van deze banken reeds claimen te zijn. Indien banken hun groen imago consequent naar de praktijk willen vertalen, moeten ze in de eerste plaats stoppen met het financieren van steenkoolcentrales en zich verder terugtrekken uit sectoren en bedrijven die een substantieel negatieve impact op het klimaat hebben.



Bovendien dienen banken de steun aan broeikasreducerende technologieën, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie te verhogen om de overgang naar een economie met weinig tot geen CO₂-uitstoot te financieren. Uit het rapport blijkt dat het kan. Zo financiert de Nederlandse ASN Bank geen activiteiten die veel broeikasgassen uitstoten, zoals bijvoorbeeld elektriciteitsproductie uit steenkool. Ook de Britse Co-op Bank verklaart geen bedrijven te financieren wier voornaamste activiteit bijdraagt tot klimaatverandering door bijvoorbeeld de productie van fossiele brandstoffen.

OVERHEID

De Belgische overheid moet ook haar verantwoordelijkheid opnemen. Dat kan met een doeltreffend klimaatbeleid, met inzet van financiële instrumenten zoals een vergroening van de fiscaliteit, met hogere lasten voor vervuiling, en financiële en fiscale stimuli voor hernieuwbare energie, energiebesparing en groene technologieën. Een reglementair kader moet de transitie naar een klimaatvriendelijke samenleving sturen. Tenslotte kan de overheid het goede voorbeeld geven door haar eigen middelen, bijvoorbeeld pensioenfondsen, te beleggen in projecten en producten die bijdragen tot de overgang naar een economie met weinig tot geen CO₂-uitstoot.

Zeker nu ze zoveel geld aan de banken heeft geschonken, moet de overheid de banken op hun maatschappelijke verplichtingen wijzen. Samen hebben ze een rol te spelen in het realiseren van een ecologisch verantwoorde economie. 'Bankiers op hete kolen' bewijst dat er nog fikse inspanningen geleverd moeten worden. Met een petitie wil Netwerk Vlaanderen banken aantonen dat er een groot draagvlak is om steenkool de rug toe te keren en hen aanmoedigen om ons geld in klimaatvriendelijke technologieën te investeren.

Teken de petitie op www.netwerkvlaanderen.be/bankroet !

Netwerk Vlaanderen vzw promoot het anders omgaan met geld. De organisatie voert campagne tegen onverantwoorde en schadelijke investeringen van banken en pleit voor duurzame investeringen die bijdragen aan een mens- en milieuvriendelijke samenleving.

Vrede vzw is lid van de Klimaatcoalitie en ondersteunt de campagne van Netwerk Vlaanderen.

EDITORIAAL

DE EU MOET 'ONTWAPENEN OM TE ONTWIKKELEN'

I Ludo De Brabander I

De informele bijeenkomst van de EU ministers van Defensie in Gent op 23 en 24 september zal een van de belangrijkste gebeurtenissen worden van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie. Tenminste, zo staat het te lezen op de portaalsite van de Europese Unie. Ontslagnemend minister van Defensie Pieter De Crem is een tevreden man. Onze mediabewuste minister moet wel stiekem in zijn vuistje lachen omdat hij het zal zijn die door de geblokkeerde regeringsonderhandelingen op deze 'belangrijke gebeurtenis' in de schijnwerpers zal staan. En dat niet zonder ambitie. In zijn voorbereidende EU-nota van dit voorjaar pleit hij voor een "filosofie van de radicale breuk" en een "kwalitatieve sprong voorwaarts zonder uitvluchten".

Het Belgisch voorzitterschap startte een goed half jaar na de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon. Dat Verdrag bevat een uitgebreid luik over het Europese Veiligheids- en Defensiebeleid met daarin belangrijke institutionele wijzigingen die de Europese Unie letterlijk moeten wapenen voor een prominenter rol in de wereld. De Europese politieke klasse wijst graag naar de verantwoordelijkheid die op de EU-schouders rust in een sterk geglobaliseerde wereld. Begin dit jaar sprak de Commissie Buitenlandse Zaken van het Europees Parlement over de noodzaak om de strategische autonomie van de EU te vergroten door middel van een sterk en effectief buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid dat kan zorgen voor "de handhaving van de vrede, het voorkomen van conflicten, versterking van de internationale veiligheid, bescherming van de veiligheid van de burgers, de verdediging van de EU-belangen in de wereld en de handhaving van de stichtende waarden, en tegelijk kan bijdragen aan een effectief multilateralisme ter ondersteuning van het internationaal recht, en het respect voor de mensenrechten en de democratische waarden wereldwijd."

In die lange zinsnede staat wel degelijk, bijna terloops, ook het 'verdedigen van de EU-belangen'. Het is een constante in de geschiedenis dat grootmachten een militair apparaat nodig hebben om belangen desnoods militair te verdedigen. In Georgië zagen we de rivaliteit tussen grootmachten over de toegang tot grondstoffen. In Afghanistan, Irak en Iran komt 'energieveiligheid' telkens om de hoek kijken. Daarbij vormen voor zowel de EU als de NAVO veilige energietransportroutes een grote kopzorg. In een toespraak voor een Britse denktank zei een conservatief parlementslid enkele jaren terug: "Als we willen dat de lichten in Groot-Brittannië blijven branden,



hebben we een alomvattende energiestrategie nodig" en daarvoor zijn onder meer "veiligheidsstructuren nodig die er voor zullen zorgen dat de brandstoffen veilig worden vervoerd". De uitbouw van een militair Europa legt de wapenindustrie geen windeieren en de politieke klasse heeft de sector al behoorlijk bediend. In een nieuwe directieve heeft de Europese Commissie er voor gezorgd dat de barrières voor de intra-Europese wapenhandel wegvallen zodat, zo luidt het, de EU defensie-industrie competitiever wordt. Terwijl de EU graag verwijst naar het uitdragen van 'onze waarden' en het bijdragen tot stabiliteit in de door geweld geteisterde wereld zorgt de lakse controle op de wapenhandel er voor dat Europese wapens zowat overal in de wereld te krijgen zijn. Het gevoerde Europees beleid is op veel vlakken contradictorisch aan wat het beweert te zijn.

In het Verdrag van Lissabon zijn de kiemen gelegd van de militarisering van de EU. De wapenindustrie heeft gedaan gekregen dat haar belangen verdragrechtelijk zijn ingeschreven door de oprichting van een Europees Defensieagentschap en de passage dat de lidstaten er zich toe verbinden om hun militaire vermogens te verbeteren. Het Verdrag legitimeert verder de NAVO als belangrijke instelling op vlak van de gemeenschappelijke defensie van Europa. Minister De Crem stelt in zijn nota dat de toenadering tussen de EU en deze transatlantische oorlogsmachine verder moet worden bevorderd. Diezelfde De Crem droomt er van dat België lid wordt van een andere Lissabon-uitvinding, de Permanent Gestructureerde Samenwerking (PGS), zeg maar een militair kern-Europa. Wie het protocol over de PGS er op naleest, begrijpt dat België alleen maar kan deelnemen als het defensiebudget de hoogte ingaat.

Insiders weten dat informele bijeenkomsten van defensie-ministers, zoals nu in Gent, ontzettend belangrijk zijn voor de uitbouw van een militair Europa. De Belgische vredesbeweging mobiliseert daartegen en vraagt ook een einde aan de oorlog in Afghanistan en een ontmanteling van de kernwapens in Europa. In een gemeenschappelijke oproep stelt een platform van organisaties dat de EU een vredesproject dient te zijn dat in eerste instantie werk maakt van een sociale en milieupolitiek, dat zorgt voor duurzame jobs, dat garant staat voor publieke dienstverlening, dat de sociale zekerheid beschermt, dat een eerlijk en evenwichtig handelsbeleid voert en dat investeert in duurzame ontwikkeling. We moeten terug naar een politiek van 'ontwapenen om te ontwikkelen'.

DE VREDESBEWEGING ROEPT OP OM OP 23 SEPTEMBER DEEL TE NEMEN AAN DE NATIONALE VREDESMANIFESTATIE IN GENT EN OM DE VREDESVLAG DIE WEEK UIT TE HANGEN.

Vlaggen te bestellen bij julie@vrede.be

EEN STEM UIT DE TURKSE VREDESBEWEGING

Interview met Kerem Kabadayi

| Soetkin Van Muylem & Ludo De Brabander |

Op het Europees Sociaal Forum, dat dit jaar doorging van 1 tot 4 juli in Istanbul, ontmoetten we Kerem Kabadayi van de Turkse 'Global Peace and Justice Coalition'. Dankzij de inspanningen van dit nationaal anti-oorlogsplatform stemde het Turks parlement op 1 maart 2003 tegen de pogingen van de regering om Amerikaanse troepen de toestemming te geven Irak aan te vallen vanuit Turkij. Aan deze stemming ging een half jaar actie en campagne vooraf. Er werden persconferenties en delegaties naar het parlement georganiseerd, er werden advertenties geplaatst en filmpjes uitgezonden op de televisie, er werden vele lokale betogingen georganiseerd en de campagne culmineerde in een massademonstratie in Ankara op de dag van de parlementaire stemming. We hadden het met Kerem vooral over het beleid van de huidige Turkse regering.

Sinds de Gerechtigheids- en Ontwikkelingspartij (AKP) aan de macht kwam, lijkt het erop dat het buitenlands beleid een nieuwe richting ingeslagen is. Kan je wat meer uitleg geven over de evolutie van het buitenlands beleid van Turkije?

Ik zal moeten beginnen met het aan de macht komen van de AKP acht jaar geleden. De AKP was toen wel een nieuwe partij, maar de leden van de partij maakten voordien deel uit van bestaande rechtse politieke groepen en partijen, die allemaal al aanwezig waren in het Turkse parlement. De AKP was dus voorbestemd om een grote basis te hebben in de maatschappij want historisch gezien zijn rechtse partijen altijd zeer machtig geweest. Rechts in Turkije wil trouwens zeggen economisch liberaal, maar moreel en cultureel conservatief, met de nadruk op de islamitische identiteit. Er was maar één periode in de geschiedenis van de republiek waarin links op de voorgrond

stijging van de gewapende strijd tegen het einde van de jaren zeventig leverde de context voor een legerinterventie in 1980. Dat jaar was ook een breekpunt voor Turkije wat het sociaal en economisch beleid betreft. Een paar maanden voor de militaire interventie moest Turkije immers een nieuw beleidspakket aanvaarden van het Internationaal Muntfonds omwille van een gigantisch deficit in het budget. De militaire interventie werd gezien als de enige doeltreffende manier om het economisch pakket op te leggen aan de bevolking. Na de interventie was er een hekzenjacht tegen de linkse organisaties. Vakbonden werden gesloten en hun eigendommen werden overgenomen door de staat. Voor een tijdje werden alle ambtenaren zelfs vervangen door soldaten. Daarna werd het Turks buitenlands beleid en het economisch beleid op liberale of neoliberale leest geschoeid. In de jaren tachtig startte Turkije met het hardhandig integreren van al haar sociale en econo-

misverstanden over het Turks leger, want zij construeren hun eigen propaganda. Ze doen alsof iemand die steun of fondsen krijgt van de Europese Unie een verrader van het land is, maar zij genieten zelf, net zoals de Turkse politie, van fiscale subsidiëring van de EU. Eenmaal de steun of het geld gearriveerd is bij het leger, zijn er geen democratische manieren om te controleren hoe het gebruikt wordt. Het is ook zo met de wapenhandel. Als het Turks leger wapens aankoopt, of als het vindt dat het bepaalde wapens of gevechtsvliegtuigen moet moderniseren, hebben het parlement en de politici niet de macht om te onderzoeken wat die programma's precies inhouden of wie hoeveel betaalt voor wat voor project. Op die manier worden de Turkse militaire relaties in stand gehouden met Israël en de NAVO-machten. Maar om terug te komen op de AKP en het buitenlands beleid. In de zogenaamde domeinen van 'nationale veiligheid', zijn er geen drastische veranderingen doorgevoerd tijdens de laatste 8 jaren AKP-bestuur. Hoewel de AKP de democratische steun geniet van grote delen van de maatschappij, is ze niet in staat geweest om te handelen als een partij die werkelijk aan de macht is. Dat komt omdat er in de Turkse staatsconfiguratie een enorm aantal bureaucraten zeten die heel veel macht hebben, specifiek wetgevende macht: de 'diep state'. Maar ze hoeven zichzelf niet eens zo diep te begraven, want alles wordt gelegitimeerd in de grondwet die neergeschreven werd na de militaire interventie. Er is natuurlijk ook nog de macht van het Turkse leger zelf, dat haar zegje heeft over alles: politiek of

De Koerdische kwestie valt nog altijd buiten het spectrum van vrijheid van meningsuiting.

trad in de populaire politieke arena en dat was op het einde van de jaren 1960 en bijna de hele jaren 1970. Over heel Turkije waren er in die tijd tenminste drie radicaal linkse organisaties die betrokken waren bij de gewapende strijd tegen fascistische elementen, maar ook tegen elkaar. Deze onderlinge strijd luidde hun einde in. De

mische domeinen in het vrije markt kapitalisme.

Ook het leger?

Ja hoor, want het leger krijgt heel veel fondsen van zowel de Verenigde Staten als de Europese Unie. Dit is een van de

sociaal. Het leger kan zelfs ministers op het matje roepen.

Je zegt dat er geen grote veranderingen zijn sinds de AKP, maar je hoort vaak dat er toch verschuivingen zijn. Zo zou de AKP als een islamitische beweging bv. meer gericht zijn op landen zoals Iran en Syrië, wat zou wijzen op een grotere onafhankelijkheid ten opzichte van de NAVO, de Verenigde Staten en Israël.



Er zijn verschillende kwesties waarin het buitenlands beleid veranderd zou moeten zijn. Maar ik geef je drie duidelijke voorbeelden om aan te tonen dat dit eigenlijk niet zo is. Een ervan is het beleid ten opzichte van Cyprus (Turkije viel het eiland binnen in 1974. Sindsdien is het verdeeld in een Turks-Cypriotisch Noorden en een Grieks-Cypriotisch Zuiden, nvdr.). De AKP-regering verleende bijna openlijk haar steun aan Mehmet Ali Talat voor de presidentverkiezingen van 2009 in Noord-Cyprus. Talat voerde campagne voor een oplossing van de Cypriotische kwestie die het samenleven van de Griekse en Turkse gemeenschappen op het eiland omvatte. Toch kon de Turkse regering met haar steun niet genoeg druk uitoefenen om tot een oplossing te komen (de verkiezingen werden gewonnen door Derviş Eroğlu, die tegen de hereniging van Cyprus is, nvdr.). Dat is één voorbeeld. Een ander voorbeeld is het feit dat de problemen tussen Turkije en Armenië ook niet opgelost zijn door de AKP-regering en tenslotte is er de Koerdische kwestie, waar ook buitenlands beleid mee gemoeid is. In deze drie kritieke kwesties heeft de AKP niet echt kunnen handelen volgens haar eigen projecties, of zo radicaal als ze zelf had gewild. Want de AKP is eigenlijk de meest radicale partij die er momenteel is in Turkije. En ik gebruik deze term niet in haar betekenis van 'islamitisch'. De AKP is alleen radicaal omdat haar politiek discours totaal anders is dan dat van de meeste andere partijen. Het grootste deel van de maatschappij let er niet op of wat ze zeggen overeenstemt met wat ze uiteindelijk doen. Er zit een pleidooi voor meer democratie in het politiek discours van de AKP en een

oproep voor vrede in de Midden-Oosten regio, waarbij ze Turkije een actievere rol proberen toe te wijzen. Wat beschouwd wordt als een verschuiving in het buitenlands beleid, wordt alleen mogelijk gemaakt door de beleidsverschuivingen van de globale machten ten opzichte van de Midden-Oosten regio. Zoals we echter gezien hebben na de aanval op de Gaza vredesvloot door Israël, wordt het politieke discours van de AKP niet vertaald in concrete politieke actie. De militaire overeenkomsten tussen Turkije en Israël blijven van kracht.

De AKP is opgericht net voor de bezetting van Irak. Van een aantal van de partijen die toen in het parlement zaten, in het bijzonder de Democratische Linkse Partij (DSP), wiens leider Ecevit ook premier was, was bekend dat ze niet zouden gehoorzaamd hebben aan de Amerikaanse vraag om de grenzen open te stellen voor de doorgang van VS-soldaten. Er kwam een bizarre periode van een paar maanden, waarin Ecevit ziek werd en de regering aan het wankelen ging. Plotseling, via een vervroegde verkiezing, kwam de AKP-regering tot stand. Het laatste wat AKP-leider Tayyip Erdogan gedaan had voor hij premier werd, was G. W. Bush bezoeken. Niemand weet welke machten daar aan het werk waren, maar vlak na het bezoek werd Erdogan eerste minister en de AKP-regering deed hard haar best om alle VS-eisen in te willigen.

Wat het buitenlands beleid betreft is het accent ondertussen verschoven van het proberen beantwoorden aan de eisen van de VS-coalitie, naar een verlangen naar

een soort micro-imperialistische macht voor Turkije, die geoogst moet worden in het Midden-Oosten. Het Turks buitenlands beleid gericht op het verkrijgen van imperialistische macht is volgens mij zeer gevaarlijk. Zo is er bv. een contract getekend met de Russische overheid voor het bouwen van drie kerncentrales in Turkije. Deze kerncentrales zullen niet kosten-effectief zijn. Er is eigenlijk maar één logische verklaring voor dit contract en die is dat Turkije nog altijd tracht

nucleaire technologie te verwerven. De vorige regering probeerde ook nucleaire technologie te verwerven en wilde ook kerncentrales bouwen in Turkije, maar kreeg geen enkel van deze contractvoorstellen door het parlement. De AKP heeft nu echter een manier gevonden om het parlement te omzeilen, net zoals het dat gedaan heeft rond het akkoord met de VS over de Incirlik-luchtmachtbasis. Dat contract kan ook niet gecontroleerd worden door het parlement. Elk jaar in het begin van juni, wordt het akkoord tussen de VS en Turkije over het gebruik van de Incirlik luchtmachtbasis vernieuwd. Parallel hiermee gaat een brede marktplaats open voor koopjes en deals. Aan Turkse zijde zegt men dan dat Incirlik gesloten zal worden, tenzij de VS op het internationale toneel de Turkse versie van de Armeense slachtingen ondersteunt. Amerikaanse politici voelen zich dan genoodzaakt de Turkse positie te verdedigen. Dit is een goed voorbeeld van zo'n zaakje. Er zijn een dozijn onderwerpen die gebruikt kunnen worden om mee te onderhandelen. Incirlik is een belangrijk element in deze deals want het is een cruciale basis voor militaire operaties van de Verenigde Staten en de NAVO-machten in het Midden-Oosten en in Centraal-Azië. De basis wordt intensief gebruikt voor het transport van materiaal en wapens. Incirlik vormde een pitstop voor vliegtuigen uit Irak en Afghanistan bestemd voor Guantanamo Bay, waarvan de passagiers ontvoerd werden door de CIA. Een ander akkoord dat geheim werd gehouden was de internationaal gecontesteerde nucleaire deal van mei 2010 tussen Turkije, Iran en Brazilië.

Daarin zou Iran haar laag verrijkt uranium naar Turkije sturen in ruil voor brandstof voor een onderzoeksreactor.

Obama en anderen hebben commentaar gegeven op het akkoord. Dan moeten ze het toch gezien hebben?

Zij hebben het misschien wel gezien, maar het Turkse publiek weet niet wat er in het akkoord staat. Het is sowieso een gevaarlijke deal, want de aanwezigheid van alles wat nucleair is, draagt zeker nergens bij tot de vrede. Als de Turkse regering aan het zoeken is naar manieren om een vreedevolle atmosfeer te creëren in de regio dan zijn er andere concrete stappen die genomen kunnen worden. Beginnend bij het beleid tegenover het Turkse volk zelf. Er is bv. geen onenigheid over de Koerdische kwestie tussen de verschillende machtscentra binnen Turkije. De Turkse regering staat op dezelfde lijn als het Turks leger en de officiële ideologie van de staat. De oppositiepartijen zijn zelfs nog erger. Er zijn maar 20 volksvertegenwoordigers in het parlement (op een totaal van 550, nvdr) die zich echt inzetten voor een vreedzame oplossing en het is niet verrassend dat deze parlementairen lid zijn van de Vrede en Democratie Partij (BDP), die bekend staat als de Koerdische partij.

Over de Koerdische kwestie. Er was vorig jaar toch een soort opening, een gevoel dat er zelfs een politieke oplossing mogelijk was. Erdogan schoof een democratiseringsprogramma naar voor, dat ondertussen stilgelegd is wegens nieuw geweld. Wat liep er mis?

Eerst had men het over 'de Koerdische opening' daarna over het 'democratiseringsprogramma'. Ik denk dat de regering nooit echt uitgelegd heeft wat hun oplossing voor de Koerdische kwestie inhield en wat er concreet in het programma voor democratisering stond. De regering was nog maar net begonnen een mogelijke oplossing ter sprake te brengen, toen haar inspanningen al in een zeer vroege fase werden gedwarsboomd. Het plan werd in het parlement, niet echt verrassend, gesaboteerd door de twee grootste opposi-

tiepartijen, de Republikeinse Volkspartij (CHP) -die zichzelf nog altijd als een sociaal-democratische partij beschouwt- en de Nationalistische Bewegingspartij (MHP). De regering probeerde daarna het publiek wel te overtuigen van het programma maar zonder de details ervan uit te leggen. Op dat moment vervoegden de linkse oppositie buiten het parlement, de socialistische partijen en sommige mensenrechtengroepen, de sabotagecampagne. Sommige van die groepen en kleine linkse partijen hebben nog altijd zeer nationalistische reflexen, al worden die achter andere discours verstoep. Hun logica was dat de AKP de Koerdische kwestie alleen maar wilde oplossen omdat de Verenigde Naties dat eist. Het gaat dus over een politiek die van bovenaf wordt opgelegd. De AKP zou ook naar de pijpen dansen van de Verenigde Staten, die graag een oplossing voor de Koerdische kwestie wil omdat dit het VS-beleid in Irak ten goede zou komen. Het is immers cruciaal voor de leefbaarheid van de Koerdische regering in het Noorden van Irak om economische banden te smeden met Turkije. Zolang er vuurgevechten uitbreken in het gebied is het zeer moeilijk en gevaarlijk om relaties te ontwikkelen tussen de Koerdische regionale regering en Turkije. Tenslotte was er de inbreng

in de populaire media van Turkije, waardoor de publieke opinie enorm verbaasd is over het heroplaaien van het conflict. Iedereen vraagt zich af waarom. Maar er was wel een objectieve deadline die serieus genomen had kunnen worden door de regering. Het probleem is dat deze zaken niet goed gerapporteerd worden in de media omdat het voor journalisten onmogelijk is. De wetten in Turkije zijn zo gemaakt dat als je alleen nog maar schrijft: "de PKK heeft een deadline afgekondigd die eindigt op 31 mei.", dit al beschouwd kan worden als propaganda voor de organisatie.

Wat met de toetreding tot de Europese Unie? Het lijkt in ieder geval een supertraag proces.

Het is inderdaad een zeer traag proces, maar het heeft wel een invloed op Turkije. Nadat de AKP aan de macht kwam bv. zijn er veel verbeteringen gekomen op het vlak van vrijheid van meningsuiting of vrijheid van expressie. Als je naar de cijfers kijkt, blijft het aantal journalisten of schrijvers die in de gevangenis vliegen echter stijgen. Dit is gedeeltelijk omdat de nieuwe wetten die door het parlement zijn goedgekeurd niet alles omvattend zijn. De Koerdische kwestie valt bijvoorbeeld nog altijd

De Koerdische guerrilla is het meest efficiënte en gegarandeerde excuus voor het Turkse leger om haar bestaan binnen de politieke sfeer te verantwoorden.

van de leider van de Koerdische guerrillabewegingen, Abdullah Öcalan. Hij had vanuit de gevangenis een deadline vastgelegd voor het staakt-het-vuren, afgekondigd door de Koerdische guerrilla. Als de regering geen concrete stappen ondernomen zou hebben tegen 31 mei en de Turkse militaire operaties in Koerdisch gebied gewoon bleven doorgaan, dan zou de PKK opnieuw terugvechten. Dat is wat nu gebeurt. Opmerkelijk is dat de verklaring van Öcalan geen plaats kreeg

buiten het spectrum van vrijheid van meningsuiting. Uiteindelijk zijn er dus nog altijd veel mensen die vastgezet worden omwille van politieke of ideologische redenen. De regering kan hier echter niet uitsluitend verantwoordelijk voor geacht worden, want het staatsapparaat in Turkije -zowel de militaire macht als de bureaucraten- wordt niet samen met de regeringen vervangen. Het tweede deel van het probleem is namelijk dat het goedkeuren van wetten in Turkije

vaak niet veel betekent. De ambtenaren die deze wetten zouden moeten toepassen hebben hun eigen denkkader. Want opmerkelijk genoeg heeft de Turkse staat een officiële ideologie. Een ideologie die dateert van de stichting van de republiek: het kemalisme, dat streeft naar een sterk centrale nationalistische seculiere staat. Deze ideologie kan niet getransformeerd worden. Ofwel schaf je ze af ofwel vind je een manier om ermee te leven. De AKP zag zich tot het laatste verplicht.

We kunnen niet negeren dat Turkije een zeer belangrijke economische macht aan het worden is. Dat betekent dat de internationale status van het land onvermijdelijk groter zal worden.

Ik heb gisteren pas gelezen dat Turkije het tweede snelst groeiende land is in de laatste 6 maanden. Er wordt altijd gezegd dat de globale financiële crisis Turkije niet zo hard geraakt heeft als Griekenland of bepaalde andere Europese landen. Dat kan zijn, maar één zaak is volgens mij zeer duidelijk: de kloof tussen wat de armste delen van de maatschappij verdienen en wat de grootste verdienen hebben, wordt groter en groter. De meeste rijken verzamelden hun kapitaal na de militaire interventie van 1980, profiterend van de vele goedkope privatiseringen. Maar er is ook een kapitaalachtige groep die zich ontwikkeld heeft in de laatste acht jaren, gedurende het AKP-bestuur. Zij hebben een nieuwe fase van kapitaalsaccumulatie opgestart en zijn erin geslaagd om buitenlands kapitaal aan te trekken voor Turkse bedrijven. Er wordt naar deze bedrijven verwezen met de benaming "Anatolische tijgers". Het waren voordien kleine op export gerichte ondernemingen, vooral familiebedrijven met niet meer dan 10 werknemers, die opgericht werden in kleine steden verspreid over heel Turkije. De eigenaars vormen de basis van de AKP. Ze werden historisch genegeerd door de meeste republikeinse regeringen en werden beschouwd als mensen die amper geschoold en onderontwikkeld waren. Het aan de macht komen van de AKP was een manifestatie van de profi-



Zeldzaam toegestaan protest van Koerdische vrouwen in Istanbul tijdens het ESF

lering en de opmars van dit soort mensen. Een soort nieuwe middenklasse. Ze zijn conservatiever in vergelijking met de oudere kapitaalsgroepen in Turkije. Of beter gezegd, het is voor hen belangrijk om hun conservatieve kant te tonen. Men kan in Turkije een ander en groter publiek bereiken als men zich conservatiever presenteert dan anderen. Dat wil daarom niet altijd zeggen dat ze echt heel conservatief of op het verleden gericht zijn. Het zijn immers experts in buitenlandse handel. Hoe conservatief en onderontwikkeld kan je zijn als je een bedrijf hebt opgericht in een of ander achtergesteld gat in Anatolië en er in slaagt om goederen te exporteren voor een waarde van miljoenen euro's naar bv. Duitsland?

Nu we het toch hebben over interne ontwikkelingen. Hoe zit het met de positie van het leger in Turkije? De huidige AKP-regering is toch niet de meest gewenste regering wat het leger betreft. Er is de druk van de EU voor een demilitarisering van een deel van de politieke scene. Is het waar dat de positie van het leger verzwakt is in de recente jaren?

Voor zover je het van buitenaf kan zien is hun positie effectief verzwakt. Maar ik ben

er niet zeker van of het een relevante verandering is want de (juridische) bureaucratie speelt ook haar part en die kiest voor het overgrote merendeel de kant van het leger. Regelmatig lees je in de kranten over geheime telefoongesprekken tussen de militairen en bepaalde rechters of advocaten. Nooit concrete bewijzen over hun relaties, maar men kan wel zien dat het leger nog altijd haar tentakels heeft in het juridische en bureaucratische apparaat, en ook binnen de oppositionele partijen.

De Koerdische guerrilla is de meest efficiënte en gegarandeerde manier voor het leger om haar bestaan binnen de politieke sfeer te verantwoorden. Ik denk dus dat ze klaar staan voor die fabuleuze come-back in de politieke arena, die ze eigenlijk nooit volledig verlaten hebben. Er wordt nu al gesproken over de volgende verkiezingen die verwacht worden in 2011. De AKP zal dan waarschijnlijk vervangen worden door een nieuwe coalitie tussen de Republikeinse Volkspartij (CHP) en de nationalistische MHP. Dat is voor mij, voor vredesactivisten en voor iedereen die voor de democratie is, het slechtst mogelijke scenario. Toch is er helaas geen denken aan dat ze niet zullen winnen als ze hun krachten samenvoegen.

KERNWAPENVRIJE ZONE IN HET MIDDEN-OOSTEN

I Pieter Teirlinck I

Het grootste succes van de Herzieningsconferentie van het Non-proliferatieverdrag in New York (mei 2010) was het algemeen akkoord dat er werk moet gemaakt worden van een kernwapenvrije zone in het Midden-Oosten. In 2012 wordt hierover een internationale conferentie georganiseerd door Egypte met steun van o.a. de VS. Kernwapenvrije zones zijn geen utopische projecten, ongeveer de hele Zuidelijke hemisfeer is ondertussen een kernwapenvrije zone. Dat het in het complexe Midden-Oosten geen sinecure zal zijn om zo'n zone te installeren staat buiten kijf. Naast de brede waaier aan bestaande problemen in het Midden-Oosten, lijkt ook de recente grote interesse van heel wat landen in de regio voor de uitbouw van commerciële energie, de zaken nog wat ingewikkelder te maken.

KERNWAPENVRIJE ZONES: EEN BEPROEFD RECEPT

Het eerste voorstel tot de creatie van een kernwapenvrije zone werd gelanceerd in Europa, meer bepaald in 1958 door de Poolse minister van Buitenlandse Zaken, Adam Rapacki. Hij wilde voorkomen dat er kernwapens zouden geplaatst worden in Polen, Tsjecho-Slowakije, West- en Oost Duitsland. Hoewel er in Europa tot op heden geen kernwapenvrije zone bestaat, diende dit initiële plan als model voor de kernwapenvrije zones die later wel het licht zagen.

Nog voor het Non-proliferatieverdrag (NPT) aangenomen werd in 1968, was het Verdrag van Tlatelolco, over de installatie van de eerste kernwapenvrije zone, reeds onderhandeld en opengesteld voor ondertekening. Dit verdrag regelt een kernwapenvrije zone in Latijns-Amerika en de Caraïben en ging van kracht in 1968. Ondertussen zijn er nog vier andere zones bijgekomen in de wereld: Oceanië

Semipalatinsk, van kracht sedert 2009) en Afrika (Verdrag van Pelindaba, van kracht sedert 15 juli 2009).

Naast deze vijf kernwapenvrije zones heeft Mongolië zich in 1992 unilateraal uitgeroepen tot kernwapenvrij gebied. Er bestaan ook nog een reeks andere verdragen die de plaatsing van kernwapens in bepaalde gebieden verbieden. Het Verdrag van Antarctica (1959) verbiedt de ontplooiing van kernwapens, het 'Outerspace'-Verdrag (1967) verbiedt kernwapens in de ruimte en op de hemellichamen, voor de maan werd dat nog eens extra in de verf gezet met het Verdrag van de Maan (1984). Het Zeebodem-Verdrag (1972) ten slotte, verbiedt de plaatsing van kernwapens op de bodem van de zeeën en oceanen.

De vijf kernwapenvrije zones huldigen allemaal dezelfde principes. Het zijn regionale akkoorden die de ontwikkeling, de productie, de stockage, de verwerving,

van het verdrag en plaatsen hun nucleaire installaties onder controle van het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA). Alle verdragen voorzien een extra protocol bestemd voor de door het NPT erkende kernwapenstaten (VS, Rusland, China, Frankrijk en Groot-Brittannië), waarin zij verklaren nooit kernwapens te zullen gebruiken of te dreigen met kernwapens tegen de landen die lid zijn van een kernwapenvrije zone. Dit worden negatieve veiligheidsgaranties genoemd. Luc Mampaey, onderzoeker van de Groep voor Onderzoek en Informatie over Vrede en Veiligheid (GRIP), wijst er op dat de regionale akkoorden rond kernwapenvrije zones meer duidelijkheid kunnen scheppen dan het NPT-Verdrag inzake de stationering van kernwapens. Het NPT-Verdrag is immers niet 100% sluitend. Het NPT verbiedt wel de transfer van kernwapens naar niet kernwapenstaten, maar kan bv. niet voorkomen dat er in Kleine Brogel (België) een twintigtal Amerikaanse kernwapens liggen. Deze kernwapens zijn volgens de VS niet 'getransfereerd' maar slechts 'gestationeerd' op Belgisch grondgebied en blijven eigendom van de VS. Kernwapenvrije zones kunnen deze eeuwige juridische discussie oplossen omdat zij ook expliciet het stationeren van kernwapens verbieden op hun grondgebied.

Kernwapenvrije zones kunnen eveneens beslissen om de doortocht van nucleaire wapens door hun gebied (ter land, ter zee of via het luchtruim) te verbieden. Daarom ook dat sommige kernwapenstaten weigeren om de bijkomende protocollen bestemd voor kernwapenstaten in de verdragen voor kernwapenvrije zones te ratificeren. Dat geldt bijvoorbeeld voor de

De vijf bestaande kernwapenvrije zones huldigen allemaal dezelfde principes. Het zijn regionale akkoorden die de ontwikkeling, de productie, de stockage, de verwerving, het bezit en het gebruik van kernwapens verbieden.

en het Zuidelijk deel van de Stille oceaan (Verdrag van Rarotonga, van kracht sedert 1986), Zuid-Oost Azië (Verdrag van Bangkok, van kracht sedert 1997) en zeer recentelijk Centraal-Azië (Verdrag van

het bezit en het gebruik van kernwapens verbieden. De aangesloten landen bevestigen het principe van het vreedzaam gebruik van nucleaire energie, ontwikkelen specifieke instrumenten ter verificatie



VS en het Verdrag van Rarotonga, zodat de doortocht van Amerikaanse kernwapens in de regio van de Zuidelijke Stille Oceaan niet gelimiteerd zou worden. Ook de status van het eilandje Diego Garcia, dat eigenlijk deel uitmaakt van het Afrikaans continent, wordt door de VS en Groot-Brittannië niet beschouwd als een onderdeel van het Verdrag van Pelindaba (kernwapenvrije zone Afrika). Niet toevallig waarschijnlijk omdat dat daar een zeer belangrijke Amerikaanse militaire basis geïnstalleerd is van waaruit Afghanistan en Irak gebombardeerd werden en van waar ook Iran bereikbaar is.

Ondanks deze laatste negatieve noten zorgen kernwapenvrije zones in de praktijk voor een gemeenschappelijk veiligheidskader, ze scheppen vertrouwen tussen landen en vormen een wezenlijke bijdrage tot het Non-proliferatieregime. Maar zijn ze ook bruikbaar als instrument voor vrede in het Midden-Oosten?

KERNWAPENVRIJE ZONE IN HET MIDDEN-OOSTEN

Egypte komt de eer toe de grootste pleitbezorger te zijn van het kernwapenvrij houden van de Midden-Oosten regio.

In 1963 mislukte een eerste poging om een resolutie te laten stemmen in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. In 1974 mislukte een Egyptisch-Iraans initiatief op een haar na: 138 landen stemden voor, twee landen stemden tegen: het toenmalige Birma en... Israël. Niet verwonderlijk wetende dat het kernwapenprogramma van Israël reeds vorm aan het krijgen was op dat moment. In 1991 nam de Veiligheidsraad van de VN op initiatief van de Egyptische president Moubarak resolutie 687 aan, een resolutie die de idee van een kernwapenvrije zone uitbreidde naar een zone vrij van alle massavernietigingswapens. Deze initiatieven staan niet los van reële veiligheidsbemannissen in de regio. In 1973 was er de Yom Kippoer oorlog, in 1991 de tweede Golfoorlog.

Op de NPT-Herzieningsconferentie van 1995 werd een resolutie aangenomen die alle landen in de Midden-Oosten regio oproept om toe te treden tot het NPT-verdrag. Dat impliceert het afzien van het streven naar de bemachtiging van kernwapens, de ontmanteling van bestaande nucleaire wapens en het toestaan van controle op alle nucleaire installaties. Op

de NPT-Herzieningsconferentie van 2010 werd deze resolutie opnieuw bevestigd, ook door de VS. Israël is het enige land in het Midden-Oosten dat nog altijd niet is aangesloten bij het NPT-Verdrag. In 2012 zal Egypte een internationale conferentie organiseren met het oog op een kernwapenvrije zone in het Midden Oosten, waarbij alle landen uit de regio uitgenodigd worden. Vraag is of iedereen aan de tafel zal plaatsnemen en of er sprake is van goede wil. De situatie in het Midden-Oosten is immers op z'n minst complex te noemen en het wantrouwen tussen de verschillende landen is zeer groot. Er bestaat een enorm onevenwicht in de machtsverhoudingen tussen de landen in de regio en de toepassing van het internationaal recht is er ver te zoeken. Er is nood aan een breder veiligheidskader en men kan de discussie dus niet beperken tot kernwapens alleen.

DISCUSSIE UITBREIDEN

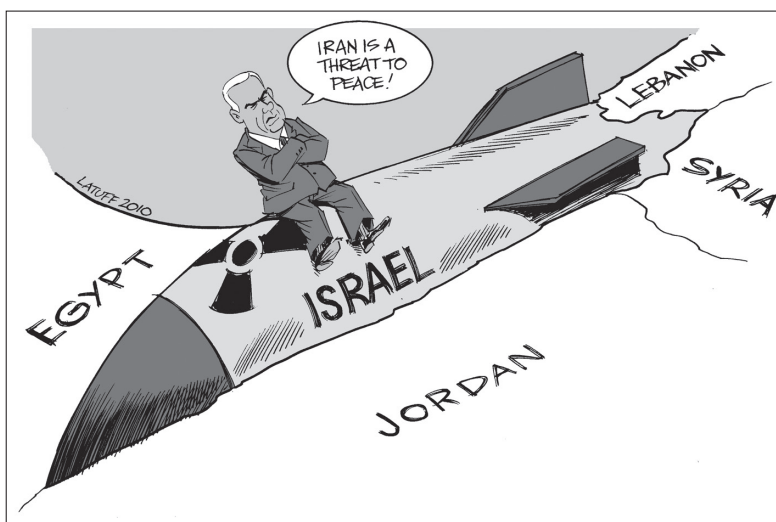
Een kernwapenvrije zone zou niet los mogen gezien worden van chemische en biologische wapens en de conventionele wapenwedloop. Op vlak van klassieke massavernietigingswapens beweegt er

iets in de regio. De totale afschaffing van chemische wapens wordt geregeld via de Chemische Wapens Conventie, waar bijna alle landen in de wereld bij aangesloten zijn. Israël heeft de conventie getekend maar niet geratificeerd. Egypte en Syrië zijn de enige landen in het Midden-Oosten die niet getekend hebben. Irak (2009), Libanon (2008) en Libië (2004) liepen wat op zich wachten, maar zijn ondertussen ook toegetreden. Libië's chemische arsenaal zal tegen 2011 vernietigd zijn. De afschaffing van biologische wapens wordt geregeld via de Biologische Wapens Conventie. In het Midden-Oosten hebben Syrië en Egypte de conventie getekend maar niet geratificeerd. Israël heeft de conventie niet getekend. Iran heeft beide conventies getekend en geratificeerd. Nu de meeste buurlanden van de enige kernwapaarstaat in het Midden-Oosten, Israël, toegetreden zijn tot de Chemische en Biologische Wapens Conventies, wordt het Israëlische argument van kernwapens als ultieme veiligheids-garantie tegen de massavernietigingswapens van de buurlanden, alsmaar minder valabel. Enkel Israël zelf, samen met Syrië en Egypte zijn de enigen die niet tot de Chemische en Biologische Wapens Conventies zijn toegetreden. Syrië en Egypte blijven alle massavernietigingswapens aan elkaar linken en nemen geen verdere stappen voor Israël beweegt, d.w.z. toetreedt tot het NPT-regime.

CONVENTIONELE WAPENS

Wat het betrekken van conventionele wapens betreft bij de discussie rond kernwapaarvrije zones, ziet de toekomst er niet hoopvol uit. De regio van het Midden-Oosten volgt de globale trend van stijgende militaire uitgaven. Tussen 2000 en 2009 stegen deze uitgaven er met 40%. In 2009 werd een slordige 103 miljard dollar besteed aan militaire uitgaven in de Midden-Oosten regio. Tussen

2008 en 2009 stegen de uitgaven niet significant wegens de dalende olieprijs van 2009, maar 2010 lijkt weer een topjaar te worden voor de wapenindustrie. Enkele recente uitschieters. Irak is zich aan het herbewapenen. Saudi-Arabië heeft net 87 gevechtsvliegtuigen (F-15) besteld bij de VS, ter waarde van minstens 30 miljard dollar. Ook de Verenigde Arabische Emiraten zijn voor miljarden dollars wapens aan het inkopen bij Frankrijk en de VS. In Israël werd dit jaar een gloednieuw antiraketstelsel voor korte afstands-raketten, genaamd 'Iron Dome', ontwikkeld en in gebruik genomen, met inbegrip van nieuwe radarinstallaties. Bovenop de jaarlijkse



Amerikaanse militaire steun van 3 miljard dollar aan Israël, zal Tel Aviv in 2011 nog eens 422 miljoen dollar krijgen voor de ontwikkeling van een raketstelsel tegen middellange afstands-raketten. De in 2012 geplande Egyptische conferentie over een kernwapaarvrije zone in het Midden-Oosten zal deze conventionele wapenwedloop in de regio zeker moeten aanklaarten.

BEPALENDE POSITIE VS

De VS is aan de ene kant een officiële promotor van de kernwapaarvrije zone voor het Midden-Oosten en de conferentie in Egypte. Aan de andere kant zijn er de voortdurende openlijke steunbetuigingen, de diplomatieke ruggensteun op alle multilaterale fora (VN, IAEA, ...) en de massale wapenleveringen en financiële steun voor

de onvoorwaardelijke VS-bondgenoot en hoofdrolspeler in de regio: Israël.

Recente gesprekken tussen de Israëlische premier Netanyahu en president Obama in juli en augustus, maakten duidelijk dat Israël voorlopig van de onvoorwaardelijke steun van de Verenigde Staten kan blijven genieten. Niets wijst erop dat de Israëlische en Amerikaanse houding voor 2012 zal veranderen. In de vergaderingen van de VN of het IAEA blijft de VS steevast, meestal slaafs gevolgd door de EU, alle resoluties die verwijzen naar de verantwoordelijkheden van Israël blokkeren. De andere spelers uit de regio blijven echter hameren op de noodzaak om duidelijk-

heid te krijgen over Israëls kernwapaarprogramma. De Arabische Liga is van plan om op de volgende Algemene Vergadering van het IAEA (september) opnieuw een resolutie in te dienen die vraagt naar VN-inspecties van het Israëlische nucleaire programma. De VS liet nu al weten dat ze een dergelijke resolutie zal tegenwerken en waarschuwt dat Israël in geen geval geïsoleerd mag worden: "Elke

poging om Israël te viseren maakt het vooruitzicht op het bijeenbrengen van een dergelijke conferentie (in 2012) onwaarschijnlijk".

Bovendien blijft de spanning tussen Iran en de VS toenemen. Binnen de VN-Veiligheidsraad werd onder impuls van de VS een nieuwe serie van sancties aangenomen tegen Iran. Aanleiding hiervoor is de onduidelijkheid over de reikwijdte van haar civiel nucleaire programma, maar de ware oorzaak ligt eerder bij Irans status als groeiende regionale macht. Als de conferentie in Egypte een kans op slagen wil hebben, zal de VS ook Iran moeten kunnen overtuigen dat de bedoelingen van de VS nobel en geloofwaardig zijn. De recente geschiedenis spreekt echter niet in het voordeel

van de VS, dat in 2001 Afghanistan binnenviel en in 2003 Irak, twee buurlanden van Iran. De recente opbouw (maart 2010) van het arsenaal 'bunker buster'-bommen op de Amerikaanse militaire basis Diego Garcia, zal bij Iran in ieder geval niet te veel vertrouwen wekken. Deze bommen zijn speciaal ontworpen om zeer harde of ondergrondse doelwitte te vernietigen, wat er op kan wijzen dat de VS de nucleaire installaties van Iran viseert.

URGENTIE VAN HET PROBLEEM

De laatste jaren hebben veel nieuwe landen hun interesse laten blijken in het bouwen van kerncentrales voor civiel gebruik, waaronder ook veel landen uit de regio van het Midden-Oosten zoals Jordanië, Egypte, Turkije, Qatar, Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten. Hoewel een civiel nucleair programma niet noodzakelijk hoeft te leiden tot de ontwikkeling van kernwapens, neemt het risico wel toe. Dat werd in het verleden al bewezen door het ontstaan van de vier niet-erkennde kernwape-nstaten Israël, Pakistan, India en Noord-Korea die allen hun onderzoeksreactoren ofwel hun verrijkingsfabrieken aanwendden voor de aanmaak van splijtstoffen voor kernwapens.

Hoewel het NPT het niet verbiedt, kan het risico dat er kernwapens ontwikkeld zullen worden sterk verminderd worden als landen vrijwillig afzien van het bouwen van eigen verrijkingsinstallaties. Als het IAEA een volledige controle kan uitoefenen op de civiele nucleaire installaties en voorraden splijtstoffen, neemt het risico verder af. Daarvoor moeten de kandidaat-landen wel bereid zijn de bijkomende protocollen van het NPT-Verdrag te tekenen. De Verenigde Arabische Emiraten is van plan om beide te doen: het zal zelf geen verrijkingsinstallaties bouwen en zal het IAEA toestaan om alles te controleren. Een land kan echter niet verplicht worden om te ondertekenen en het is helemaal niet duidelijk of alle landen met aspiraties voor kernenergie dat wel zullen doen. Bovendien hebben zelfs de meest verregaande afspraken hun beperkingen wat betreft doeltreffendheid en kunnen er dus nooit sluitende garanties gegeven worden

dat een land er niet in slaagt in het allergrootste geheim splijtstoffen af te wenden en een kernwapen te ontwikkelen. Meer landen met een civiel nucleair programma betekent met andere woorden zonder enige twijfel een stijging van de risico's op de proliferatie van kernwapens.

Bijkomend punt is de motivatie van de landen die nucleaire energie promoten. Uit een recente studie blijkt de nauwe

heidsproblematiek in het Midden-Oosten opnieuw te bekijken. Dit is een dringende zaak gezien de recente oorlogen in de regio, de blijvende verdere opbouw van conventionele militaire krachten, het verder uitbreiden van militaire allianties gericht tegen Iran en het verhoogd risico op verdere proliferatie van kernwapens in de regio – niet alleen door Iran. Het is een geloofwaardig initiatief omdat het er op vraag van de regio zelf komt. De

In het Midden-Oosten, een complexe en tumultueuze regio, kan men de discussies over een kernwapenvrije zone niet beperken tot nucleaire wapens alleen. Er is daar nood aan een breder veiligheidskader.

samenhang tussen de levering van nucleaire materialen voor civiel gebruik en het sluiten van militaire allianties (waar doorgaans een levering van conventioneel militair materiaal bijhoort). De helft van alle NAVO landen, een militaire alliantie onder de leiding van de VS, heeft bijvoorbeeld nucleaire installaties. Twee recente voorbeelden bevestigen deze samenhang. De Verenigde Staten heeft na het sluiten van de beruchte nucleaire deal met India in 2008, voor miljarden aan Indiase wapencontracten binnengehaald. De VS rijft het land verder binnen in haar invloedssfeer en gebruikt het als sterke partner om de macht van China in te dijken. Frankrijk greep uiteindelijk naast een deal voor de levering van kerncentrales aan de Verenigde Arabische Emiraten, maar sloot ondertussen wel een militair akkoord met het Arabische land dat de constructie ter plaatse van een Franse permanente militaire basis omvatte. Deze basis kan onder meer gebruikt worden om de regionale macht van Iran te beknotten.

BESLUIT

Kernwapenvrije zones hebben hun praktisch nut al bewezen in grote delen van de wereld. De conferentie van 2012 vormt een ideale aanleiding om de brede veilig-

houding van de VS zal zeer bepalend zijn. Er zijn twee mogelijke uitkomsten. Of de nucleaire installaties van Iran worden plat gebombardeerd waardoor de VS-politiek van twee maten en twee gewichten ook onder Obama wordt herbevestigd. Of de regio zal onder druk van de internationale gemeenschap komen tot een regionaal veiligheidsakkoord. Onderhandelen over een kernwapenvrije zone voor het Midden-Oosten kan dat doel dienen. Vraag is wat Europa zal doen. België is momenteel voorzitter van de EU. We zouden er graag van uitgaan dat de Europese Unie en in het bijzonder de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken Van Ackere, conform de retoriek van pleitbezorger van een massavernietigingswapenvrije zone in het Midden-Oosten, in september de IAEA-resolutie zal steunen voor VN-inspecties van het Israëlisch nucleaire programma.

Bronnen:

Les "zones exemptes d'armes nucléaires" (ZEAN) : État des lieux, bilan et nouveaux enjeux. Luc Mampaey, GRIP, 2010. www.grip.org
A nuclear weapons-free zone in the Middle-East: a pie in the sky?, Claudia Baumgart en Harald Müller, *The Washington Quarterly*, 28, 2004.
Potential Strategic consequences of the nuclear energy revival, Charles D. Ferguson, *Proliferation Papers*, N° 35, 2010.

GEEN OORLOG TEGEN IRAN... NOG NIET

I Ludo De Brabander I

Komt er een oorlog tegen Iran? Neen... tenminste niet in de nabije toekomst. De VS zijn volop bezig met het terugplooiën van hun gevechtstroepen uit Irak. Het Amerikaanse leger, zo luidt de boodschap, zal er zijn rol voortaan beperken tot trainen en adviseren. Moesten er onmiddellijke plannen voor een aanval bestaan dan vormt deze terugtrekking daar geen logische stap in. Temeer daar de invloed van Iran bij de sjiiitische sektarische partijen in Irak nogal groot is en een aanval tegen Iran ook tot extra problemen in Irak kan leiden.

Iran grenst niet alleen aan Irak, maar ook aan Afghanistan. Het spreekt voor zich dat als Iran zich militair bedreigd voelt of effectief wordt aangevallen, Teheran niet zal aarzelen om het gewapend verzet in beide buurlanden te steunen. Iran heeft nog andere troeven. Een Amerikaanse aanval kan ook repercussies hebben op het drukke vrachtverkeer in de Golf van Hormoez. Tijdens de Iran-Irak-oorlog (1980-88) is gebleken dat Iran in staat is dat volledig te ontwrichten, met een stij-

dat voorlopig nog weinig ernstig nemen. De voormalige VN ambassadeur onder president Bush, John Bolton, zei onlangs nog op het conservatieve nieuwskanaal Fox News dat een dringende aanval op Busher noodzakelijk was. Busher is een door de Russen gebouwde kerncentrale in Iran. Midden augustus werd aangekondigd dat de Busher-centrale klaar was om geladen te worden met nucleaire brandstof. Bolton sloeg alarm want eens de centrale opgewerkt was, zou een aanval

Valse beweringen, zo weten we nu. Maar inmiddels zucht de Iraakse bevolking al meer dan zeven jaar onder brutaal geweld. De oorlog rond Irak draaide niet rond massavernietigingswapens, maar moest zorgen voor de verwijdering van een weerbarstig regime, het veiligstellen van de oliebelangen en – niet te onderschatten – een potentiële bedreiging van Israël afwenden. Amerikaanse zionisten en Israël lobbyden heftig voor een oorlog tegen Irak.

De manier waarop Iran wordt geportretteerd als een directe bedreiging voor de VS, roept herinneringen op aan de campagne tegen het Irak van Saddam Hoessein.

gende olieprijs en economische recessie tot gevolg. Tenslotte wil president Obama de Amerikaanse publieke opinie tonen dat hij vooruitgang boekt in de regio. Hij moet zich immers langzaam beginnen opwarmen voor de presidentsverkiezingen van 2012 en een escalatie van het geweld in het Midden-Oosten kan hij daarbij missen als kiespijn.

OORLOGSKAMP IN OPMARS

Een aanval komt er dus niet onmiddellijk, maar dat wil niet zeggen dat die er nooit zal komen. Oorlog voeren is niet altijd door rationele berekeningen ingegeven, laat staan dat de consequenties altijd goed worden ingeschat. De tragedie in Irak illustreert dat meer dan voldoende. Het oude, nog altijd invloedrijke neoconservatieve kamp in de VS roert al geruime tijd de oorlogstrom, ook al moeten we

te moeilijk worden wegens het risico op nucleaire straling. Bolton vergat te vermelden dat de centrale gemaakt is voor energieopwekking, onder toezicht staat van zowel Russen als het Internationaal Atoom Energie Agentschap en dat de nucleaire afvalverwerking in Rusland zal gebeuren. De Amerikaanse regering verklaarde zelf dat de Busher-centrale geen risico inhoudt.

HERINNERINGEN AAN IRAK

De manier waarop Iran wordt geportretteerd roept herinneringen op aan de campagne tegen het Irak van Saddam Hoessein. In zijn beruchte oorlogstoespraak van 6 maart 2003 portretteerde president Bush het Iraaks regime als een 'directe bedreiging' voor de VS en beweerde hij pertinent dat Saddam Hoessein over massavernietigingswapens beschikte.

Dezelfde oorlogstaal duikt steevast op rond Iran met analoge beschuldigingen. In maart 2010 zei generaal Petraeus dat het Iraans regime de belangrijkste bedreiging vormt voor de stabiliteit in het Midden-Oosten en Centraal-Azië. Iran ontkent met klem dat het werkt aan een nucleair wapenprogramma en elk ondubbelzinnig bewijs daarvoor ontbreekt ook. Dat verhinderde niet dat in het Amerikaans Huis van Afgevaardigden 47 Republikeinen een resolutie indienden die neerkomt op een complete steunverklaring voor Israël, en Tel Aviv het recht geeft om desnoods met militaire middelen een nucleaire dreiging vanuit Iran af te wenden. De resolutie neemt de apocalyptische terminologie van het Israëlische regime over en spreekt van een "existentiële dreiging van de staat Israël".¹ Ook de zionistische lobby toont zich zeer actief. Zo zei de invloedrijke joods-Israëliisch-Amerikaanse socioloog, Amitai Etzioni, met de nodige zin voor dramatiek dat de VS de confrontatie met Iran zullen moeten aangaan of dat ze anders het hele Midden-Oosten zullen moeten opgeven.

SANCTIES

Een oorlog is misschien onmiddellijk niet nakende, maar politiek dreigt de Iraanse

kwestie wel te escaleren. De VS voeren binnen de Verenigde Naties de druk op het Iraans regime sterk op. Op 9 juni 2010 stemde de Veiligheidsraad een vierde ronde van sancties omwille van het Iraans nucleair programma, met inbegrip van financiële controles en een uitbreiding van het wapenembargo. De EU en de VS, de hardnekkigste verdedigers van strenge sancties tegen Iran, vonden echter dat de VN-resolutie niet ver genoeg ging. De ministers van Buitenlandse Zaken van de EU stemden eind juli voor extra unilaterale sancties zoals belemmeringen in de energiesector, buitenlandse handel en financiële diensten. Enkele weken eerder legden de VS unilateraal gelijkaardige sancties op. Washington viseert met de sancties ook olie- en verzekeringsbedrijven. De hardere aanpak kan rekenen op grote consensus binnen het Amerikaans politiek establishment. In de Senaat stemde niemand tegen de nieuwe sanctiewet en in het Huis van Afgevaardigden was de verhouding 408 voor en 8 tegen.

Moskou heeft zich lang verzet tegen VN-sancties. Volgens de Russen moet de zaak bij voorkeur langs diplomatieke weg worden geregeld. Zij reageerden dan ook fel tegen de unilaterale maatregelen van de VS en de EU. De Russische minister van Buitenlandse Zaken, Andrei Nesterenko, noemde het een onaanvaardbare praktijk, ondermijnend voor de politiek-diplomatieke regeling van het conflict met Iran en een miskenning van de "precieze en gecoördineerde punten van de resolutie van de VN-Veiligheidsraad".

MILITAIRE PLANNEN IN VOORBEREIDING

De unilaterale sancties kunnen niet helemaal los gezien worden van mogelijke militaire scenario's. Naar analogie met Irak zal immers heel gauw de vraag opduiken: wat als de sancties niet helpen? In de VS woedt het debat al volop.



Toen President Bush eind 2006 de mogelijkheid van een aanval op Iraanse nucleaire installaties besprak met zijn militaire staf, klonk het unaniem: neen. In 2008 zei minister van Defensie Bill Gates: "nog een oorlog in het Midden-Oosten is het laatste wat we nodig hebben". Maar een militaire optie is altijd in de geesten blijven hangen. Tegenwoordig klinkt het militanter dat een nucleair Iran "niet zal worden getolereerd", lees: met alle middelen, dus ook militair, moet worden gestopt. Een nucleair Iran wordt verkocht als een strategische bedreiging van de VS en zou de aanzet geven tot een regionale nucleaire proliferatie. In februari 2009 hield president Obama een toespraak voor militairen in Camp Lejeune. Hij sprak toen over de ontwikkeling "van een strategie om met alle aspecten van de Amerikaanse macht te voorkomen dat Iran een nucleair wapen zal ontwikkelen."

In Israël verschijnen er geregeld artikels die er op wijzen dat er intensief militair overleg bestaat tussen de VS en Israël. De Jerusalem Post schreef dat Israël Washington de noodzaak heeft doen

inzien van een militaire optie als stok achter de deur. Het Amerikaans magazine Time schrijft dat het Amerikaans Centraal militair Commando werkt aan een militair plan en de Israël's er bij betreft uit schrik dat ze anders iets op eigen houtje zouden ondernemen. Uit een recente peiling in de VS bleek dat 56 procent van de respondenten instemt met een Israëlische aanval op Iran. Het debat alleen al geldt als een opwarmer voor een mogelijke militaire aanval ergens in de toekomst. Vooral nog lijkt Washington te vinden dat er geen haast mee gemoeid is, omdat het volgens de inlichtingendiensten nog een jaar zal duren voor Iran werkelijk in staat is om nucleaire wapens te ontwikkelen. Volgens de New York Times is het Witte Huis er dan ook van overtuigd dat een Iraanse dreiging niet imminent is en dat het land

uiteindelijk zal zwichten voor de harde Amerikaanse en Europese sancties. Maar dat wil niet zeggen dat Israël daarom de idee van een militaire aanval helemaal heeft laten varen. Als de Israëlische regering vindt dat Iran een existentiële bedreiging vormt, dan zal ook Washington de Israëlische oorlogsmachine niet kunnen tegenhouden. Een escalatie valt dan niet uit te sluiten, met inbegrip van het gebruik van kernwapens. Niet van Iran, maar van Israël. Dat is immers nog altijd de enige echte kernmacht in de regio. Maar daar lijkt niemand zich zorgen om te maken.

Bronnen:

Katz Yaakov, 'Israel convinces US with credible military plan on Iran', The Jerusalem Post, 19 juli 2010.
 Klein Joe, 'An Attack on Iran: Back on the Table', Time Magazine, 15 juli 2010.
 Mazetti Mark & Sanger David E, 'US assures Israel that Iran Threat is not Imminent', New York Times, 19 augustus 2010.
<http://liveshots.blogs.foxnews.com/2010/07/16/pollswide-support-for-an-attack-on-iran>

¹ De volledige resolutie: http://www.huffingtonpost.com/jamal-abdi/resolution-green-lighting_b_657608.html

CULTUUR ALS WAPEN

| Rochelle Davis |

Op de 4^{de} Culturele Top van het Training en Doctrine Commando van het VS-leger (TRADOC) in april 2010, zei Majoor Generaal David Hogg dat het leger “cultuur beschouwt als een wapensysteem”. Het Amerikaans leger moet volgens Hogg de cultuur leren kennen van de landen waar het ontplooid is en moet de opgedane kennis gebruiken. Cultuur kan aangewend worden om anderen te beïnvloeden, om hun zwakke punten aan te vallen en/of om de mensen te overtuigen van het feit dat het leger er is om hen te helpen. Cultuur wordt gereduceerd tot het zoveelste wapen in het arsenaal van de sterkste militaire macht ter wereld.

INSTITUTIONALISERING

Terwijl academici en militaire analisten hebben aangetoond dat het gebruik van cultuur al een rol speelde in de Vietnamoorlog, trad cultuur nooit zo duidelijk op de voorgrond als in de huidige oorlogen. De conceptuele 'verwapening van cultuur' is een trend die begon bij de Amerikaanse invasies van Afghanistan en Irak. Meer specifiek in de context van de “zachtere aanpak” van de post 9/11-oorlogen, die werd ingevoerd na het vertrek van VS minister van Defensie Donald Rumsfeld (2006).

De verschuiving naar 'cultuur als een wapensysteem' wordt sterk omkaderd. Nieuwe militaire instituties produceren materiaal voor culturele trainingen, bestuderen het concept 'cultuur' en focussen op vreemde talen. Het TRADOC Cultuur Centrum van het leger, formeel opgericht in november 2005, maakt deel uit van het Inlichtingencentrum van Fort

het verst. Het heeft een kerncurriculum dat sociale organisatie, politieke structuur, cross-culturele communicatie, verstandhoudingsopbouw, cross-culturele onderhandelingen, extremisme en het werken met vertalers omvat, alsook de studie van de fundamentele vraag 'wat is cultuur'. De lespakketten die ter beschikking staan van al het Amerikaans militair personeel, gaan allemaal uit van wat het leger zelf gedefinieerd heeft als “de vier basiselementen die een cultuur bepalen: waarden, (geloofs)overtuigingen, attitudes en normen.” Sinds begin 2010 zijn lespakketten beschikbaar voor bijna alle landen die bestreken worden door het Central Command (beveelt alle Amerikaanse strijdkrachten in het Midden-Oosten, Egypte en Centraal Azië) en het nieuwe African Command (beveelt alle Amerikaanse strijdkrachten in Afrikaanse landen, behalve Egypte). Specifieke cultuurtrainingen worden aan

'cultuur' helemaal geen deel uit van de woordenschat van de oorlog. Veteranen van de Golfoorlog die volgde op de Iraakse invasie van Koeweit, herinneren zich nog dat bepaalde eenheden informatie en trainingsmateriaal ontwikkelden over Arabische- en moslimmaatschappijen, waaronder kleine informatiepamfletten. Maar dit waren slechts vluchtige inspanningen, vermits er nog geen officieel cultureel trainingsbeleid geïntroduceerd was in het leger.

In 2003, annuleerde Paul Bremer, het hoofd van de Voorlopige Autoriteit onder de Coalitie, de regionale verkiezingen in Irak. Het Iraakse leger werd ontbonden en alle leden van Saddam Hoesseins Baath-partij werden uit het bestuur geweerd. Terwijl de Irakezen op die manier belet werd hun jobs uit te voeren binnen een functionerende staat, werden Amerikaanse soldaten, militaire aannemers en burgerlijke werknemers belast met de reconstructie van Irak. Hoewel de Amerikanen de volledige staat ontmanteld hadden, staken ze de vele mislukkingen van de Voorlopige Autoriteit en het tekort aan enthousiaste Iraakse medewerking op de “Iraakse cultuur”. Deze ervaringen waren voor een deel de stimulans voor een evolutie binnen het VS-leger, waarbij voortaan rekening gehouden moest worden met de cultuur van anderen.

Het VS-leger had in eerste instantie een zeer ongecontroleerde aanpak wat cultuurtraining betreft. Het recycleerde oud materiaal en huurde contractanten in om handboeken, DVD's en power point presentaties te produceren over Irak, de Arabieren en de islam. In 2006 creëerde het leger een programma dat

De Amerikaanse militairen worden opgesolferd met de paradox van een instructie voor culturele gevoeligheid tijdens een militaire bezetting.

Huachuca in Arizona. Het 'Centre for Advanced Operational Culture Learning' van de marine, eveneens opgericht in 2005, focust op de mariniers die ingezet worden in Afghanistan. In 2006 richtte de Amerikaanse luchtmacht een universitair Cultuur en Talen Centrum op en in 2007 opende de Zeemacht een Centrum voor Taal, Regionale Expertise en Cultuur. Terwijl al deze centra experts inhuren en een voorraad aan kennis verzamelen, staat het TRADOC voorlopig

het personeel aangeboden naargelang hun rang, hun militaire beroepsspecialiteit en de locatie waar ze ontplooid zijn. Het TRADOC produceert 'Smart Books' (letterlijk: slimme boeken) over Afghanistan, Pakistan en Jemen, en het geeft 'Culture Smart Cards' (slimme cultuurkaarten) uit over Afghanistan en de Hoorn van Afrika.

NATIONAAL KARAKTER

Toen de Verenigde Staten Afghanistan in 2001 en Irak in 2003 binnenviel, maakte

sociale wetenschappers gedurende 9 weken opleidde over de taal, de cultuur, de politiek en de geografie van Irak en Afghanistan. Daarna werden ze gedropt bij gevechtseenheden op het terrein om daar relevante culturele kennis aan te reiken, om de dagelijkse interactie met de bevolking te verbeteren en om inlichtingen te verzamelen. Al het educatief materiaal van de eerste lichter was gebaseerd op studies die kenmerkend waren voor de culturele antropologie van de jaren 1940 en 1950. Men ging er in deze studies van uit dat volkeren en culturen een uniform karakter hebben, gebaseerd op een set van verwante karaktertrekken. Antropologen hebben deze aanpak decennia geleden al laten varen omdat ze inaccuraat was. Het adopteren van nationale karakterstudies stelde het Amerikaanse leger echter in staat om een gemakkelijk en ongenueanceerd portret te schetsen van wat het betekent een 'Irakees te zijn'. 27 miljoen mensen, met onder meer een gevarieerde sociaal-economische positie, politieke achtergrond, religiositeit, etniciteit en familiale geschiedenis werden via het educatief materiaal van het leger op een hoopje gegooid. Men geloofde dat het gedrag van de Irakezen zou beantwoorden aan bepaalde inherente karakteristieken van de nationale groep. Deze hele denkwijze veronderstelt dat soldaten een 'cultuur' kunnen leren kennen, door een lijst van kenmerken van buiten te leren.

SMART CARD

De Smart Card over Irak is de beste visuele belichaming van 'cultuur als een nationaal karakter'. Het is een gelamineerd pamflet met 16 luiken in zakformaat, samengesteld door het leger en de contractors Kwikpoint en SAIC. Ze werden voor het eerst geproduceerd in 2003 en sindsdien werden ze continu herdrukt.

De Smart Card biedt basisinformatie aan, die nuttig is voor de Amerikaanse soldaten die niets afweten van Irak of het Midden-Oosten. De vijf pijlers van de islam worden er beknopt en voor het grootste deel correct in opgesomd. Er zijn bruikbare luiken over wat te verwachten valt op religieuze festiviteiten, over de betekenis van bepaalde 'islamitische' termen en over de culturele geschiedenis. De luiken over 'Kledij en gebaren', 'Culturele groepen' en 'Culturele gewoonten' zijn als een stuk dubieuzer. De sectie 'Kledij en gebaren' toont bv. afbeeldingen van drie mannen met een hoofddoek (kaffiyya), een witte, een zwart-wit geruite en een rood-wit geruite. Volgens de Smart Card betekent een witte hoofddoek dat de



drager in kwestie de pelgrimstocht naar Mekka (hajj) nog niet heeft gemaakt. Een man met een zwart-witte hoofddoek is volgens de Smart Card altijd afkomstig van een land met een president aan het hoofd (Libië, Egypte,...) en heeft de hajj wel gedaan. De rood-wit geruite hoofddoek wordt gedragen door een man die leeft in een monarchie (Saoedi-Arabië, Jordanië,...) en de hajj gedaan heeft. Eerst en vooral bestaat er helemaal geen kledingstuk dat aangeeft of de drager in kwestie al dan niet de pelgrimstocht naar Mekka gemaakt heeft. Waarom VS-soldaten überhaupt zouden moeten weten of een man de hajj gedaan heeft of

niet, is trouwens een raadsel. Ten tweede is het helemaal niet duidelijk waarom de Smart Card over Irak verwijst naar gebruiken uit andere Arabische landen. Wil dit zeggen dat iemand die gespot wordt in Bagdad met een rood-wit geruite hoofddoek een Saoedische infiltrant is? Indien wel, moet hij dan neergeschoten of opgepakt worden? Ten derde, door te stellen dat de kledij van de Arabieren aangepast is aan de aard van hun bestuur, wordt geïnsinueerd dat Arabieren niet de individuele vrijheid hebben om zelf te bepalen wat ze dragen. Irak is een republiek dus volgens de logica van de Smart Card zouden de mannelijke inwoners van het land een zwart-wit geruite hoofddoek moeten dragen. Wil dat zeggen dat de Irakezen in 1858, toen de monarchie ontbonden werd, massaal hun rood-witte hoofddeksels vervingen door zwart-witte? De keuze van kledij in Irak wordt, net zoals overall, bepaald door de mode van het moment, het beschikbare inkomen en de persoonlijke smaak. Dat wil daarom niet zeggen dat een hoofddoek nooit meer betekent dan simpelweg een doek op een hoofd, maar in ieder geval zit de Smart Card er volledig naast met haar verklaringen. Dit hoofddoekenvoorbeeld zegt meer over het Amerikaans leger en haar concept van cultuur dan

over de Irakezen en de Arabieren in het algemeen. Kortom deze kaarten bewijzen geen dienst aan de Irakezen, maar ook niet aan de soldaten die er gebruik van moeten maken.

Het luik 'Culturele gewoonten' slaat de bal ook volledig mis. De Amerikaanse militairen worden opgesolferd met de paradox van een instructie voor culturele gevoeligheid tijdens een militaire bezetting! Pedagogisch gezien, wordt nergens uitgelegd waarom de uitgekoken feitjes belangrijk zouden kunnen zijn. Cultuur reduceren naar een verbodsluikje, capteert nooit de redenen

waarom iets misschien beter niet gedaan of gezegd wordt, en gaat dus volledig voorbij aan de vele nuances die rond bepaalde maatschappelijke regels hangen. Waarschijnlijk moet het cultureel trainingsmateriaal gebruikt worden als er interactie is met de Irakezen in een niet-gevechtssituatie, maar elke Iraki kent wel iemand die per ongeluk gedood, gewond of neergeschoten werd door de Amerikanen. In de omgang met de plaatselijke bevolking was het een permanent raadsel voor de VS-soldaten welke Irakezen nu 'de goeden' of 'de slechten' waren, wanneer ze op hun hoede moesten zijn of wanneer ze net hun opgedane culturele gevoeligheid moesten inzetten. Naast het feit dat er in de praktijk allerlei regels zijn die soldaten verbiedt

dit deel goed gelezen hebben zouden moeten geloven dat alle Arabieren, de Koerden als separatisten beschouwen, dat ze op de Turkmenen neerkijken en dat ze niet overeen komen met de Iraanse Perzen. Verder bestaan er volgens de Smart Card spanningen tussen de soennitische en sjiiitische Arabieren. De Koerden zijn openlijk vijandig tegenover de Iraakse Arabieren, wantrouwen de Turkmenen en hebben maar weinig interactie met de Assyrische christenen. De Assyriërs worden dan weer vervolgd door Koerden en Arabieren. De Turkmenen tenslotte zijn bang van de Koerden. Deze beschrijving lijkt erop te wijzen dat er geen Iraki's bestaan die verenigd worden door een gevoel van nationaal belang, patriottisme of liefde voor het

als iets typisch voor Irak dat niet te controleren viel, in plaats van als een strijd voor macht, geld en invloed in de schoot van een oorlog. Verschillende Iraakse academici hebben geschreven over het sektarisch geweld na 2003 en over hoe het Amerikaans beleid het rechtstreeks en onrechtstreeks in de hand gewerkt heeft. Er zijn tal van voorbeelden, zoals de beslissing van Bremer om postjes in zijn Irakese Bestuursraad toe te wijzen op basis van een sektarisch-etnische sleutel die later gekopieerd werd door de Irakezen zelf. Maar ook de individuele Amerikaanse soldaten die bewapend waren met de simpele beeldvormingen van de Smart Card, moeten volop bijgedragen hebben tot het vestigen van de sektarische zienswijze die ze eigenlijk moesten voorkomen in Irak. De macht van de VS om te bepalen wat cultuur is en wat 'Irakees zijn' is heeft op verschillende niveaus een effect gehad.

Het trainingsmateriaal van de VS heeft geholpen bij het kristalliseren van verdeeldheden, door de gewone soldaat toe te staan de missie te interpreteren als het beschermen van de sjiieten tegen de soennieten.

om bepaalde soorten sociale interactie te hebben met de bezette bevolking, kan het VS-leger 'culturele gevoeligheid' niet zomaar opnemen in haar arsenaal zonder bepaalde onfrisse associaties op te roepen. Denk maar aan de mishandeling van gevangenen door VS-soldaten in de Abu Ghraib gevangenis. De relevantie van bepaalde culturele kennis wordt hier onmiddellijk duidelijk.

SEKTARISME

Ondanks het idee dat een nationaal karakter kan samengevat worden in kernpunten, voedde het cultureel educatief materiaal van het VS-leger ook het alomtegenwoordige beeld van een sektarisch Irak. En dit al een hele tijd voor het geweld in het land ook echt sektarisch werd. Een luik van de Irak Smart Card editie 2004 somt de zogenaamde 'Culturele groepen in Irak' op: soennitische en sjiiitische Arabieren, Koerden, Chaldeeërs, Assyriërs en Turkmenen. Soldaten die

land. Dit staat haaks op de luiken van de Smart Card die uitgaan van cultuur als een nationaal karakter. Het lijkt net alsof de etnische en/of religieuze spanningen al de rest teniet doen. Het nationale karakter van Irak wordt hopeloos verscheurd door primordiale etnische en sektarische haat. Dit educatief materiaal dat in de handen gestopt werd van elke soldaat of marinier die in Irak dienst deed, die er patrouilleerde en er de bewegingen van de mensen dicteerde, verschaft geen neutrale informatie. We mogen suggereren dat het trainingsmateriaal van de VS geholpen heeft bij het kristalliseren van verdeeldheden die anders misschien embryonaal waren gebleven, door de gewone soldaat toe te staan de missie te interpreteren als het beschermen van de sjiieten tegen de soennieten. Toen de burgeroorlog volop uitgebroken was moedigden de Smart Cards de VS-soldaten aan om geweld tussen gemeenschappen te beschouwen

BESLUIT

Het denken over cultuur binnen het VS-leger evolueert, maar zelfs als zou het een nieuwe visie hebben op cultuur, dan zou het overkoepelend probleem nog altijd niet opgelost zijn. De invasie en bezetting van Irak waren nooit gebaseerd op kennis over of respect voor Irakezen en hun prestaties. Irakezen werden beschouwd als ondergeschikten die bevrijd moesten worden en later als ondergeschikten die ontwikkeld moesten worden. Deze attitude vereist dat de Irakezen aanvaarden wat hen aangereikt wordt en indien ze al moeten klagen, dan liefst in de voorgeschreven vormen en fora. Het lijkt erop dat de voorgestelde verschuiving in de attitudes van de troepen ten opzichte van culturen en de volkeren waar ze op terrein mee moeten werken, wel eens het vriendelijkere gezicht zou kunnen worden van hetzelfde gewelddadige imperiale beleid dat invasiën en bezettingen als gerechtvaardigd, duurzaam en ethisch beschouwd.

Middle East Report, nr. 255, zomer 2010
Artikel vertaald, ingekort en bewerkt door SF.

DE GOEDE RELATIES TUSSEN DE EU EN ISRAËL

| Ludo De Brabander |

Dat Ben Goerion in mei 1948 de oprichting van Israël kon aankondigen was te danken aan de zionistische lobby die goede relaties onderhield met politieke kringen van de belangrijkste koloniale machten en de Verenigde Staten. Israël maakte meteen werk van het ontwikkelen van goede politieke, economische en militaire relaties met het Westen, maar ook met landen van het communistische Oost-Europa.

Van bij de start van de economische en politieke integratie van Europa knoopte Israël in 1959 diplomatieke betrekkingen aan met de Europese Economische Gemeenschap (EEG). Een eerste handelsakkoord volgde in 1964. Een samenwerkingsakkoord creëerde in 1975 een vrijhandelszone tussen beide gebieden, dat in 1995 – in volle 'Oslo' euforie – vervangen werd door een

Associatieakkoord. Dit Associatieakkoord trad op 1 juni 2000 officieel in werking en vormt vandaag de basis voor de relaties tussen Israël en de Europese Unie. Het gaat om een breed akkoord over zaken als economische samenwerking, vrij kapitaalverkeer, liberalisering van diensten, politieke dialoog, samenwerking op sociaal vlak en ook nog een cultureel luik. Hoewel de mislukking van het Oslo vredesproces en het

uitbreken van de tweede Palestijnse intifada even een domper zetten op de goede verstandhouding tussen de EU en Israël, kwam het in april 2005 tot een hoogtepunt in de goede betrekkingen met het akkoord voor een Actieplan in het kader van het Europees Nabuurschapsbeleid (ENB). Dat zorgde voor de concrete verwezenlijking van de Essen Verklaring uit 1994. De Europese Raad stelde toen dat Israël een speciale status zou moeten krijgen in zijn relatie met de EU. Het ENB-Actieplan opent als volgt: "De EU en Israël zijn nu dicht bij elkaar dan ooit tevoren

en zullen als nabije burenen hun politieke en economische wederzijdse afhankelijkheid versterken." De EU en Israël verbinden zich er in het Actieplan toe om zich in te zetten "voor een nauwere politieke samenwerking en dialoog gebaseerd op hun gemeenschappelijke waarden: respect voor de mensenrechten en de fundamen-

Officieel hecht de EU een groot belang aan een rechtvaardige oplossing van het Arabisch-Israëliësch conflict en heeft het tal van instrumenten in stelling gebracht die het 'vredesproces' moeten ondersteunen. Europa beschikt zelfs over een 'Speciale Vertegenwoordiger voor het Vredesproces in het Midden-Oosten' in de persoon van

Marc Otte. De EU houdt ook vast aan de belangrijke resoluties van de VN Veiligheidsraad (242, 338, 478,...) die een stopzetting van de bezetting vragen en de Israëlische territoriale annexaties niet erkennen.

In het vooruitgangsrapport van april 2009 over de uitvoering van het Europees Nabuurschapsbeleid (ENB) liet de Europese Commissie zich behoorlijk kritisch uit over het Israëlische gebrek aan respect voor de basisprincipes van de Europese houding in

het conflict. De Commissie sprak over de negatieve impact van de uitbreiding van de joodse nederzettingen op het vredesproces en op de Palestijnse economie, de onbevredigende inspanningen ter bescherming van de Arabische minderheid, de inperking van de persvrijheid, het geweld en de reisbeperkingen tegen mensenrechtenactivisten, het verhinderen van de Europese hulp aan Gaza, de hervatting van de vernietiging van Palestijnse huizen, de gebrekkige aanpak van het kolonistengeweld tegen Palestijnse burgers, enz.



tele vrijheden, democratie, goed beleid het internationaal humanitair recht."

MENSENRECHTEN EN INTERNATIONAAL RECHT

Deze goede verstandhouding tussen de EU en Israël is opmerkelijk. Zeker in het licht van de kritische verklaringen die de diverse Europese instellingen geregeld uiten op het beleid van het land. Ook bij monde van de Europese ministers heeft de EU al meermaals haar ongenoegen geuit over de Israëlische kolonisatiepolitiek in de bezette Palestijnse gebieden.

'POSITIEVE' DIPLOMATIE EN VERDIEPING VAN DE RELATIES

Hoewel de EU dus al heel wat kritische standpunten heeft ontwikkeld, vertaalt zich dat in het concrete beleid ten opzichte van Israël niet in politieke druk en al zeker niet in sanctionerende maatregelen. In de verklaringen, conclusies en bepaalde rapporten van de Raad van de Europese Unie is er zelden sprake van een veroordeling van Israëlische militaire acties, hoewel deze door onafhankelijke mensenrechtenorganisaties of VN-instanties geregeld worden veroordeeld als mensenrechtenschendingen of manifeste inbreuken op het internationaal humanitair recht. Zo heeft de EU het Israëlisch optreden tijdens de 3 weken durende Gaza-oorlogsoperatie 'Cast Lead' (winter 2008-2009), op een specifiek incident na, nooit veroordeeld.¹ De Europese beleidsmakers lijken te opteren voor een 'positieve' diplomatie, die ondanks de kritiek in de loop der jaren is uitgemond in een gepriviliegeerde relatie. Het argument dat wordt gebruikt is dat het beter is de deur tot dialoog open te houden met een stimulerend beleid dan ze met een sancti-nerend beleid te sluiten.

Op de afkondiging van het Actieplan volgde een hele reeks van initiatieven die de relaties met Israël zowel in de diepte als de breedte versterken. Het doel van het Actieplan is naar eigen zeggen de geleidelijke integratie van Israël in de Europese programma's. Sindsdien gaat het in sneltreinvaart. De EU stelt dat

Hoewel de EU heel wat kritische standpunten ontwikkelt, vertaalt zich dat in het concrete beleid ten opzichte van Israël niet in politieke druk.

het ENB "duidelijk een katalyserende rol heeft gespeeld in het bevorderen van de EU-Israëlische relaties". Die relaties verlopen via tal van programma's en projecten. Israël is het eerste land dat participeert in het 'Competitiveness and Innovation Framework Programme' (CIP) dat de vernieuwing, het ondernemerschap

en de groei van kleine en middelgrote ondernemingen promoot. In 2007 kwam er een 'business-to-business' dialoog om de bilaterale relaties te verbeteren. Israëlische onderzoekers participeren in honderden projecten in het kader van het 'Zevende Raamakkoord voor Onderzoek en Ontwikkeling' (zie verder). Israëlische studenten kunnen gebruik maken van het Europees uitwisselingsprogramma 'Erasmus Mundus' terwijl Israëlische universiteiten deel uitmaken van het 'TEMPUS IV programma', een moderniseringsprogramma voor het Europees hoger onderwijs. In december 2008 kwam het tot een luchtvaartakkoord. Sinds maart 2004 neemt Israël ook deel aan het 'Galileo' programma voor satellietnavigatie, dat eveneens voor militaire toepassingen wordt ontwikkeld. In de periode 2007- 2010 zou Israël jaarlijks 2 miljoen euro hulp ontvangen om de activiteiten in het kader van het ENB te ondersteunen.

DE EU MAAKT GEEN POLITIEK GEBRUIK VAN HAAR ECONOMISCH GEWICHT

Israël was als één van de grootste handelspartners van de EU in de Euro-Mediterrane zone goed voor een totale handelsbalans van 25,3 miljard euro in 2008. In totaal vertegenwoordigt Israël slechts 1 procent van de totale handel van de EU, wat het economisch belang van Israël voor de EU dan weer relatieveert. Voor Israël daarentegen is de EU de belangrijkste markt voor export met in 2008 een waarde van 11,2 miljard euro.²

De import van goederen vanuit de EU bedroeg toen 14,1 miljard euro. In totaal was de EU goed voor meer dan een derde van de Israëlische handel met de wereld. Dat geeft de Europese Unie potentieel een belangrijk instrument om Israël een politiek te laten varen die overeenkomt met de officiële standpunten van de

Europese Unie en de resoluties van de VN Veiligheidsraad. Dat de EU amper gebruik maakt van haar economisch gewicht kan heeft verschillende redenen.

Er is eerst en vooral de aanwezigheid van een politiek sterke pro-Israëllobby met belangrijke bondgenoten in verschillende rechtse, centrum en centrumlinkse Europese partijen. Het historisch schuldgevoel over het Europees antisemitisme met een gruwelijk dieptepunt tijdens de Tweede Wereldoorlog speelt zeker en vast ook een rol. Opeenvolgende Israëlische regeringen maakten volgens de joods-Amerikaanse auteur Norman Finkelstein handig gebruik van dat schuldgevoel en discrediteerden – indien nodig – kritiek op de Israëlische bezettings- en repressiepolitiek als antisemitisme.³

Er is natuurlijk ook het economisch eigenbelang. Hoewel het handelsvolume met Israël slechts een kleine fractie vertegenwoordigt van de EU-wereldhandel gaat het over niet onaanzienlijke bedragen en daar zitten uiteraard altijd economische belangen met politieke verlengstukken aan vast. Denken we in eigen land maar aan de diamantsector in het Antwerpse. Israëls grootste economische belang voor de EU ligt op het vlak van het (toegepast) wetenschappelijk onderzoek en de ontwikkeling. Israël is het belangrijkste niet-EU land in het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek (2007 – 2013, zie verder), dat de concurrentiepositie van Europese bedrijven moet verhogen. Israël is daarin gegeerd omdat het over een erg ontwikkelde hoogtechnologische industrie beschikt in sectoren als de biotechnologie, de communicatietechnologie en de militaire industrie.

Tenslotte is er de klassieke Europese verdeeldheid, met als resultaat dat verklaringen altijd doorspekt zijn van voorzichtige consensusformuleringen. De verdeeldheid werd bijvoorbeeld duidelijk toen het Zweeds voorzitterschap een voorstel op tafel legde om Oost-Jeruzalem als de hoofdstad van een Palestijnse staat te erkennen (zoals vastgelegd in een resolutie van de VN). Dat standpunt werd onder druk van Israël en een aantal Europese

landen afgezwakt en er werd toegevoegd dat over de details moest onderhandeld worden. Frankrijk en Groot-Brittannië steunden het Zweedse voorstel, terwijl Duitsland, Italië en Spanje de Israëlische positie steunden.

ASSOCIATIEAKKOORD

Het grote contrast tussen politieke principes en beleidsverklaringen enerzijds en de Europese beleidspraktijk anderzijds is heel duidelijk te zien bij de ontwikkelingen rond het Associatieakkoord. In de preambule van het akkoord wordt het belang benadrukt van het VN Handvest. De mensenrechten en democratische principes vormen "de allereerste basis van de Associatie". Artikel 2 van het akkoord bepaalt verder dat de relaties tussen de EU en Israël gebaseerd zijn op het respect voor de mensenrechten en de democratische principes als een "essentieel element van dit akkoord".

VN-instanties en mensenrechtenorganisaties oefenen geregeld kritiek uit op Israël omwille van mensenrechtenschendingen. In 2008 stelde de Speciale VN-Rapporteur voor de Situatie van de Mensenrechten in de Palestijnse gebieden: "Israël handhaaft en breidt de instrumenten uit die het ernstigst de mensenrechten schenden zoals militaire invallen, nederzettingen, de scheidingsmuur, beperkingen op de bewegingsvrijheid, de Judaïsering van Jeruzalem en de huizenvernietiging."

PRODUCTEN UIT DE NEDERZETTINGEN

Israël blijft, in weerwil van het internationaal recht, de Palestijnse gebieden hooguit beschouwen als 'betwiste' gebieden en de joodse nederzettingen als Israëliësch grondgebied. Producten uit deze illegale nederzettingen genieten bijgevolg ten onrechte van voordelige Europese invoertarieven. Al in mei 1998 – nog voor de officiële inwerkingtreding van het Associatieakkoord – stuurde de Europese Commissie een mededeling aan de Europese Raad en het Europees Parlement met de boodschap dat Israël zich niet aan de bepalingen van het Associatieakkoord houdt. Wegens de herhaalde inbreuken, zag de Commissie zich verplicht om een

nota te publiceren met de mededeling dat producten uit de nederzettingen niet kunnen genieten van het voorkeurstarifief. De enige maatregel die de Commissie vervolgens nam was de verplichting dat elk Israëliësch product voortaan de herkomst van het product (stad, dorp of zone) moet vermelden. In 2009 vroeg een Duitse rechtbank naar het advies van het Europees Gerechtshof in Luxemburg in de zogenaamde Brita-zaak. Het drink-



waterbedrijf vroeg de toepassing van de voordeeltarieven voor de import van producten gemaakt in joodse nederzettingen, maar de Duitse douane-autoriteiten weigerden dat. Het Europees Hof bevestigde dat goederen uit de nederzettingen niet kunnen genieten van de voorkeursbehandeling onder het Associatieakkoord.

OPWAARDERING

Mensenrechtenschendingen noch overtredingen van het Associatieakkoord, verhinderden dat de Europese ministers van Buitenlandse Zaken in december 2008 unaniem beslisten om de bestaande relaties tussen de EU en Israël alweer op te waarderen. Het Europees Parlement greep echter in. Een parlementaire meerderheid zorgde er voor dat de stemming over de opwaardering werd uitgesteld. Maar sindsdien volgden verschillende initiatieven en beslissingen die er voor zorgen dat de opwaardering sluipend toch wordt doorgedrukt. In november 2009 tekenden de EU en Israël een nieuwe overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten, die werd gepresenteerd als "een belangrijke stap vooruit in de integratie van de markten van de EU en de Israël". Even tevoren trok het VN-bureau voor Humanitaire Zaken aan

de alarmbel omwille van de Israëliësch belemmeringen op de Palestijnse visserij in Gaza. In maart 2010 lekte een vertrouwelijk document uit dat geschreven was door functionarissen onder het Spaans voorzitterschap waarin veel belang werd gehecht aan een spoedige uitvoering van de opwaardering.

Tijdens zijn bezoek aan Israël in het najaar van 2009 zei Javier Solana, toenmalig Hoog Vertegenwoordiger van het Europese Buitenlandse beleid: "Israël is, staat u mij toe om dat te zeggen, lid van de Europese Unie, zonder lid te zijn van de instellingen (...). Het is een lid van alle programma's." En hij vervolgde: "Geen enkel land buiten het continent heeft het soort van betrekkingen zoals Israël die heeft met de Europese Unie". Solana verwees nadrukkelijk naar de deelname van Israël aan de EU-programma's voor onderzoek en technologie.

ZEVENDE KADERPROGRAMMA EN VEILIGHEIDSONDERZOEK

Het Zevende Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling loopt van 2007 tot en met 2013 met een budget van meer dan 50 miljard euro. Het programma moet bijdragen aan de Europese Lissabonstrategie om van de EU de "meest dynamische en concurrentieële kenniseconomie ter wereld" te maken. Israël nam vanaf 1996 deel aan de Kaderprogramma's en is inmiddels uitgegroeid tot belangrijkste niet-EU partner. In totaal participeerden al meer dan 700 Israëliësch bedrijven en instellingen aan projecten goed voor een totale waarde van 3,5 miljard euro. In het vorige programma (van 2002 tot 2006) ontvingen ze daarbij samen 203 miljoen euro aan Europese onderzoekssubsidies. Voor Israëliësch universiteiten is het Kaderprogramma de tweede belangrijkste bron geworden van onderzoeksbudgetten na het Israëliësch wetenschapsfonds. Volgens Eliyahu Yishai, de voormalige minister van Industrie, Handel en Arbeid maakt de deelname van de Israëliësch industrie en academische instellingen het mogelijk dat de Israëliësch industrie uit de lokale markt kan breken. Het Kaderprogramma is met andere woorden

een belangrijke hefboom voor de ontwikkeling van de Israëlische economie.

Onder het voorwendsel van de strijd tegen het terrorisme heeft de EU beslist om het veiligheidsonderzoek, waarvoor in totaal 1,4 miljard euro is uitgetrokken, ook open te stellen voor Israëlische (wapen) bedrijven en academische instellingen. Zij participeren er in 10 van de 45 lopende projecten. In vier gevallen is dat als leider van een project.

Via deze projecten steunt de EU niet alleen de Israëlische militaire industrie, maar draagt het ook bij tot de technologische ontwikkeling van het bezettingssysteem. 'Motorola Israël' bv. neemt deel aan 'iDetect 4all', een waarschuwingssysteem voor verdachte praktijken op "plaatsen van hoge economische waarde". Motorola maakt onderdelen

IAI produceert oorlogstuig dat zowel in Libanon als Gaza is ingezet. Ook andere Israëlische wapen- of defensiegerelateerde bedrijven zoals 'Elbit Systems' en 'Orbit Communications' zitten in Europese onderzoeksprojecten.

WAPENHANDEL

Wat de wapenhandel betreft zet de EU haar zelfverklaarde principes voor een vredesproces eveneens opzij. Israël kan zonder veel problemen op grote schaal wapens op de Europese markt kopen of verkopen. Nochtans geldt in de Europese Unie sinds eind 2008 een Gedragscode voor Wapenhandel met daarin 8 criteria voor de export van wapens. Criterium 2 gaat over de eerbiediging van de mensenrechten en het internationaal humanitair recht. Criterium 3 stelt: "De lidstaten weigeren een uitvoervergunning voor militaire goederen of technologie

uitvoering van de resoluties van de Veiligheidsraad van de VN. Maar in de toepassing van die principes hanteert de EU op zijn zachtst gezegd een zeer voorzichtige aanpak. Israëlische mensenrechtenschendingen en uitvoerig gedocumenteerde inbreuken op het internationaal humanitair recht worden zelden veroordeeld, laat staan gesanc-tioneerd. De EU probeert weliswaar een diplomatieke actor te zijn in het kader van een politieke oplossing van het conflict en onderhoudt intensieve contacten met zowel de Israëlische regering als de Palestijnse Autoriteit, maar op vlak van beleidsdaden – zeker in de economische sfeer – haalt de EU de banden aan en laat ze na haar positie te gebruiken om Israël onder druk te zetten om een einde te maken aan de bezettingspolitiek. In verschillende gevallen overtreedt de EU haar eigen regels. Door haar lakse en zelfs onverantwoorde houding, werkt de EU de door haar zelf verdedigde politieke oplossing van het conflict tegen en steunt het de facto een bezettingsmacht die al jaren weigert de resoluties van de VN-Veiligheidsraad uit te voeren.

Bronnen:

Dugard John, 'Human Rights Situation in Palestine and other Occupied Arab Territories', Report of the Special Rapporteur on the situation of Human Rights in the Palestinian Territories occupied since 1967.

European Neighbourhood Policy – Israël. Memo 08/2008, 3 april 2008
www.haaretz.com

- 1 Op 15 januari 2009 veroordeelde het Tsjechische voorzitterschap van de EU een Israëlische artillerieaanval op gebouwen van de VN-vluchtelingenorganisatie UNWRA.
- 2 In 2009 lagen de cijfers heel wat lager als gevolg van de economische crisis met respectievelijk 6,6 miljard euro voor de export naar de EU en 11,5 miljard euro voor de import uit de EU.
- 3 Norman Finkelstein publiceerde twee boeken rond dit thema: 'The Holocaust Industry. Reflections on the Exploitation of Jewish Suffering'. Verso, 2003 en 'Beyond Chutzpah: On the Misuse of Anti-Semitism and the Abuse of History', University of California Press, 2005.

In totaal vertegenwoordigt de handel met Israël slechts 1 procent van de totale handel van de EU. Voor Israël daarentegen is de EU de belangrijkste markt voor export.

(smeltzekeringen) voor vliegtuigbommen die gedropt werden door de Israëlische luchtmacht bij de aanval op Gaza. Het perverse is dat 'iDetect 4all' wellicht gebruik kan maken van de ervaringen met waarschuwingssystemen in de Palestijnse gebieden. In de laatste 5 jaar is een Motorola radarsysteem ter waarde van 158 miljoen dollar in gebruik in 47 illegale Israëlische nederzettingen op de Palestijnse Westelijke Jordaanoever. 'Israel Aircraft Industries' (IAI) is een wapenbedrijf dat in het vorige programma deelnam aan maar liefst 21 projecten. Het bedrijf had er de leiding over het SPEED-project, een geïntegreerd mobiel systeem voor communicatie voor o.m. 'veiligheidsoperaties'. Andere projecten met IAI-deelname houden rechtstreeks verband met het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid van de EU.

waardoor gewapende conflicten worden uitgelokt of verlengd". Volgens het vierde criterium moeten lidstaten een uitvoervergunning weigeren "indien er een duidelijk risico bestaat dat het beoogde ontvangende land de uit te voeren militaire goederen of technologie voor agressie jegens een ander land gebruikt of er kracht mee wil bijzetten aan territoriale aanspraken". Criterium 6 gaat o.a. over de eerbiediging van het internationaal recht. De Europese Gedragscode voor Wapenhandel belet niet dat nagenoeg alle Europese landen toestemming geven om wapens te verkopen aan Israël. In 2008 ging het over vergunningen ter waarde van 162 miljoen euro.

CONCLUSIES

De Europese Unie schaart zich officieel achter het internationaal recht en de

EEN POLITIEK VAN DUURZAME GROEI IN PLAATS VAN BEZUINIGINGEN

| John Monks |

Op 29 september organiseren de vakbonden een Europese betoging tegen het streng bezuinigingsbeleid dat de EU-lidstaten voeren onder dwang van de financiële markten en de internationale financiële en economische instellingen. De algemeen secretaris van de Europese Confederatie van Vakbonden (ETUC, European Trade Union Confederation), John Monks, verdedigt een actieve economische herstellpolitiek, met behoud van en respect voor de fundamentele werknemersrechten. (red.)

CRISIS

Onze allereerste aandacht gaat naar de economische crisis. In 2007-2008 hebben de politieke leiders in de wereld de grote vergissingen van hun voorgangers in 1931 kunnen vermijden. Ze hebben niet de fout gemaakt om alle openbare uitgaven ineens te schrappen. Inderdaad in vele landen kwamen er pakketten met stimulerende maatregelen voor de economie. Hierdoor is de crisis niet uitgegroeid tot een herhaling van de Grote Depressie van de jaren dertig.

Vandaag echter zien we dat deze fiscale impulsen in vele landen worden ingetrokken. Alle regeringen van de EU-lidstaten hebben plannen om de begrotingstekorten weg te werken. Ze worden hiertoe 'gedwongen' door de angst voor de kredietbeoordelaars die de financiële markten beheersen, maar ook door de druk van het IMF en de OESO.

De evolutie in Europa is niet altijd eenvoudig geweest. Nog niet zo lang geleden kenden we conflicten – gewapende conflicten – tussen Europese landen. Maar de vakbonden zijn steeds in staat geweest om meer dan een schijn van eenheid te bewaren. We hebben steeds gewerkt om een gemeenschappelijke, toekomstgerichte houding te vinden. Vandaag hebben de Europese vakbonden een uitgebreid programma van activiteiten waarrond wordt samengewerkt, solide internationale structuren voor vrouwen, jongeren, en een vlotte

communicatie onder elkaar. De Europese Unie beantwoordt de huidige uitdagingen echter helemaal niet op een bevredigende manier. Na jaren van opbouw naar een politieke, constitutionele over-

voor de georganiseerde arbeidersbeweging. Maar in deze economische crisis vinden we weinig gehoor als we oproepen voor een geïntegreerd plan voor een Europees economisch herstel. Wat we

zien is de vlucht naar uitwegen met een vermindering van de openbare uitgaven, gekoppeld aan een totaal ontbreken van gemeenschappelijke maatregelen om de financiële markten te reguleren (zoals bv. een taks op bepaalde financiële transacties).

Dit is onverantwoord. Het risico is groot dat de EU en grote delen van de rest van de wereld wederom in een depressie terecht komen, precies zoals in 1931. Er zullen enorme besparingen worden doorgevoerd bij de openbare diensten met negatieve gevolgen voor de werkgelegenheid, de lonen en de pensioenen, de koopkracht van de mensen en de vraag naar consumptiegoederen. Er komen slechte tijden aan. Misschien zal de indrukwekkende Aziatische groei Europa op sleeptouw kunnen nemen. Misschien zullen de VS erin slagen om een stevigere basis te ontwikkelen voor hun economische groei. Misschien kunnen de landen hun terugkeer naar groei via de export realiseren. Misschien, misschien...

Optimisme is moeilijk wanneer men geconfronteerd wordt met een combinatie van zwak herstel en zware besparingen in de openbare uitgaven. Dit is natuurlijk niet uitsluitend een Europees probleem. De EU staat voor zowat 30% van het bruto wereld product, het is met andere



eenkomst om de lidstaten beter te laten samenwerken, zien we in de huidige tijden van economische problemen – door de crisis van het financieel kapitalisme – een sterke opkomst van verdelende, nationalistische gevoelens.

De vakbonden hadden erop gerekend dat Europa's economisch gewicht de basis zou kunnen vormen voor een geciviliseerd sociaal model, met een duidelijke plaats

woorden een probleem voor iedereen in de wereld.

WERKNEMERSRECHTEN

We moeten ook aandacht hebben voor de Europese praktijk rond de fundamentele rechten van de arbeidersbeweging, zoals het recht op staken. Ter illustratie de uitspraak van het Expertencollege van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) over het sociaal conflict rond het bepalen van het verlofgeld van de Britse piloten. Het IAO-Expertencollege oordeelde in het nadeel van de Britse regering en de luchtvaartmaatschappij 'British Airways'. Hun bewering dat een stakingsverbod met dwangsommen, de basisrechten van de vakbonden niet in het gedrang brengt, werd verworpen. De luchtvaartmaatschappij eiste een dwangsom van 100 miljoen pond per stakingsdag. De IAO

ten bewijzen dat hun acties legitiem en absoluut noodzakelijk zijn in het geval dat fundamentele sociale rechten botsen met zakenbelangen. Dit is een absoluut foute en ongebalanceerde benadering, die in strijd is met de IAO normen. De EU moet hier orde op zaken stellen met een duidelijk sociaal progressief protocol, dat de fundamentele rechten ook inderdaad als fundamenteel beschouwt en niet als bijkomstig.

STRIJD

De werknemers in Europa zijn boos. Dat ziet men in de straten van zoveel steden en gemeenten van Athene tot Kopenhagen, van Madrid tot Boekarest. De werknemers zijn boos omdat ze moeten opdraaien voor de graaizucht en fouten van anderen. Zij moeten zwaar inleveren terwijl de winsten van de ban-

mers in Europa heeft een duidelijke inzet, er valt nog heel wat te verdedigen. De welvaartstaat voorziet mechanismen om mensen aan boord te houden. Het is duidelijk dat ook de economie voordeel heeft bij sociale voorzieningen. De strijd voor groei – een daadwerkelijk duurzame groei – is een prioriteit.

DUURZAME GROEI

In plaats van speculatiefondsen (waaronder ook sommige pensioenfondsen) de planeet te laten afschuimen op zoek naar een zo hoog mogelijk profijt, waarbij nu eens met geld, dan weer met grondstoffen (waardoor de halve wereld met hongersnood bedreigd wordt) of aardolie (waarbij de petroleum-prijzen de pan uit swingen) gespeculeerd wordt, moeten er financiële instrumenten komen. Financiële instrumenten die de economie aanzwengelen, in plaats van ze de grond in te boren. De economie aanzwengelen, wil niet zeggen dat we altijd maar meer moeten produceren, onze energie- en andere bronnen uitputten en nog meer vervuilen. De klimaatuitdaging (verspillen van fossiele energie, CO₂-uitstoot, broeikasgasemissies, het toenemende afsmelten van de ijsmassa's, ontbossing, verwoestijning, orkanen, bedreiging van de biodiversiteit, risico's voor de voedselveiligheid, voedsel-schaarste,...) vereist reusachtige investeringen en een onverzettelijke politieke wil. De economische ontwikkeling mag niet voorbijgaan aan de notie duurzaamheid. We mogen de komende generaties niet opzadelen met een planeet die op een vuilnisbelt lijkt. De economie moet ten dienste staan van de mens. Hierin ligt een schat aan nieuwe groeimogelijkheden voor duurzame sectoren en voor bijbehorende banen. Dit is een strijd voor wereldwijde sociale rechtvaardigheid.

De laatste paragraaf van dit artikel is een bijdrage van de ABVV. Het voorgaande is een compilatie van twee speechen van ETUC-voorzitter John Monks.

Bronnen:
<http://www.etuc.org>
<http://www.vlaamsabvv.be>

De EU-leiders moeten een minder markt-rigide verzoening vinden tussen groei en schuldaflossing als Europa een recessie wil vermijden.

stelde dat dwangsommen van die aard de syndicale organisaties tot een faillissement zouden leiden. We stellen vast dat de werkgevers, en meer specifiek de Britse werkgevers, de verdere behandeling van dit dossier binnen de IAO blokkeren.

Maar wij als vakbond zullen deze uitspraak van het IAO aanwenden om de Europese autoriteiten onder druk te zetten, zodat we ervoor kunnen zorgen dat de principes van vrijheid van beweging of vestiging in de EU, niet boven de collectieve rechten van de werknemers komen te staan, en zeker niet boven het stakingsrecht. Recente uitspraken van het Europees Gerechtshof neigen immers naar een Europa waar economische vrijheid primeert op de werknemersrechten. Vandaag is het zo dat vakbonden moe-

ken stijgen, de bonuspolitiek terug is van nooit weg geweest, en de rijken hun belastingen niet betalen. De werknemers zijn boos omdat de werkloosheid stijgt, de openbare uitgaven krimpen en de pensioenen in vraag worden gesteld. Wij als vakbonden willen erover waken dat deze boosheid zich niet richt op de andere, de vreemde van Europese of niet-Europese origine, de migrantenarbeiders onderaan de ladder. De vakbonden kanaliseren deze boosheid. Wij willen dat alle werknemers gelijk worden behandeld volgens de heersende wettelijke arbeidsomstandigheden. Marktregels mogen de fundamentele werknemersrechten niet schaden. De EU-leiders moeten een minder markt-rigide verzoening vinden tussen groei en schuldaflossing, als Europa een recessie wil vermijden. De strijd van de werke-

**DE EUROPESE VAKBOND ROEPT OP VOOR EEN EUROPESE ACTIEDAG OP 29 SEPTEMBER.
WE ONDERSTEUNEN TEvens DE WERELDDAG VOOR WAARDIG WERK VAN 7 OKTOBER.**

STRATEGISCHE UITDAGINGEN VOOR HET SOCIAAL FORUM

I Francine Mestrum I

In 2010 is er geen Wereld Sociaal Forum (WSF) voorzien. In de plaats zijn er zo'n 40 evenementen gepland over de wereld heen om de alterglobalistische beweging te verbreden, om over de crisis te discussiëren – gaat het om een economische en sociale crisis of een beschavingscrisis – en om de volgende wereldbijeenkomst voor te bereiden van februari 2011 in Dakar, Senegal.

Begin van het jaar was er een succesrijke bijeenkomst in Porto Alegre, in mei was er de Bijeenkomst der Volkeren in Cochabamba. De anti-kapitalistische en de ecologische bewegingen vonden er een nieuwe consensus in de slogan: Het kapitalisme is niet duurzaam. Diezelfde maand was er ook een sociaal forum in Mexico.

Eind juni had het tweede VS Sociaal Forum (USSF) plaats in Detroit. Dit was de terugkeer naar de goede oude dagen van de fora: een geweldig enthousiast publiek van 15.000 deelnemers, een motiverende openingsbetoging, een centrale locatie waar (bijna) alle seminars doorgingen, waar er ruimte was voor ontmoetingen, eten, drinken. Het forum in Detroit was ook heel divers: inheemsen, blanke, zwarte, latino mannen en vrouwen. Actieve en levendige seminars met vertaling waar nodig.

Het Europees Sociaal Forum (ESF) in Istanboel van een week later was eerder een anti-climax. De slotbetoging was een goede zaak, sommige seminars ook en uiteraard was er kans om contacten te leggen.

Maar het ESF gaat duidelijk achteruit. Na Firenze, Londen, Parijs, Athene en Malmö kan je niet anders dan besluiten dat de Europese activisten deze formule niet appreciëren. Er waren nauwelijks zo'n 2500 deelnemers in Istanboel, en verhoudingsgewijs zeer weinig Turken. De organisatie was ronduit slecht.

Laat me het VS Sociaal Forum en het Europees Sociaal Forum even van korter bij bekijken en zien welke conclusies daar kunnen uit getrokken worden voor de toekomstige strategie van het Wereld Sociaal Forum.

DETROIT WAS VERSCHILLEND

Ik bekijk hier vier punten die volgens mij het VS Sociaal Forum zo speciaal maakten.

Vooreerst is er de voorbereiding. Men bleef vasthouden aan de principes van de open ruimtes, maar wilde geen vrijblijvende open ruimte: het zoeken van de nodige

Ten tweede werd de oude controversie tussen 'ruimte' en 'actie' (discussie over het WSF als ontmoetingsplaats of als actieplatform) opgelost via de 'vergaderingen van de volksbewegingen' die al lange tijd samen kwamen om het forum voor te bereiden. Zo'n 50 volksbewegingsvergaderingen hadden plaats – naast de zowat 1000 zelf-georganiseerde seminars en werkgroepen – tijdens het forum zelf, met analyses en discussies maar ook met resoluties en actieagenda's. De laatste dag van het forum werden vele van deze resoluties in het plenum ingebracht. De kracht van deze werkwijze ligt in het feit dat het forum

dus eigenlijk een hoogtepunt is in een langer continu proces van praktijk en toekomstontwikkeling.

Ten derde waren de seminars en werkgroepen zeer participatief en motiverend. Sprekers zaten in een cirkel met het publiek, niemand speeche langer dan 5 à 10 minuten, er waren culturele intermezzo's. De deelnemers werden constant uitgenodigd om tussen te komen. Diversiteit werd scrupuleus bewaakt.

Ten vierde werd er zwaar gewaakt over het vermijden van machtsrelaties tussen bewegingen en mensen. Elk idee werd collectief bediscussieerd en al dan niet aanvaard, niets werd automatisch afgewezen. De deelnemers werden serieus genomen, niemand zwaar aangepakt of vernederd: er was een grote bereidheid tot luisteren.



partners werd grondig aangepakt. Men wilde de meest gemarginaliseerde groepen er zeker bij hebben: contacten, discussies, groepen die mekaar niet kenden. Het is deze houding van 'intentionaliteit' die dit forum tot een inclusief basisgebeuren heeft gemaakt met wederzijds vertrouwen onder de participanten.

CRISIS IN HET EUROPEES SOCIAAL FORUM

Zeker de laatste twee items vormden een probleem op de Europese editie.

Seminaries en panelgesprekken werden in Istanboel op de klassieke wijze georganiseerd met grote panels en voornamelijk mannelijke intervenanten die gedurende 15 à 20 minuten hun punt maken zodat het publiek anderhalf à twee uur moet zitten 'luisteren'. De participatie was daardoor uiterst beperkt. Er was geen aandacht voor diversiteit, de vertaling ontbrak meestal of gebeurde consecutief (wat de zaak trager maakt en langer doet uitlopen). De activiteiten waren bovendien geografisch verspreid, hoewel toch iets minder dan in Malmö (Zweden) in 2008.

De houding tegenover deelnemers was gebaseerd op het elkaar kennen, waarbij men meer aandacht kreeg om wie of wat men vertegenwoordigde dan om wat men in te brengen had. Dit vormde een heuse hindernis voor nieuwe ideeën en de kansen tot convergentie.

Er bleef een opdeling lopen volgens de lijn revolutionair-reformistisch. Vakbonden waren welkom maar werden dikwijls bestempeld als niet radicaal genoeg. Kritiek op de Europese Unie maakte teveel deel uit van een louter anti-unie concept of werd in een zwart-wit benadering gepresenteerd. Post- en anti-modernisten zitten tegenover modernisten waarbij iedereen opkomt voor sociale en ecologische rechtvaardigheid vanuit radicaal verschillende perspectieven. Hier moet meer systematisch gezocht worden naar verduidelijking en convergentie of we riskeren in een permanente blokkering verzeild te geraken. Open discussies zijn een absolute noodzaak.

Het ESF was vooral ook een top-down proces, georganiseerd door enkele linkse vakbonden en een kleine groep sociale bewegingen. Mensen die mekaar al langer kennen en hun eigen posities verdedigen in plaats van naar een proces van convergentie te zoeken, waar toch zoveel potentieel in zou kunnen zitten. Ik denk niet dat dit moedwillig zo opge-



zet werd, maar dat de visie ontbreekt om tot een nieuwe politieke cultuur en de broodnodige politieke convergentie te komen.

De verklaring van de slotassemblee van Istanboel roept op om op 29 september 2010 overall in Europa te mobiliseren tegen de soberheidspolitiek. Maar er was geen consensus om op te roepen tot massale deelname aan de betoging die de vakbonden die dag organiseren in Brussel. Dit is werkelijk een schande omdat enkel eengemaakte acties, en bijgevolg een zekere graad van compromisbereidheid, nodig zijn wanneer de sociale rechten worden bedreigd. Nu is er concurrentie ter linkerzijde in plaats van samenwerking, onderlinge krachtsverhoudingen lijken belangrijker dan de politieke inhoud. Kennelijk zijn heel wat links-radicalen zich niet bewust van de enorme machtserosie van de linkerzijde ten gevolge van de crisis. Samenwerking is broodnodig om te overleven.

EN HET WSF?

Alle verschillende tegenstellingen moeten dan ook nog verbonden worden met de doelstellingen van het Wereld Sociaal Forum. Volgens Chico Whitacker, een van de stichters van het WSF, zijn dat er drie: een nieuwe politieke cultuur creëren gebaseerd op respect en diversiteit; politieke macht geven aan de civiele samenleving; politieke actie en sociale strijd organiseren om het kapitalisme en neoliberalisme te kunnen vervangen.

De politieke relevantie van het WSF, zijn potentieel om nieuwe politieke inhoud te creëren, om belangrijke intellectuelen van over de wereld aan te trekken, om nieuwe alternatieven aan te bieden aan sociale bewegingen, en om de beginnende oppositie tegen het kapitalisme en neoliberalisme te vormen, vereisen dat het WSF constant zichzelf kan heruitvinden en erin slaagt een aantrekkelijk intellectueel kader te scheppen. Over de noodzaak van politieke actie en sociale strijd zullen we het wellicht snel eens zijn, maar laat ons de rijke diversiteit van deelnemers aan deze fora niet over het hoofd zien. 'Oud links' heeft niet de sterkste traditie in democratie, en het gevaar is groot dat nieuwe methodes over het hoofd worden gezien, of nieuwe manieren van denken bv. van de nieuwe sociale actoren die minder op concurrentie focussen en meer op samenwerking. Dit laatste punt helpt het verschil tussen de fora in Europa en de VS te verduidelijken. Het ESF is meer gericht op inhoud en actie, het USSF is sterker in methode en politieke cultuur.

DE CRISIS VAN LINKS

De moeilijkheid voor het Sociaal Forum en de sociale bewegingen in het algemeen om hun strategie te herdefiniëren en politieke relevantie te herwinnen, is nauw verbonden met de crisis van links op vele plaatsen in de wereld, en zeker in Europa. Deze crisis betreft niet uitsluitend de ideologische verschillen, maar ook de ecologische crisis die een belangrijke discussie op gang heeft gebracht over moderniteit. Links is een product van die moderniteit,

en dus zijn beiden erg verbonden: wat wordt bedoeld met de term moderniteit, wat willen we of moeten we verwerpen, wat willen of moeten we behouden? Kunnen de problemen opgelost worden via een marxistische analyse van de ecologische crisis? In de wereld zijn er nu heel wat discussies over een 'beschavingscrisis', over 'verwesterlijking', ontwikkeling, groei, mensenrechten, staten, etc..

Het debat over 'moderniteit' kan perfect binnen het Forum worden opgezet. Maar het zal wel enkele jaren vergen vooraleer we een soort gemeenschappelijk – of uiteenlopend – begrip verwerven, en voor we een idee hebben over hoe we van daaruit nieuwe strategieën kunnen ontwikkelen. Dergelijk debat zou goed passen in de zoektocht naar een nieuwe 'emancipatorische universaliteit' (een nieuw algemeen kader waarin de verschillende vormen van sociale strijd hun plaats kunnen vinden) zoals de Afrikaanse organisatoren van het WSF 2011 voorstellen. Alleen respect voor culturele en politieke eigenheden van alle sociale bewegingen kan leiden tot het bepalen van de nieuwe waarden voor de relatie ten opzichte van de natuur, en van de 'oude' waarden in een nieuwe vertaling. Indien links wil overleven, zeker in Europa, heeft het een innovatieve benadering

Ideologische perspectieven moeten niet opgegeven worden, maar op een andere manier worden gekaderd.

nodig om jonge mensen aan te trekken waarbij toegespitst wordt op rechten en democratie, nieuwe en gediversifieerde vormen van solidariteit op verschillende niveau's, en op een herdefiniëring van de doelen van de economie en de band met de sociale en politieke realiteit.

BESLUIT

Het WSF kan de Europese sociale bewegingen zeker helpen om hun problematiek een nieuw kader te geven, en de oude onderlinge tegenstellingen achter zich te laten die geen oplossing konden of kunnen brengen voor de hedendaagse problemen in de wereld. Dit wil helemaal niet zeggen dat ideologische perspectieven

zouden moeten worden opgegeven, maar wel dat ze wellicht op een nieuwe, andere manier kunnen worden gekaderd. Het WSF kan ook de dynamiek van het USSF overnemen om beter te mobiliseren en basisbewegingen aan te trekken.

Het WSF is een weerspiegeling van de sociale bewegingen die er deel van uitmaken. In Europa hebben heel wat van deze bewegingen hun wortels in een socialistisch kader dat op de staat is gericht. De financiële en economische crisis heeft ervoor gezorgd dat verschillende bewegingen zijn teruggevallen op hun orthodoxe marxistische visie, zonder rekening te houden met haar gekende tekortkomingen of met de globale veranderingen en de nieuwe politieke actoren. 'Oud' links blijft een van de ruggengraten van het sociaal forum, maar is tegelijkertijd een van de belangrijkste hinderpalen om de tekortkomingen van het forum aan te pakken.

Het WSF in Dakar zou een middenweg moeten kunnen vinden tussen het Europees en het Sociaal Forum van de Verenigde Staten, door vooreerst de dynamieken van de Afrikaanse bewegingen te gebruiken, alsook de sterktes en capaciteiten van 'oud' links, en de innovatieve methode van het VS Forum. Dit is geen

eenvoudige evenwichtsoefening en het is begrijpelijk dat de 'stichters' voorzichtig blijven spreken over 'open ruimte', 'civiele samenleving' en 'nieuwe politieke cultuur' zonder deze termen ooit te definiëren. Maar de moeilijkheden bij de bepaling van de grote thematische assen voor het volgend forum tonen aan hoe lastig het is om nieuwe onderwerpen in te brengen en om nieuwe visies te integreren.

Het weze duidelijk, het WSF kan het zich niet veroorloven 'oud' links te verliezen met zijn analyse-capaciteit en zijn kennis van het verleden. Maar om z'n politieke relevantie te behouden heeft het WSF een herdynamisering nodig. Enerzijds om de vaagheid uit te

klaren rond begrippen als 'open ruimte' en 'civiele samenleving' en anderzijds om de concurrerende benaderingen van 'oud' links te overstijgen. Nieuwe agenda's met nieuwe discours zijn nodig.

Vandaag is het WSF een belangrijke 'middenveld'-beweging in de wereld. Het Forum staat voor de keuze: ofwel verder een groot aantal bewegingen samen brengen zonder inhoudelijke coherentie, ofwel proberen nieuwe manieren van denken te ontwikkelen in functie van nieuwe allianties. De eerste optie past perfect met de wil om een embryonale vorm te worden van een soort mondiale middenveld-vertegenwoordiging. De tweede optie moet kunnen organiseren rond inhoud en ideologische alternatieven die kunnen leiden tot gemeenschappelijke actieprogramma's. Beide keuzes hebben het potentieel om links te vernieuwen, maar de tweede benadering garandeert meer innovatie in termen van politieke cultuur. Het komt er dus op aan om een middenweg te vinden tussen het idee van de socialebewegings-assemblees en de 'open ruimte' benadering. Chico Whitaker beschreef het WSF ooit als een "gemeenschappelijk goed voor de mensheid". En dat is het zeker. Maar aangezien het niets meer is dan een instrument voor een transformatieve politieke actie, heeft het steeds nieuwe mensen nodig om dit instrument te moderniseren, om meer innovatie toe te laten, om vooruitgang te realiseren naar een andere, betere wereld.

Het Wereld Sociaal Forum van 2011 te Dakar in Senegal kan een groot succes worden dankzij de dynamiek en de inbreng van vele Afrikanen; Dakar kan de Europeanen leren discussiëren maar vooral leren luisteren en hen leiden naar nieuwe agenda's en discours. Dakar kan van het VS Sociaal Forum leren hoe de 'regels' van het WSF te combineren vallen met een meer politieke inhoud.

Francine Mestrum is politicologe en lid van de internationale raad van het Wereld Sociaal Forum. www.globalsocialjustice.com
Oorspronkelijke tekst, 'The US and the European Social Forum: Strategic challenges for the WSF', vertaald, ingekort en bewerkt door Georges Spriet. www.vrede.be
www.dewereldmorgen.be/blogs/francine.



DOSSIER

DE AFPAK-OORLOG

Obama's mooie woorden ondergraven door de realiteit op het terrein

Pakistan en de Taliban

Oorlogsmoe in Pakistan & Afghanistan

Soetkin Van Muylem, Tariq Ali, Kathy Kelly en Joshua Brollier

OBAMA'S MOOIE WOORDEN ONDERGRAVEN DOOR DE REALITEIT OP HET TERREIN

| Soetkin Van Muylem |

Op 7 juni 2010 ging de oorlog in Afghanistan haar 104de maand in. De langste militaire operatie van de Verenigde Staten in het buitenland ooit. Het vorige morbide record werd opgetekend in Vietnam, waar de VS 103 maanden oorlog voerde. De Russische vice-premier Sergei Ivanov merkte deze zomer fijntjes op dat de NAVO binnenkort het Sovjet-record van 10 jaar in Afghanistan zal verbreken. Het lijkt er sterk op dat de VS uiteindelijk net zoals de Sovjet-Unie in 1989, met de staart tussen de benen zal moeten afdruipe.

Maar liefst 47 landen leveren momenteel troepen aan de door de NAVO-geleide 'International Security Assistance Force' (ISAF) in Afghanistan. Op het terrein opereren ongeveer 150.000 buitenlandse soldaten en nog eens 100.000 huurlingen van private militaire ondernemingen. 2010 bleek voor alle partijen het meest dodelijke jaar sinds de start van de oorlog in 2001. De Verenigde Staten heeft de kaap van de 1000 gesneuvelden dit jaar overschreden en de Britten betreuden deze maand hun 332^{ste} slachtoffer. De strijd tegen het internationaal terreurnetwerk Al-Qaeda en de voormalige fundamentalistische regering van Afghanistan, de Taliban, loopt blijkbaar niet over rozen.

Volgens de CIA zijn er slechts een 50 tot 100-tal aan Al-Qaeda gelieerde personen over in Afghanistan. In Pakistan zijn er zo'n 300 à 400 leden. De Taliban in Afghanistan zou bestaan uit niet meer dan 30.000 strijders. Het leiderschap van de Afghaanse Taliban is wel gevestigd in Pakistan, maar het is belangrijk om te weten dat de Afghaanse en de Pakistaanse Taliban twee verschillende organisaties zijn. De Afghaanse Taliban concentreren hun inspanningen op het Karzai-regime en de buitenlandse troepen. Ze beschouwen zichzelf steevast als vrijheidsstrijders die vechten voor hun land en hun religie. Hun focus op Afghanistan, maakt van hen alvast geen internationale terroristische bedreiging.

KRACHT VAN DE MEDIA

Eind juli publiceerde de website voor klokkenluiders 'Wikileaks' een resem documenten over de oorlog in Afghanistan en Pakistan (de ACPAK-oorlog), waaronder geheime rapporten van inlichtingendiensten, beschrijvingen van militaire operaties en verslagen van vijandelijke aanvallen. De gelekte documenten bevestigen wat o.a. Vrede al een hele tijd beweerde op basis van andere bronnen (rapporten van Amerikaanse diensten, Afghaanse en andere NGO's, enkele onafhankelijke reporters ter plaatse): de Verenigde Staten en haar NAVO-bondgenoten in de ACPAK-regio zitten in de penarie. Wie zich de moeite getroostte om op zoek te gaan, wist al langer dat de positieve boodschappen van VS-president Obama en de NAVO-ministers van Defensie niet bepaald strookten met de realiteit op het terrein, maar via Wikileaks en de kranten 'Der Spiegel', 'The Guardian' en de 'New York Times' komt nu ook het grote publiek te weten hoe schrijnend de situatie in Afghanistan werkelijk is. De Wikileaks

documenten over de ACPAK-oorlog worden in de VS vergeleken met wat de in 1971 gelekte 'Pentagon Papers' betekenden voor de Vietnam oorlog. De Amerikaanse bevolking kreeg toen te horen dat 4 achtereenvolgende administraties systematisch gelogen hadden over de intenties en het verloop van die oorlog. Het blootleggen van de waarheid over Afghanistan, is vooral van belang in de Verenigde Staten waar nog voor deze onthullingen het oorlogsbeleid al fel aan geloofwaardigheid had ingeboet en het enthousiasme voor de militaire operaties gezakt was tot een dieptepunt. Uit een onderzoek van het weekblad 'Newsweek' bleek dat in april dit jaar, voor het eerst sinds 2001, iets meer dan de helft van de Amerikanen vond dat de oorlog het niet waard was. Dit ondanks de Amerikaanse mainstream media die zich volop genesteld hebben in de rol van promotor van de oorlogsinspanningen. Er worden constant verhalen van verbetering en vooruitgang gebracht, journalisten ter plaatse zijn allemaal 'embedded' (een deel van het leger zelf) en naar soldaten wordt steevast verwezen als oorlogshelden. Sommige grote Amerikaanse televisienetwerken zijn zelfs eigendom van militaire ondernemingen (bv. NBC is eigendom van 'General Electric' en CBS van 'Westinghouse'). Brian Steward een topjournalist bij de Canadese publieke zender CBC onthulde recent dat de reporters vaak verboden wordt om Taliban-aanvallen te rapporteren,

Een wijziging van de Belgische wettelijke procedures voor de inzet van militaire buitenlandse operaties, in de richting van meer democratie en meer transparantie, is een absolute must.

behalve de echte grote, om het publiek niet te alarmeren over de dagelijkse intensiteit van de gevechten waarmee de troepen geconfronteerd worden. Hopelijk heeft Wikileaks deze patronen van zelf- en militaire censuur voor een deel doorbroken. Bij vele reporters overheerste afgelopen maanden echter de verontwaardiging over "de onverantwoordelijkheid" van Wikileaks. Robert

Gates, de Amerikaanse minister van Defensie deed ook onmiddellijk zijn ronde langs de belangrijkste nieuwsshow's op de grote televisiestations om met het opgeheven vingertje te melden dat Wikileaks "schuldig" was aan het bedreigen van de nationale veiligheid, en "moreel verwerpelijk" was omdat het vrijgeven van de documenten de levens in gevaar zou brengen van de troepen en de Afghaanse bondgenoten. Met andere woorden het prijsgeven van informatie over een oorlog maakt je moreel schuldig, maar verantwoordelijk zijn voor de oorlog niet.

WIKILEAKS

Op de inhoud van de Wikileaks rapporten werd al uitgebreid ingegaan door de reguliere media. De vier belangrijkste punten die te destilleren vallen uit de 92.201 documenten zijn:

1. Er vallen veel meer burgerslachtoffers dan officieel wordt toegegeven
2. Het aantal aanslagen op VS en NAVO-troepen is in de periode van 2004 tot 2009 enorm gestegen. De Taliban staat dus veel sterker dan algemeen wordt aangenomen.
3. Er opereren speciale eenheden in Afghanistan die bepaalde Taliban-figures, verzameld op een zwarte lijst, moeten opsporen en doden of gevangen nemen, zonder enige vorm van proces.
4. Pakistan is officieel een partner van de VS in de oorlog tegen de terreur, maar steunt in het geheim ook de opstandelingen.

De gelekte documenten beslaan de periode van 2004 tot en met het begin van 2009. Dat is voor president Obama besliste om 30.000 extra troepen naar Afghanistan te sturen voor een grootscheeps offensief dat de Taliban zou verdrijven en de steun van de bevolking moest opleveren. Deze

De motivatie van de VS is niet 'de democratie', 'de vrijheid' of 'de rechten van de vrouwen', maar het faciliteren van een regime en een militaire macht die loyaal is aan de Amerikaanse belangen in de regio.

strategie, bepleit door de toenmalige bevelhebber van de VS en ISAF-troepen in Afghanistan, generaal Stanley McCrystal, mislukte echter. Het oorspronkelijke plan was om in februari 2010 een anti-opstandsoffensief uit te voeren in Marja. Van daaruit zou de controle van de ISAF-troepen zich als een inktvlek over de naburige gebieden verspreiden (ook geprobeerd in Vietnam). Een paar weken na de overwinning in Marja was de Taliban echter al terug. Marja is in tegenstel-

ling tot de omschrijvingen in de pers, geen stad, maar 100 vierkante mijl landbouwgrond waarop in totaal zo'n 35.000 mensen wonen. Hoewel McCrystal 15.000 troepen naar het gebied stuurde (dat is bijna 1 soldaat per 2 inwoners) slaagde hij er niet in het te controleren. Dit is onder meer omdat de inwoners de motivatie van de opstandelingen delen. Ze beschouwen de buitenlandse militaire actie als ongerechtvaardigd en brutaal. Het stijgend aantal burgerdoden door bombardementen van F'16's en onbemande vliegtuigen helpt hier natuurlijk niet. Voor elke geëlimineerde opstandeling staat er een nieuwe op onder de bevolking van de inktvlek. De campagne was duidelijk contra-productief. Het voor juni 2010 geplande offensief in de stad Kandahar, waar zo'n 500.000 mensen wonen, werd dan maar uitgesteld tot september.

De situatie is ondertussen alleen maar verslechterd. Generaal Stanley McCrystal, gaf dit afgelopen juni toe in een briefing voor de NAVO-ministers van Defensie in Brussel. Hij stelde dat er voor de eerste 6 maanden zeker geen beterschap te verwachten viel en uitte onder meer zijn bezorgdheid over de hoge graad van corruptie, onveiligheid en geweld in het land. McCrystal moest bekennen dat ondanks het uitgevoerde offensief, slechts een fractie van de cruciale regio's als veilig bestempeld kan worden. Hij zei verder dat minder dan een derde van het Afghaanse leger en slechts 12% van de politie doeltreffend werk leveren. Nog volgens McCrystal worden de VS en de NAVO ondertussen geconfronteerd met een hardnekkig en groeiend verzet.

Deze briefing vormde een serieus obstakel voor de doelstellingen van president Obama. Hij had immers het plan opgevat om te beginnen aan een snelle en gezichtsverlies-vermijdende terugtrekking van de troepen tegen 2011. Net op tijd voor de presidentsverkiezingen van 2012. Een verlenging van het tijdschema zal hem zeker in de problemen brengen bij zijn liberale aanhangers. Generaal David Petraeus, de opvolger van de inmiddels ontslagen McCrystal, pleit echter ook voor het laten varen van die deadline. Of Obama het beseft of niet, de VS-generaals zijn niet van plan om Afghanistan in de nabije toekomst te verlaten. Geen beter bewijs daarvan zijn de nieuwe bouwplannen van het Amerikaans leger, specifiek de uitbreiding ter waarde van 100 miljoen dollar van het Speciale Operaties Hoofdkwartier in Mazar-e-Sharif (Noord-Afghanistan) en de 700 basissen die de VS reeds gebouwd heeft in het land. Indien Obama toch zijn vooropgestelde exit-datum zou behouden, dan zal dit zeker geen definitief afscheid van de Amerikaanse troepen uit Afghanistan betekenen. Er zal waarschijnlijk geopteerd worden voor een minimum bezetting, met behoud van de speciale moordeskaders.

LEUGENS

Het negatieve beeld van de situatie op het terrein dat alsmaar duidelijker bijeen te puzzelen valt, staat in schril contrast met de publieke beweringen van VS-president Obama of onze eigen Belgische minister van Defensie Pieter De Crem, die het in het

verleden meermaals had over een “positieve evolutie”. In een reactie op de door Wikileaks gelekte documenten vond De Crem de inhoud ervan “opgewarmde kost”. Vermits de minister naar eigen zeggen al lang op de hoogte was van de gegevens in deze documenten, wil dat zeggen dat hij het publiek en het parlement bewust heeft voorgelogen toen hij het had over tekenen van vooruitgang. De Belgische loyaliteit aan de NAVO noopte onze minister zand in de ogen te strooien van het publiek. Het federale parlement (en dus ook de burger) heeft geen enkele inbreng in beslissingen over het sturen van Belgische troepen naar het buitenland en over de aard van hun opdrachten daar. Dit is hoogst ondemocratisch en laakbaar omdat het mensenlevens betreft (zowel van de soldaten als van de bevolking ter plaatse). Verder is het volstrekt onaanvaardbaar dat de rapporte-

ring over missies van de betrokken minister aan de parlementaire Commissie Defensie zich vaak achter gesloten deuren voltrekt. Het volledige parlement moet zijn controlerende functie ten volle kunnen uitoefenen. Een wijziging van de Belgische wettelijke procedures voor militaire buitenlandse operaties in de richting van meer democratie en meer transparantie, is een absolute must. Los van deze discussie, is het duidelijk dat België met zijn bijdrage van 600 soldaten en 6 F-16's tot over zijn oren betrokken is in een oorlog die meer dan ooit uitzicht-

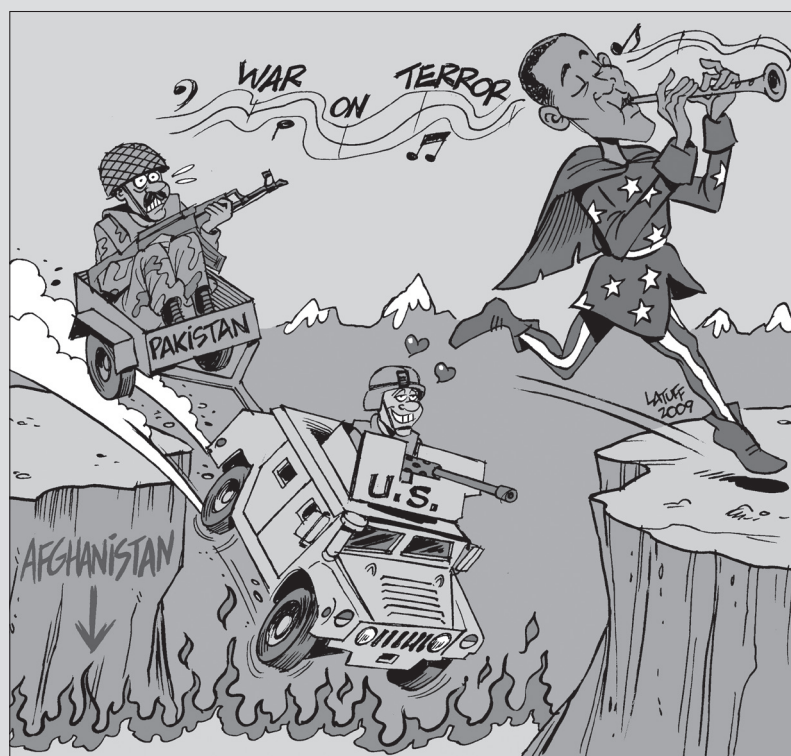
loos en nutteloos lijkt te zijn. Zelfs mensen die overtuigd waren van de vermeende nobele doelstellingen die de VS en de NAVO zich daar gesteld hadden, moeten nu ook gaan inzien dat die op deze manier niet bereikt zullen worden. Het is meer dan noodzakelijk dat het geld dat nu massaal in de oorlog wordt gepompt, gebruikt wordt om wederopbouw- en ontwikkelingsprogramma's te ondersteunen. België volgt echter blindelings de militaire logica van de NAVO en de VS. In 2010 budgetteerde ons land voor Afghanistan 109 miljoen euro voor militaire inzet en slechts 12 miljoen euro voor ontwikkeling. In de VS heeft het parlement iets meer in de pap te brokken wat militaire inzet en het toewijzen van budgetten betreft, maar dat levert daarom niet altijd doordachtere keuzes op. Het Wikileaks verhaal werd gelanceerd vlak voordat de Amerikaanse Senaat instemde met een verhoging van het oorlogsbudget voor Afghanistan. Amper

36 uren nadat de gelekte documenten de wereld ingestuurd werden, volgde de Kamer van volksvertegenwoordigers het voorbeeld van de Senaat door een extra budget van 33 miljard dollar voor de AFPAK-oorlog goed te keuren. Er waren 308 stemmen voor en 108 tegenstemmers. Er stemden weliswaar al iets meer volksvertegenwoordigers tegen de escalatie van de oorlog dan vorig jaar, toen er slechts 35 neen stemden op een gelijkaardige vraag, maar in de praktijk maakt het helaas geen verschil.

KOST

De VS-regering – maar gezien het geringe protest blijkt ook het parlement en het publiek – is bereid gigantische bedragen te spenderen voor haar militair avontuur in Zuid-Azië. Men zou

verwachten dat het de ogen uitsteekt van de bevolking dat er in tijden van economische crisis minder geld is voor gezondheidszorg, pensioenen, onderwijs, behuizing en werkgelegenheid. Bij het reddingsplan voor de banken was de reactie van het publiek enigszins anders. De bedragen die in de AFPAK-oorlog worden gestoken zijn nochtans ook niet mis. De Verenigde Staten spendeert 7 miljard dollar per maand! Hier volgt een samenvatting van waar al dat geld naartoe gaat. Een deel ervan gaat naar de lonen van de uitgestuurde soldaten, een deel verdwijnt in



de zakken van corrupte overheidsfunctionarissen die het wegsluizen naar Zwitserse bankrekeningen en een deel ervan gaat naar Afghaanse krijgsheren en drugsbaronnen in het kader van de VS-strategie die privé-legers en krijgsheren betaalt om aan Amerikaanse zijde tegen de Taliban te vechten. Niets lerend uit het verleden worden er op die manier alweer een hele reeks krachten in stand gehouden en gecreëerd die hun wil opleggen via de macht van wapens. Privé-veiligheidsbedrijven worden ingehuurd door de NAVO om hun basissen en konvoien te beschermen. Om een veilige doorgang van konvoien te kunnen garanderen kopen de huurlingen de Taliban regelmatig om. Het is ook niet uitzonderlijk dat ze lokale mensen bedreigen en zelfs doden als die weigeren gebruik te maken van hun 'bewakingsdiensten'. Het overgrote deel van het oorlogsbudget gaat echter naar de oorlogswokeraars: de hele defensie- en beveiligings-

ligingsindustrie, de wapenfabrikanten die de moordmachines produceren die gebruikt worden om de Afghanen, hun dorpen en hun huizen te bestoken.

WAAROM?

Maar wat is nu het nut van deze oorlog? President Obama zei een jaar geleden: "we mogen nooit vergeten dat dit geen gekozen oorlog is. Dit is een noodzakelijke oorlog. Degenen die Amerika aanvielen op 9/11 zijn plannen aan het maken om dit weer te doen...". Van de duizenden mensen die de VS en de NAVO ondertussen gedood hebben in de AFPAK-regio is er tot nu toe geen enkele geïdentificeerd als iemand die ook maar enigszins iets te maken heeft gehad met de gebeurtenissen op 11 september 2001. Toch blijft de Amerikaanse president, in zijn pogingen om het nut van de oorlog te verklaren, verwijzen naar deze datum. Afghanistan is een "goede oorlog", waarin gepoogd wordt om "terroristen" te verslaan en een democratisch regime te installeren met respect voor de vrouwenrechten. Dat blijft ondanks Wikileaks de officiële versie.

Er is uiteraard de TAPI petroleum pijplijn die vanuit de Kaukasus, dwars door Afghanistan naar havens in India getrokken zal worden, om olie naar West-Europa te leiden zonder via Rusland te moeten gaan. Er zijn de mineralen: ijzer, koper, kobalt, goud, lithium, borium, lood en zink. Volgens het Pentagon zijn de voorraden mineralen, die essentieel zijn voor de moderne industrie, zo groot dat Afghanistan getransformeerd kan worden tot één van de belangrijkste mijnbouwcentra ter wereld. Maar eigenlijk is de VS bovenal aanwezig in Afghanistan omwille van geostrategische redenen. De controle over Afghanistan geeft de VS toegang tot de Kaukasus in het noorden, tot Iran in het westen en tot China in het Oosten. Het is een militaire campagne voor de hegemonie in Centraal Azië. Altruïsme komt niet in het stuk voor. Als de Verenigde Staten zo bezorgd was over het misbruik van vrouwen dan zouden landen als Saoedi-Arabië ook onder de voet gelopen moeten worden. Het is echter alleen in naties met zwakke en VS onvriendelijke overheden dat een gebrek aan mensenrechten een reden is tot bezorgdheid. In Afghanistan is de motivatie van de VS niet 'de democratie', 'de vrijheid' of 'de bevrijding

van de vrouwen', maar het faciliteren van een regime en een militaire macht die loyaal is aan de Amerikaanse belangen. Het bevredigen van lokale humanitaire noden wordt in deze strategie louter gezien als een middel om het doel te bereiken. De belangrijke plaats van het militair-industrieel complex in de economie van de VS zal eveneens een aanmoediging zijn om de zaken op militaire wijze aan te pakken. Tenslotte staat ook de toekomst en het prestige van de NAVO op het spel. Als eerste militaire operatie buiten het traditionele grondgebied van de NAVO, is het belangrijk dat er in Afghanistan een overwinning geboekt wordt door het bondgenootschap. Zeker nu de organisatie in het eindproces zit van de formulering van een Nieuw Strategisch Concept, dat van de NAVO een soort internationale interventiemacht wil maken.

WAT NU?

Ondertussen is Afghanistan volgens de 'Human Development Index' van de Verenigde Naties (2009) het op één na slechtste land ter wereld om in te leven. De gemiddelde levensverwachting blijft er steken op een schamele 44 jaar, 39% van de kinderen onder de vijf jaar is ondervoed, meer dan 70% van de bevolking is ongeletterd en 78% heeft geen regelmatige toegang tot proper drinkwater. Het is dit arme en uitgeputte land dat volgens de VS en de NAVO de grootste bedreiging in de wereld vormt voor 'onze veiligheid' en 'onze westerse manier van leven'.

De eeuwige vraag is of we de troepen dan maar moeten terugtrekken en de Afghanen in hun sop laten gaarkoken? Het aanhouden van de huidige strategie zal onvermijdelijk leiden tot een verplichte aftocht genre Vietnam. Het is veel realistischer om te erkennen dat de militaire optie hier niet tot resultaten zal leiden. Politieke en diplomatieke inspanningen zijn dringend nodig. Er moet met spoed een onderhandelingsproces opgestart worden met alle betrokken partijen, dat tot een politieke oplossing moet leiden. Idealiter zou de rol van de westerse actoren in de onderhandelingen zo veel mogelijk beperkt moeten worden en zouden de gesprekken niet gericht mogen zijn op het bovenal redden van de huidige regering. In een transitieperiode zullen er zeker slachtoffers vallen en de uitkomst zal waarschijnlijk niet naar 'onze' zin zijn. Maar dat is helaas onvermijdelijk.

Gesneuvelde coalitietroepen in Afghanistan per jaar

| Jaar | VS | VK | Andere | Totaal |
|--------|------|-----|--------|--------|
| 2001 | 12 | 0 | 0 | 12 |
| 2002 | 49 | 3 | 17 | 69 |
| 2003 | 48 | 0 | 9 | 57 |
| 2004 | 52 | 1 | 7 | 60 |
| 2005 | 99 | 1 | 31 | 131 |
| 2006 | 98 | 39 | 54 | 191 |
| 2007 | 117 | 42 | 73 | 232 |
| 2008 | 155 | 51 | 89 | 295 |
| 2009 | 317 | 108 | 96 | 521 |
| 2010 | 328 | 87 | 82 | 497 |
| Totaal | 1275 | 332 | 458 | 2065 |

Bron: icasualties.org, 05/09/2010.

PAKISTAN EN DE TALIBAN

I Tariq Ali I

De commentaren van de Britse premier David Cameron na de 'revelatie' op Wikileaks dat Pakistan de vijand helpt in de Hindu Kush, moeten niet al te serieus genomen worden. Zijn perfect georchestreerde, verontwaardigde 'woede-uitbarsting' in India op 28 juli 2010, kwam er vooral om zijn gastheer te plezieren en een paar zakendeals te bezegelen. Cameron was immers in India, de aartsvijand van Pakistan, om de handelsrelaties met de voormalige kolonie op te krikken en te lobbyen voor de Britse wapenindustrie.

Pakistans reactie was even verontwaardigd en onoprecht. Officieel wil de VS al jaren niets weten van onderhandelingen met de Taliban. Pas recentelijk werd deze groep fictief opgesplitst in gematigde en extreme Taliban, om toch een opening voor mogelijke onderhandelingen te creëren. Ondertussen weten alle zijden perfect dat de Pakistaanse inlichtingendiensten (ISI) al 9 jaar contacten heeft met de verschillende facties van de Taliban. En blijkbaar geldt dat niet alleen voor Pakistan. Een bron die nauw verbonden is met het Pakistaanse leger vertelde me vorig jaar in Islamabad dat Amerikaanse agenten van de inlichtingendiensten aanwezig waren bij gesprekken tussen de ISI en de opstandelingen. De reden waarom er met hen gepraat wordt is ook zeer duidelijk: de oorlog kan niet gewonnen worden. De situatie is ondertussen zodanig hopeloos dat Hamid Karzai een aantal maanden geleden generaal Eikenberry, de VS-ambassadeur in Kaboel, verzocht heeft om het volledige Talibanleiderschap van de 'meest-gezochten-lijst' te schrappen. Eikenberry suggereerde dat dit misschien geval per geval bekeken kon worden. Dit is een duidelijke indicatie dat de VS zich klaar maakt voor gesprekken.

TALIBAN

Het is bezwaarlijk een geheim te noemen dat Pakistan de Taliban nooit echt volledig laten vallen hebben na 9/11. Hoe zouden ze kunnen? Het was Islamabad dat de terugtrekking van de Taliban geregeld had, zodat de VS en haar bondgenoten het land konden innemen zonder serieuze gevechten. De Pakistaanse generaals raadden hun Afghaanse vrienden aan om hun tijd af te wachten. Maar terwijl de oorlog in Afghanistan aan het verslechteren was, groeide het verzet. Het waren de sociale chaos en de politieke corruptie van Hamid Karzai's staatsapparaat, die een buitenlandse bezetting nog erger maakten in de ogen van vele Afghanen, waardoor een nieuwe generatie Pashtun de oorlogsarena betrad - jonge mannen die geen deel uitmaakten van het oude regime op tijdelijke verplaatsing. Het is deze neo-Taliban die op doeltreffende wijze de verspreiding van het verzet heeft georganiseerd over quasi het hele land.

Matthew Hoh, een voormalige kapitein bij de marine die werkte in Afghanistan, diende in september 2009 zijn ontslag in. Zijn verklaring: "de Pashtun opstand, die bestaat uit diverse schijnbaar ontelbare lokale groepen, wordt gevoed door wat de Pashtun zelf zien als een voortdurende en volgehouden aanval, die al eeuwen aan de gang is, op hun gronden, hun cultuur, hun tradities en hun religie door interne en externe vijanden... Ik heb vastgesteld dat de meerderheid van de opstandelingen niet

vechten onder de witte vlag van de Taliban, maar eerder tegen de aanwezigheid van buitenlandse troepen en tegen de belastingen opgedrongen door de niet-representatieve regering in Kaboel".

PAKISTAANS LEGER

In 2007 probeerde de VS een sectie van de opstandelingen weg te lokken van Taliban leider Mullah Omar, door hen regeringsposities te beloven. De neo-Taliban leiders weigerden een regering te vervoegen terwijl er buitenlandse troepen aanwezig waren in het land. Maar om dit voorstel te kunnen maken, was de rol van het Pakistaans leger van cruciaal belang. Dit leger, werd door de VS gedwongen om haar islamistische huid af te schudden (die wel nodig was voor de jihad tegen de Sovjetunie). Velen binnen de eigen rangen van het Pakistaans leger waren hier op zijn zachtst gezegd niet blij mee. Er volgden drie mislukte aanslagen op het leven van generaal Musharraf. De ISI, wiens autoriteit altijd al overschat is, werd onder de totale controle van het leger gebracht en generaal Ashfaq Kayani (bevelhebber van het leger) reorganiseerde het van top tot bodem. Vandaag komt het goed uit voor het Westen dat het de ISI kan aanvallen. Generaal Kayani is immers nodig voor de strategie en kan dus niet rechtstreeks bekritiseerd worden. Maar er is geen enkele mogelijkheid dat de ISI, of enige andere vleugel van het Pakistaans leger, de opstandelingen zou kunnen helpen zonder generaal Kayani's medeweten. Kayani zelf weet maar al te best dat om de contacten te kunnen blijven onderhouden af en toe wat wortels aangereikt moeten worden aan de opstandelingen die de NAVO bevechten.

EXIT

Als reactie op Pakistans steun aan de Taliban zei Karzai: "het is een vraag of Afghanistan de capaciteiten heeft om dit aan te pakken". De VS heeft die capaciteit wel en is al lang in actie geschoten. De aanvallen met drones (onbemande vliegtuigen) waren er specifiek op gericht de steun voor de opstandelingen over de grens te doven. In de plaats daarvan resulteerden ze in de destabilisatie van Pakistan. Vorig jaar dwong het Pakistaans leger 250.000 mensen om zich te verwijderen van het Orakzai-district aan de Afghaanse grens en zich te vestigen in vluchtelingenkampen. Velen zwoeren wraak te nemen, en milities maakten van de ISI en andere militaire centra een doelwit. Op 8 juni dit jaar vielen opstandelingen gewapend met granaten en afweergeschut een NAVO konvooi aan in de stad Rawalpindi. 50 NAVO voertuigen brandden uit en meer dan een dozijn soldaten werden gedood. Dit kan alleen maar verergeren. Het is tijd voor Obama om alle voorwendsels om deze oorlog te verantwoorden los te laten want deze strategie zal alleen leiden tot meer doden, maar geen oplossing.

OORLOGSMOE IN PAKISTAN & AFGHANISTAN

I Kathy Kelly en Joshua Broliier I

“Onze situatie is zoals een voetbalmatch. De supermachten zijn de spelers en wij zijn alleen de bal die ze rondschoppen”. Dit gevoel, uitgedrukt door een jonge man uit Noord-Waziristan, hebben we meermaals gehoord in onze conversaties met de gewone mensen in Pakistan en Afghanistan. De meesten begrijpen niet dat de Verenigde Staten met het grootste en modernste leger ter wereld een paar duizend militanten, die zich schuil houden in de bergen in de grensregio tussen Afghanistan en Pakistan, niet kunnen tegenhouden.

Bijna iedereen waarmee we gepraat hebben, ook de Pashtun, hebben maar weinig of geen sympathie voor de Taliban en haar tactieken. Velen verloren ledematen, huizen en geliefden door brutale zelfmoordaanslagen of door het arbitraire geweld van geïmproviseerde explosieven. Mensen uitten ook hun frustratie en verwarring over de doelstellingen van de VS wat de Taliban betreft. Sommigen geloven zelfs dat de VS samenwerkt met de Pakistaanse inlichtingendiensten (ISI) om de Taliban de mogelijkheid te bieden het verzet te blijven leiden. Als er geen verzet is, is er immers geen enkele reden om een militaire aanwezigheid te verantwoorden in de regio.

HULP

De humanitaire aanwezigheid blijft de Pakistaanse en Afgaanse economieën ondertussen overspoelen met hulp ter waarde van miljoenen dollars, die vooral in de zakken terecht komen van politici, elitaire bureaucraten en VS bedrijven die betrokken zijn bij reconstructie en veiligheid. Dat er maar weinig geld de verarmde en vermoeide bevolking bereikt, werd ons bevestigd door leden van de Afgaanse en Pakistaanse regeringen, mensenrechtenorganisaties, NGO's en verschillende vluchtelingenfamilies. Hyder Akbar, een Pashtun die werkt aan een

Het ledenaantal van gewelddadige groepen die de islam manipuleren voor eigen doeleinden, stijgt zienderogen.

onderzoek over de efficiëntie van NGO's in Pakistan, verklaarde: “als je 100 miljoen dollar in een kleine en verarmde provincie als Kunar giet (minder dan 500.000 inwoners) en je ziet geen resultaat, dan loopt er overduidelijk iets zwaar fout.” Vele analisten zijn het er echter over eens dat geld alleen, de problemen waarmee de verarmde bevolking in Afghanistan en Pakistan geconfronteerd wordt niet zal oplossen.

Zowel Dr. Mubashir Hassan, voormalig minister van Financiën van de Volkspartij van Pakistan en Nur Agha Akbari, van het ministerie van Cultuur in Afghanistan, geloven er sterk in dat de initiatieven om mensen in Zuid-Azië uit hun armoede te hijsen op het niveau van de districten en zelfs van de gemeenten genomen moeten worden, spe-

cifiek via de consultatie van de basis, de inheemse groepen in de gemeenschappen. De heer Akbari denkt zelfs dat er nog altijd een kans is voor de VS-regering om een positieve rol te spelen. Maar deze rol opnemen zal pas mogelijk zijn indien de Verenigde Staten stopt met orders te geven en begint te luisteren naar de gemeenschappen in Afghanistan. Studenten, professoren en mensenrechtenactivisten in zowel Afghanistan als Pakistan vinden dat er perfect relaties opgebouwd kunnen worden tussen de volkeren in Zuid-Azië en de Verenigde Staten, maar dan los van militaire macht. Degenen die geloven dat er wel militaire kracht nodig is om het extremisme te verdrijven, voegden daar meestal aan toe dat de timing en de controle over die militaire acties in de handen zouden moeten vallen van mensen die in de regio leven en die de maatschappij kennen.

De heer Abdul Rahman Hotaki, een advocaat en directeur van de Afgaanse Organisatie van Mensenrechten en Milieubescherming (AOHREP), zei ons dat maar 20% van de fondsen toegewezen aan de Provinciale Reconstructieteams (PRT) van het Amerikaans leger effectief het stadium van investering in een concreet project bereiken. Indien dat wel gebeurt, dan worden de scholen, de wegen en andere projecten van de PRT's vaak gesaboteerd omdat ze ervan verdacht worden de Amerikaanse imperialistische agenda meer te dienen dan de Afghanen te helpen. Zelfs als de PRT's met succes een weg of een school hebben gebouwd, blijft het moeilijk om het vertrouwen van de gemeenschap te winnen doordat de lijnen tussen militair en humanitair werk zo vervaagd zijn.

RESPECT

Men moet niet te veel tijd spenderen in Zuid-Azië om uit te vinden dat tactieken zoals de grote anti-opstandoffensieven ('counterinsurgency'), martelingen, gevangenschap voor onbepaalde duur in Bagram en de aanvallen met onbemande vliegtuigen in Pakistan olie op het vuur gooien van het verzet. Het ledenaantal van gewelddadige groepen die de islam manipuleren voor eigen doeleinden, stijgt er zienderogen. De VS draagt een gigantische verantwoordelijkheid tegenover de mensen in Afghanistan en Pakistan na bijna een decennium van destructieve oorlogsvoering die beide landen heeft gedestabiliseerd. Als de Verenigde Staten echt afstand wil nemen van deze egoïstische strategie en geapprecieerd wil worden als een echte partner in de regio, moet het in ieder geval naar een aanpak

gaan die respect heeft voor de levens en de input van de zwaksten in de Afghaanse en Pakistaanse maatschappijen. Een terugtrekking van de troepen hoeft niet te betekenen dat de VS Afghanistan aan haar lot overlaat. Er zijn modellen om ontwikkelingsinspanningen te verzekeren in conflictzones die geen honderdduizenden soldaten vereisen, geen netwerken van militaire basissen en evenmin de overweldigende macht van controle en bombardementen vanuit de lucht.

Zo is er het voorbeeld van de Gemeenschaps Ontwikkelingsraden (CDC's). Voormalig minister van Financiën van Afghanistan, Ashraf Ghani, initieerde de oprichting van de CDC's, onder het Nationaal Solidariteitsproject, dat voor een stuk gebaseerd was op een model voorgesteld door o.a. Nur Agha Akbari. Het is interessant om de constructie van scholen door deze CDC's te evalueren, waarbij van het begin tot het einde mensen betrokken werden die in het gebied woonden waar de school uiteindelijk moest komen. In het CDC-model begint de gemeenschap voor het project van start gaat met het voorzien van bepaalde fondsen of garanties, en staan dan zelf in voor de veiligheid gedurende het hele project. Geen enkele school die gebouwd werd door CDC's is tot nu toe door de Taliban of anderen aangevallen. Dit valt toe te schrijven aan een gevoel van eigenaarschap door de gemeenschap, wat bescherming creëert voor de scholen. USAID en andere internationale donoren loofden deze manier van werken, maar trokken wel hun fondsen in voor gelijkaardige projecten uit de grond gestampt konden worden. Er ontstond heel wat frustratie bij de Afghanen die betrokken waren bij de uitgebreide voorbereidingen van verschillende projecten gebaseerd op het CDC-model, en die daarna moesten vaststellen dat de gemeenschappen teleurgesteld werden doordat de donors uit de VS en Canada opeens beslist hadden dat ze andere prioriteiten hadden.

De Italiaanse NGO 'Emergency' biedt een ander solide voorbeeld van toewijding aan Afghanistan, dat zowel op filosofisch vlak als op praktisch vlak het VS-beleid van aanhoudende oorlogsvoering overstijgt als een middel om veiligheid te bewerkstelligen. Het doel van Emergency is het voorzien van gezondheidszorg en medische behandelingen aan burger-slachtoffers van de oorlog en de armoede. Hun betrokkenheid in Afghanistan begon in 1999 via de constructie van een chirurgisch centrum in Anabah, een dorpje in de Panjshir-vallei. Emergency heeft sindsdien drie grote hospitalen en 28 eerste



hulp posten en medische centra opgericht, waar meer dan 2,5 miljoen mensen behandeld worden. Ze behandelen alle partijen in de oorlog zonder onderscheid en ze rekenen hun patiënten daar niets voor aan. Hoewel Emergency met een bescheiden budget opereert en niet in staat is de hogere lonen uit te betalen die de meeste grote NGO's kunnen bieden aan hun werknemers, blijft de Italiaanse NGO personeel aantrekken dat onder de indruk is van de werkmethode. De werknemers in de ziekenhuizen zijn voor de helft van Afghaanse oorsprong. De andere helft zijn mensen van over de hele wereld. De meeste werknemers waar we mee spraken waren meer gemotiveerd door principes dan door winsten. Een utopie? "Neen", zegt de oprichter van Emergency dokter Gino Strada: "We zijn er allemaal van overtuigd dat de stopzetting van de oorlog een politiek project is dat zo rap mogelijk gerealiseerd moet worden. We kunnen niet zwijgen als we geconfronteerd worden met oorlog, gelijk welke oorlog".

PROFIJT

Het wordt tijd dat de Verenigde Staten de humanitaire façade in het thuisdiscours over Afghanistan en Pakistan laat vallen. Nu de VS-kranten minder opgeslorpt worden door de gebeurtenissen in Irak, leren de Amerikanen om bezorgd te zijn om het lot van de Afghaanse en Pakistaanse vrouwen bij een eventuele overname van de Taliban. Het is niet dat de Amerikanen niet mogen inzitten met de vrouwenrechten in beide landen of met de implicaties van de verspreiding van een extremistische ideologie. Maar het is ondertussen duidelijk gebleken dat een militaire interventie de groei van islamistische militanten in Afghanistan en Pakistan niet stuit en dat de strategische belangen van de VS in de regio iets meer doorwegen bij beleidskeuzes dan altruïstische bezorgdheden over de vrouwen. De

VS-regering heeft het bv. uiterst zelden over de rechten van de vrouwen die als resultaat van het VS buitenlands beleid in Afghanistan en Pakistan moeten leven in vluchtelingenkampen net buiten de Noordwestelijke Grensprovincie (Pakistan). Vrouwen en kinderen hebben altijd minder voedsel- en fysieke zekerheid in vluchtelingenkampen. Ze vormen er bovendien gemakkelijke doelwitten voor seksueel geweld.

De drijfveer voor de blijvende aanwezigheid van de defensiebedrijven die opereren in Afghanistan is uiteraard allesbehalve altruïstisch. Bill Quigley, de voorzitter van het Centrum voor Constitutionele Rechten in New York, wijst erop dat de algemene directeurs van de drie grootste Amerikaanse defensiebedrijven Northrop Grumman, Lockheed Martin en Boeing, samen 177 miljoen dollar aan persoonlijke compensaties kregen de afgelopen drie jaar.

Terwijl de winsten aan een hoog tempo binnenrollen is er niet echt veel motivatie voor de wapenleveranciers om Obama aan te moedigen een snelle terugtrekking van de Amerikaanse troepen na te streven. Integendeel. Zelfs de NGO's en de hulporganisaties hebben

iets te verdienen aan een voortgezette oorlogseconomie. Peter Marsden, auteur van 'Afghanistan: Aid, Armies and Empires', werkte van 1989 tot 2005 bij Britse NGO's in Afghanistan. Zijn boek beschrijft hoe de Verenigde Staten financiële middelen voorziet voor haar eigen NGO's in plaats van fondsen te dirigeren naar de Afghaanse regering. Dit beleid veroorzaakt een overvloed aan te hoog betaalde 'liefdadigheidswerkers'. Ze ontvangen meestal een salaris dat 150 tot 300 maal hoger ligt dan het gemiddelde Afghaanse inkomen, dat rond de 200 dollar per persoon, per jaar schommelt. De NGO's en de hulpwerkers afkomstig uit het Westen kopen hun werkmateriaal bijna altijd aan in hun landen van herkomst. Het meeste geld in de hulpsector wordt dus niet eens gespendeerd in Afghanistan.

VS-PAKISTAN

Pakistan is een Amerikaanse bondgenoot in de "globale oorlog tegen het terrorisme". Hoewel de Verenigde Staten constant dreigt en aanvallen met onbemande vliegtuigjes ('drones')

uitvoert in Pakistan, insisteert Obama dat de VS welwillend staat ten opzichte van Pakistan en dat de economische en militaire aanwezigheid van de VS in Pakistan beide landen ten goede moet komen. In haar meest recente samenvatting van de Nationale Veiligheidsstrategie, stelt het Witte Huis voor om samenwerking met haar internationale partners te bevorderen via "bestuurshervormingen van het Internationaal Muntfonds en de Wereldbank". De administratie stelt ook het Amerikaans leiderschap in het IMF te willen vernieuwen en de verhouding tussen haar engagement en haar investeringen in evenwicht te willen brengen, om zo de "globale economie te versterken" en om "mensen uit de armoede te tillen". Dat is verre van de realiteit in Pakistan waar het IMF een hulppakket van 11,3 miljard voor de Pakistaanse economie wil doordrukken. Op het eerste zicht lijkt dit zeer genereus, maar de deal

zal Pakistan nog meer onderwerpen aan de Amerikaanse militaire en strategische belangen en komt met een addertje onder het gras: de 'Value Added Tax' (VAT). In tegenstelling tot het "tillen van de mensen uit de armoede" voegt de VAT nog eens 15% verkoopstaksen toe aan de Pakistaanse



producten in elk stadium van het productieproces. In de praktijk komt dit neer op een belasting van de armen in een land waarin al 60 miljoen mensen onder de armoedegrens leeft en waar de inflatie de 40% op gaat. De hele zomer zagen we alle dagen betogingen tegen de VAT en de bemoeienissen van de VS in het land. De dagelijkse protestacties, van het blokkeren van straten, tot het attaqueren van stations, zijn spontane uitingen van woede die aantonen dat er veel sectoren in de maatschappij dringendere noden en prioriteiten hebben dan het uitsturen van Pakistaanse soldaten als een afgevaardigde macht van de Amerikaanse 'oorlog tegen de terreur'. Er heerst een diep anti-Amerikanisme bij de plattelandsbewoners, de middenklassen, de religieuze en seculiere groepen, maar ook bij de hoogopgeleiden en de geprivilegieerde klassen. In de afgelopen maanden werden bijna alle dagen banden verbrand in de straten van Karachi, Rawalpindi, Lahore en andere centra in een protest tegen het Internationaal Muntfonds en haar insistering een VAT in te voeren in ruil voor een economisch reddingspakket. De Landbouwers Associatie van Pakistan (FAP)

stelde dat de VAT “de doodsteek zou betekenen voor de boeren en niet te herstellen schade zou veroorzaken aan de landbouwsector. De prijzen van landbouwproducten zouden duurder worden, wat voor miserie zal zorgen bij zowel de boeren als de consumenten die al zwaar getroffen worden door de extreme economische depressie. Omwille van de enorme druk op de overheid om de VAT niet in te voeren heeft de regering besloten de implementatie ervan voorlopig uit te stellen van juli tot oktober.

Te midden van de sociaal-economisch geïnspireerde protesten werd door de Pakistaanse regering aangekondigd dat vanaf 1 juli 2010 het defensiebudget zou stijgen met 5 miljard, dat is een stijging van 17% in vergelijking met vorig jaar. Pakistans grotere betekenis in de westerse defensiestrategieën (al sinds de inval van de Russen in Afghanistan in 1979) leidde tot een constante druk op het land om de militaire uitgaven te vergroten. De negatieve impact van een economische politiek gericht op het uitbreiden van, en het onderhouden van de defensienoden van internationale bondgenoten, droeg bij tot een brede waaier van sociaal ongenoegen. Gedurende de Bush jaren (toen Musharraf nog aan de macht was) gaf de VS 11,9 miljard dollar aan assistentie aan Pakistan waarvan 8 miljard rechtstreeks naar het leger ging. De Obama-administratie speelt hetzelfde spelletje. De VS dringt bovendien aan op nog meer militaire operaties in de Noord-Westelijke regionen van Pakistan. Het land worstelt nochtans nog met de gevolgen van het militaire offensief van 2009 (Swat-offensief) dat 3,5 miljoen mensen op de vlucht deed slaan. Honderdduizenden daarvan leven nog altijd als vluchtelingen. Volgend op de militaire operatie in de Swat-vallei en de naburige districten, begon het Pakistaans leger aanvallen te organiseren tegen vermeende bolwerken van militanten in Noord en Zuid-Waziristan, waardoor er weer nieuwe stromen vluchtelingen

Dat niemand verantwoordelijkheid hoeft af te leggen als een Pakistaanse familie uitgeroeid wordt door een Amerikaanse drone-aanval, steekt enorm bij de bevolking.

ontstonden. De organisatie van nog meer militaire operaties zal fondsen blijven opsorpen die de noden van de vluchtelingen zouden kunnen verlichten, de armoede verminderen en de kloof in de rijkdom hadden kunnen verkleinen. Het leger is ondertussen de spier die de regerende elites beschermt van de woede van het volk, zegt de Pakistaanse politieke analist Dr. Mubashir Hassan. Maar volgens dr. Hassan zullen de verschillende uitbarstingen van woede niet rap uitmonden in een

volksopstand want de demonstranten zijn niet goed georganiseerd.

GEWELD

De militaire operaties van het Pakistaans leger in het kader van de Amerikaanse oorlog tegen de terreur, vinden plaats in een gebied waar zich praktisch geen media bevindt en die door Amnesty International omschreven wordt als een “mensenrechtenvrije zone”. De inwoners van de Federaal Bestuurde Stamgebieden (FBS) worden nog altijd geregeerd via een verzameling wetten daterend uit de koloniale periode, de 'Frontier Crimes Regulation' (FCR), die fundamentele constitutionele rechten en bescherming ontzegt aan de inwoners van de FBS, zoals het recht op politieke representatie, gerechtelijk beroep en bescherming tegen collectieve straffen. Amnesty documenteerde dat er meer dan 1300 burgers gedood werden in de gevechten in het noordwesten van Pakistan en dat de regering 2500 mensen heeft opgesloten zonder enige vorm van inbeschuldigingstelling. Volgens de directeur van Amnesty Azië, Saman Zia Zafiri, gaat men in de richting van chaos. Het Witte Huis staat erop dat Pakistan militaire offensieven blijft uitvoeren waarin haar eigen bevolking aangevallen wordt. De VS zelf vermoordde en verminkte via aanvallen met onbemande vliegtuigen ondertussen al honderden Pakistani, het merendeel burgers. Het vermoorden van zelfs één niet-strijder is al een criminele daad, maar het feit dat het hier om honderden mensen gaat, voedt alleen de haat en het wantrouwen van de bevolking ten opzichte van de VS. Dat niemand verantwoording hoeft af te leggen als een familie uitgeroeid wordt door een Amerikaanse drone-aanval, steekt enorm. Ook de mensen die ingehuurd worden door de NAVO om bv. hun konvooien te besturen (gewone chauffeurs) of andere civiele taken uit te voeren voor de NAVO krijgen geen enkele vorm van compensatie als ze gewond geraken in een aanval.

In Pakistan zelf ziet men een dramatische stijging van terroristische aanvallen in de eigen steden. Dit is ook het resultaat van het VS beleid want de blijvende VS bemoeienis is een gedroomd rekruteringsmiddel voor allerlei soorten milities. Militante en religieuze organisaties trainen mensen om dichtbevolkte centra en gemarginaliseerde minderheidsgroepen aan te vallen in de Pakistaanse maatschappij. Deze aanvallen worden natuurlijk niet in opdracht van de VS gedaan, maar Washington moet wel haar verleden onder ogen zien waarbij allerlei radicale islamistische groepen in Zuid-Azië financieel ondersteund en bewapend werden indien dit de geostrategische belangen ten goede kwam. Sinds het opvoeren van de Amerikaanse militaire operaties tegen vermeende terroristen in Pakistan in 2004, lijkt het VS beleid de intensiteit van het militantisme alleen maar te vergroten in plaats van te verkleinen. Sinds de offensieven van het Pakistaanse leger onder druk van de VS in de lente van 2009, zijn er al honderden Pakistaanse burgers gestorven in terroristische vergeldingsacties.

PROVOCATIES IN DE CHINA-VS-RELATIES

I Antoine Uytterhaeghe en Georges Spriet I

Met de recente verbale confrontaties tussen de VS en Peking lijkt het er sterk op dat de VS-elite de nieuwe krachtsverhoudingen in Azië, en in de wereld, niet lijkt te aanvaarden. Een reeks VS-initiatieven in de regio en vooral de recente verklaring van mevrouw Clinton dat de Zuid-Chinese Zee van nationaal belang is voor de Verenigde Staten, doen vragen rijzen.

De laatste maanden werkte de VS hard aan nieuwe allianties in Noord-West-Azië en vooral aan het opstellen van een akkoord met de zuiderbuur van China, Vietnam. De bedoeling van Washington is duidelijk: de buurlanden opstoken tegen China. Vietnam aarzelde niet om zijn protest te versterken tegen de Chinese activiteiten in de zeegebieden die beide landen tot hun invloedssfeer rekenen. Recente berichten hebben het ook over een mogelijke overeenkomst van de VS met Vietnam rond nucleaire energie, waarbij Vietnam uranium zou mogen verrijken. De VS gooit in haar zoektocht naar allianties al haar troeven in de strijd: globale politieke invloed, technologische kennis, commerciële invloed.

MILITAIRE OEFENINGEN

De Obama administratie heeft in haar betrekkingen met China de laatste tijd een scherpere toon aangenomen. De Washington Post schreef onlangs dat dit een uitdrukking is van een evenwichtsoefening. Waarbij de VS enerzijds bepaalde aspecten van de opkomst van

militaire manoeuvres ter zee te houden. Tegen de achtergrond speelt een machts-spel waarbij de VS de Chinese soevereiniteitsaanspraken over de Zuid-Chinese Zee afwijst en deze regio als belangrijk voor de eigen veiligheid opeist. De manoeuvres van eind juli 2010 werden verantwoord als een reactie op de Noord-Koreaanse 'agressie' waarbij de noorderbuur een Zuid-Koreaans schip zou hebben getorpedeerd. De Zuid-Koreaans-Amerikaanse militaire oefeningen onder de codenaam 'Invincible Spirit' werden op 28 juli beëindigd. Ze omvatten 20 oorlogsschepen en duikboten, 200 vliegtuigen en 8000 soldaten aan de kusten van Zuid-Korea en in de Japanse Zee (ten oosten van het Koreaans schiereiland), nabij de kusten van Noord-Korea en Rusland. Op 5 augustus kondigde het Pentagon aan dat er nieuwe Amerikaans-Zuid-Koreaans militaire manoeuvres ter zee komen -waar het vliegdekschip USS George Washington aan deelneemt. Er wordt geoefend op het controleren van vijandige duikboten en op het uitvoeren van bombardementen en operaties met speciale eenheden. Deze oefeningen,

ingenomen tegenover de gezamenlijke militaire oefeningen van de VS en Zuid-Korea". China is resoluut gekant tegen het gebruik van de Gele Zee (ten westen van het Koreaans schiereiland) en andere kustwateren door buitenlandse militaire schepen en vliegtuigen omwille van de Chinese veiligheidsbelangen.

HEGEMONIE

Op 28 juli verscheen er in de krant 'Taiwan News' een artikel onder de titel: "Volgens China wil de VS een soort NAVO opzetten in Azië". Chinese nieuwsmedia, academici en analisten waarschuwen volgens dit artikel regelmatig dat "de VS een nieuw bondgenootschap wil creëren om China in te dammen, zoals de huidige intense manoeuvres met Zuid-Korea en het doorstoten in de Zuid-Chinese Zee aantonen. Deze operaties samen met de expliciete interventie in Aziatische aangelegenheden onderstrepen de Amerikaanse intenties om China uit te dagen omwille van Pekings groeiende aanwezigheid in dit gebied." Geopolitieke strategen in de VS pleiten inderdaad openlijk voor een Aziatische NAVO. Zo'n organisatie moet "in een gezamenlijke inspanning, China's intimidaties en hegemonie-acties counteren, net zoals de NAVO de ruggengraat vormde van onze defensie tegen de toenmalige Sovjet-Unie".

Dat de VS inspeelt op bepaalde tegenstellingen onder de Oost-Aziatische landen om een front tegen China te creëren, is een stelling die in Chinese academische kringen veel weerklank vindt. Deze stelling trad sterk op de voorgrond als reactie op het voorstel van VS minister van Buitenlandse Zaken, Hillary Clinton, om "de controverses over geschilpunten in de Zuid-Chinese Zee op te nemen in de mechanismen van het internationaal recht, zeker voor wat de VS

Washington is niet blij met het feit dat Chinese bedrijven op de Iraanse markt de plaatsen bezetten die door de afwezigheid van westerse ondernemingen zijn vrijgekomen.

China begroet, maar er anderzijds niet voor terugschrikt om de confrontatie met China te zoeken wanneer andere aspecten in strijd worden geacht met de belangen van de Verenigde Staten. Washington demonstreerde recent zijn nieuwe China-politiek door met de Zuid-Koreanen

uitgewerkt om te imponeren, gaan door in de Japanse Zee en kennen voor het eerst de inzet van de F-22 Raptor vijfde generatie-stealth jachtvliegtuigen. De woordvoerder van het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken meldde dat "China al geregeld een duidelijke houding heeft



belangen betreft in de betwiste gebieden” zoals ze 23 juli stelde tijdens een vergadering van de Associatie van Zuid-Aziatische Naties. Clintons boodschap dat de VS samen met Zuid-Oost-Aziatische landen wil opkomen tegen China's claim over de Parcel & Spratly eilanden, kwam er deze zomer na een zesdaagse Azië-tournee in Pakistan, Afghanistan, Zuid-Korea en Vietnam. Ze vervolgde haar reis naar gebieden aan de westelijke en zuidelijke flank van Rusland: Oekraïne, Polen, Azerbeidzjan, Armenië en Georgië. Heel de tour stond in het teken van de hernieuwde assertiviteit van Washington: er worden geen 'invloedsferen' erkend van andere staten, met inbegrip van Rusland en China, waar ook ter wereld. Washington eigent zich het exclusieve recht toe om regionale conflicten naar eigen goeddunken te internationaliseren.

De betrachting is het behouden van de traditionele militaire schaduw van de VS boven Azië. Naast gezamenlijke militaire oefeningen gebruikt men hiervoor ook wapenbeurzen en andere initiatieven. Van 19 tot 23 juli hield de regering van Singapore samen met de US Air Force het '2010 Pacific Rim Airpower Symposium' waar delegaties aan deelnamen uit Australië, Bangladesh, Brunei, Cambodja, Canada, Chili, India, Indonesië, Japan, Laos, Maleisië, Maldiven eilanden, Mongolië, Nepal, Nieuw-Caledonië, Nieuw-Zeeland, Papua Nieuw Guinea, de Filipijnen,

Zuid-Korea, Sri Lanka, Thailand, Tonga en Vietnam. De hele maand juli gingen de tweejaarlijkse militaire oefeningen van de 'Pacific Rim' (landen aan de rand van de Stille Oceaan) door in Hawaï. Er participeerden 36 oorlogsschepen, vijf duikboten, 170 vliegtuigen en 20.000 soldaten uit 14 landen: Australië, Canada, Chili, Colombia, Frankrijk, Indonesië, Japan, Maleisië, Nederland, Peru, Zuid-Korea, Singapore, Thailand en de VS. India en Nieuw-Zeeland waren aanwezig als waarnemer.

NOORD-KOREA

Een belangrijk onderdeel van het optreden van Washington bestaat erin om China bij de andere Aziatische landen als onverantwoordelijk voor te stellen. De VS en Zuid-Korea beschuldigden Noord-Korea er eind maart van het Zuid-Koreaans marineschip 'Cheonan' tot zinken te hebben gebracht. Daarbij kwamen 46 militairen om het leven. De vermeende Noord-Koreaanse betrokkenheid bij het incident werd door een team van experts uit Zuid-Korea, de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Australië en Zweden vastgesteld. Peking noch Moskou leken erg overtuigd van de ernst van het onderzoek. Washington gebruikt de Chinese twijfels en de bijbehorende weigering om Pyongyang te veroordelen, als een nieuwe motivatie om een anti-China sfeer te verspreiden. Tot grote verlegenheid van Washington kan men de laatste tijd, zelfs in de Zuid-Koreaanse main

stream media, heel wat berichten lezen van experts die op talrijke tegenstrijdigheden wijzen bij de zogenaamd onweerlegbare bewijzen van Hillary Clinton en haar internationale commissie.

Ondertussen blijft Washington doof voor de eis van China om de vlootmanoeuvres in de Gele Zee te beëindigen. Peking bestempelt ze als een intimidatie tegenover Noord-Korea en is niet opgezet met de buitenlandse militaire aanwezigheid in zijn voortuin. Volgens de Chinese veiligheidsexpert Shen Dinglu van de Fundamentele universiteit van Sjanghai, zijn deze militaire manoeuvres een ernstige provocatie, in dimensie vergelijkbaar met de stationering van Sovjet-atoomraketten op Cuba in 1962. Dat bracht in die tijd de wereld aan de rand van een nucleaire oorlog.

CONFRONTATIE

Niet alleen in de Chinese media of in academische middens is men verontwaardigd over de diverse pogingen van de Verenigde Staten om China in te dammen, ook in regeringskringen wordt straffe taal gesproken. In een voor Peking ongebruikelijk scherpe verklaring, beschuldigde het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken, Washington ervan dat het wantrouwen en tweedracht probeert te zaaien onder de Zuid-Aziatische landen, door zich te mengen in het soevereiniteitsconflict in de Chinese Zuidzee. De Chinese minister van Buitenlandse

Zaken, Jang Jiechi, zei dat Washington samen met andere Aziatische landen, een gemeenschappelijk front tegen China probeert op te zetten. Kort na de uitspraken van Jang Jiechi waarschuwde de Obama-administratie in een tegenzet, dat de VS strafmaatregelen kan nemen tegen Chinese ondernemingen die hun handelsbetrekkingen met Iran zouden blijven verderzetten na de goedkeuring van nieuwe sancties tegen Iran door het Congres. Washington is hierbij vooral bezorgd over het feit dat Chinese ondernemingen de plaatsen bezetten op de Iraanse markt die door de afwezigheid van westerse ondernemingen zijn vrijgekomen. Peking is momenteel een van de belangrijkste handelspartners van Iran en voorziet het land in de helft van haar benzinebehoefte ondanks de in juli uitgevaardigde unilaterale embargoatregelen van de VS. Volgens de verklaringen van de Iraanse viceminister voor olie en energie, Hossein Nogrehkar Shirazi, heeft Peking al voor 40 miljard dollar in de Iraanse olie- en gassector geïnvesteerd en zijn er plannen om nog 10 miljard dollar te investeren in de petrochemie, in nieuwe raffinaderijen en in pijplijnen. China is gekant tegen gelijk welke unilaterale sanctie tegen Teheran en dat botst met het westers beleid. Robert Einhorn, de speciale raadgever voor non-proliferatie en wapencontrole van het Amerikaanse departement voor Buitenlandse Zaken stelde: "We willen dat China als permanent lid van de VN-Veiligheidsraad zijn verantwoordelijkheid opneemt en de genomen beslissingen niet tegenwerkt."

Washington miskent de nieuwe internationale krachtsverhoudingen volledig en gelooft dat het nog steeds eenzijdig haar wil kan opleggen, het Amerikaanse recht kan internationaliseren en naar goedgeunden straffen kan uitdelen. Het is echter overduidelijk dat China meer en meer zijn eigen 'achtertuin' wil controleren en in alle vrijheid zijn eigen commerciële en andere bondgenootschappen wil kunnen ontwikkelen. Het is eigenlijk grotesk dat de bankroete supermacht Amerika – dat in feite op geleend geld functioneert – zijn belangrijkste geldbezorger (China

Reeds meer dan zes jaar geleden lanceerde een onderzoeker van het Chinese Instituut voor Internationale betrekkingen, Liu Xuencheng, deze alarmkreet: "Zo goed als onmiddellijk na het einde van de Koude Oorlog begonnen de VS in Azië militaire mechanismen te stimuleren te vergelijken met die van de NAVO. De hele ambtsperiode van president Bill Clinton bevestigde Japan en Australië als kernbondgenoten in de Azië-Stille Oceaan-regio. Deze landen werden gezien als het noordelijke en zuidelijke anker van de Oost-Aziatische veiligheidsstrategie van Washington. Via een reeks van militaire oefeningen en de opbouw van raketafweersystemen, slaagde Washington erin om een netwerk te maken via de Amerikaanse bilaterale militaire relaties met Australië, Japan, Zuid-Korea, de Filipijnen, Thailand en Singapore. Na de Kosovo-oorlog groeide in de VS de perceptie dat de veiligheid van Europa onder controle was dankzij de NAVO, terwijl de veiligheid van Azië en de Stille Oceaan verder bedreigd bleef door onzekere en onvoorspelbare factoren. Daarom begonnen de VS hun militaire strategie meer te focussen op het oosten.

Na de aanslagen van 11 september 2001 werd deze geostrategische transitie nog verdiept, en president G. W. Bush legde de prioriteit bij de bestrijding van het terrorisme en van de verspreiding van massavernietigingswapens. Onder deze twee vlaggen werd de strategische controle uitgebreid over een V-vorming gebied van Noord-Oost-Azië naar Centraal-Azië, in de onmiddellijke omgeving van China, India, Japan en Rusland. Deze lange boog omvat ook de traditionele energie-transportwegen van de VS en de landen die de VS-regering tot de 'as van het kwaad' bestempelt. Enerzijds moet de VS haar strategische controle op deze aansluiting van landen versterken. Anderzijds moet ze het netwerk van veiligheidsbondgenootschappen in de regio onder haar dominantie uitbreiden naar de Indische Oceaan en zelfs naar de Perzische Golf, om daar de naar het zuiden uitgebreide NAVO te vervoegen. Om deze strategie te kunnen realiseren spoort Washington zijn traditionele bondgenoten aan om actief deel te nemen aan de oorlog tegen het terrorisme en het ambitieuze raketterschild te ondersteunen."

(blog van Rick Rozoff, voorzitter van de internationale Stop NATO-campagne)

heeft de grootste dollarreserves ter wereld) niet alleen op politiek vlak pro-voceert, maar ook gelooft dat het Peking kan dwingen om te handelen tegen zijn eigen belangen in Iran, Noord-Korea en Oost-Azië in het algemeen.

Een andere reden waarom de buitenlandse politiek van de VS in Azië zo agressief op de bühne gebracht wordt, is de aanwezigheid van de Amerikaanse militaire basissen in de regio. De VS wordt er geconfronteerd met een alsmaar grotere druk van de lokale bevolkingen om de Amerikaanse basissen te ontmantelen (bv. in Okinawa in Japan). Het einde van de buitenlandse militaire basissen zou voor de machtspositie van de Amerikanen in dit werelddeel catastrofale gevolgen hebben. Het zou de Amerikaanse wapenindustrie, de

VS-controle op de handelstrafiek in de regio en de positie van de dollar als internationale betalingsmunt rechtstreeks beïnvloeden. De Amerikaanse elite creëert een angstpsychose van bedreiging en onveiligheid, om haar machtspositie in de regio te kunnen behouden. Op die manier onderhoudt Washington tevens de wapenwedloop en schept het een gunstig klimaat voor het opstellen van raketterschilden overal ter wereld. Dit lijkt de kern van het beleid te vormen van het trio Obama, Gates, Clinton.

¹ De eilandengroepen Parcel-Spratly zijn rijk aan mineralen, aardgas- en olievelden. Vanwege hun grote economische en militaire belang zijn de eilanden al jaren onderwerp van discussie tussen China en verschillende Zuid-Aziatische landen, die allemaal beweren dat de eilanden hen toebehooren.

OPPOSITIE IN MYANMAR

I Soetkin Van Muylem I

De militaire leider van Myanmar, generaal Than Shwe heeft op 13 augustus eindelijk de datum bekend gemaakt waarop de reeds lang aangekondigde verkiezingen zullen plaatsvinden. Op 7 november 2010 zal de bevolking van Myanmar naar de stembus trekken. In het vorige nummer van Vrede focusten we (in een derde deel van een reeks die deze verkiezingen poogt te kaderen) op de monnikenprotesten van 2007. In dit artikel bekijken we de andere oppositionele krachten in het Aziatische land.

ETNISCHE MINDERHEDEN

De best georganiseerde oppositiegroepen in Myanmar zijn ook de meest verdeelde. In de grensgebieden van het land leven allerlei etnische minderheden die zich in het verleden groepeerden in een veelheid aan milities en streken voor autonomie of secessie. Vier decennia lang waren zij de meest geduchte tegenstanders van het regerende militaire regime. In de jaren 1990 onderhandelden de etnische rebelbewegingen aparte staakt-het-vuren-akkoorden met de 'State Peace and Development Council' (SPDC), het beslissingsorgaan van de militaire junta. De inhoud van de akkoorden was, wat autonomie betreft bv, verschillend voor elke rebellen-groep. Een deel van hen kreeg de toestemming om een militaire vleugel te behouden tot ze aan het einde van het hele onderhandelingsproces zouden opgaan in het leger, waarbinnen ze een soort nieuwe grenswacht moesten vormen. Toen dat moment aangebroken was (april 2009), weigerden een aantal grotere groepen zich echter bij de afgesproken regeling neer te leggen en hergroepeerden zich. De positie van de leiders van de etnische minderheden was sinds de ondertekening van de akkoorden alsmaar moeilijker geworden. Vele voormalige rebellenleiders kregen af te rekenen met rivalen binnen de groep zelf of met kritiek van de diaspora die hen beschuldigden van collaboratie met de SPDC omdat ze zich in ruil voor vrede ook akkoord verklaard

hadden met de oprichting van eigen politieke structuren. Generaal Than Shwe was er zich maar al te zeer van bewust dat de representatie van de etnische minderheden via partijen, zijn militaire regime een zekere democratische legitimiteit zou verschaffen. Hij nam dit dan ook op in de staakt-het-vuren-akkoorden, samen met allerlei beloften van ontwikkeling. Sinds het beëindigen van de grensoorlogen traden sommige randregio's inderdaad

Vrede en Democratie Front, beslisten daarom om niet te ontwapenen. Geweld laaide af en toe op in wat men een conflict van lage intensiteit kan noemen. In hun strijd tegen de milities kunnen de tatmadaw (het nationale leger) profiteren van de vele interne onenigheden binnen de rebellengroepen. Bovendien leven er in alle grensgebieden mensen die zichzelf definiëren als etnisch verschillend van de groep naar wie de staat of de post-staakt-

het-vuren autonome zone waar ze wonen, genoemd is. Dit biedt de SPDC een waaier aan mogelijke bondgenoten die te paaien vallen met de klassieke verdeel en heers methoden.

Het Shan Staatsleger-Zuid, onder het commando van kolonel Yord Serk, is de grootste gewapende groep die nog altijd aan het vechten is tegen de junta. De Shan-oppositie heeft de aankomende verkiezingen dan ook verworpen. Sommige analisten vrezen dat de

verkiezingen het geweld opnieuw zou kunnen doen oplaaien. Maar eigenlijk is het in niemands belang dat er een lokale oorlog uitbreekt. Bovendien zou China nooit toestaan dat er zo dicht bij zijn grens een regelrecht gewapend conflict uitgevochten wordt dat zijn economische en strategische belangen in Myanmar zou kunnen ondermijnen.

NLD

De Nationale Liga van de Democratie (NLD), beter bekend als de partij van Aung San Suu Kyi, het symbool bij uitstek van



Aung San Suu Kyi

op de voorgrond wat de weinige economische opportuniteiten betreft in dit zeer arme land. De grootste winnaars waren echter de nationale legerleiders die in deze regio's gestationeerd waren (en bv. de lucratieve smokkelroutes overnamen), een aantal drugsbaronnen en de grote Chinese en Thaise hout- en mijnbedrijven. Overleven in de grensgebieden bleef voor de gewone bevolking een precaire onderneming, zeker in het licht van de groeiende voedselonzekeerheid. Vier minderheidsgroepen: de Wa, de Kochins, de Karens en de Kokang, verenigd in het Myanmar

de democratische oppositie, had een te vrezen tegenstander kunnen zijn voor de junta in de opkomende verkiezingen. De NLD heeft echter tot een boycot besloten, uit protest tegen het restrictieve kader waarin deze verkiezingen gegoten zijn. De huidige electorale wetgeving is voor het overgrote deel nochtans identiek aan de regels die gehanteerd werden voor de vorige verkiezingen in 1990, die glansrijk gewonnen werden door de NLD. Het militaire regime legde de ongewenste verkiezingsuitslag van 1990 wel simpelweg naast zich neer en vervolgde de belangrijkste gezichten van de NLD.

Veel westerse politieke leiders en NLD-bannelingen in het buitenland vinden dat de macht gewoon, zonder verkiezingen, moet overgedragen worden aan de NLD, de enige entiteit die ze als legitiem beschouwen. Maar hun verkiezingsoverwinning is toch al 20 jaar oud en jammer genoeg vertoont de huidige NLD nog maar weinig kenmerken van een echte democratische politieke partij. Nadat meer dan een decennium geleden hele groepen parlementsleden in de gevangenis gestopt werden of verplicht werden om het land te verlaten, legden Aung San Suu Kyi en haar oudere luitenanten een strikt centralisme op aan het kleine groepje verkozen parlementsleden dat nog kon blijven doorwerken. Iedereen die niet akkoord ging werd uit de partij gezet, waardoor het democratisch gehalte binnen de partij zelf aanzienlijk gefnuikt

Een echte bedreiging voor het regime zou de verdeeldheid van de oppositie moeten overbruggen.

werd. Met Aung San Suu Kyi onder huisarrest voor het grootste deel van de laatste twintig jaar en haar 'nonkels' -zoals de tachtigers van het Centraal Uitvoerend Comité genoemd worden- aan het roer is de NLD niet langer een zeer dynamische en mobiliserende kracht. De NLD-leiders hadden even weinig voeling met de realiteit als de generaals van het regime toen de betogingen tegen de gestegen brandstofprijzen in augustus 2007 de

economie verlamden. Een NLD woordvoerder veroordeelde de protesten zelfs. Niet lang daarna verliet de jongerensectie de partij. Een aantal NLD-leden splitsten zich recent nog af om onder de vlag van een nieuwe politieke partij, het Nationaal Democratisch Front, toch te kunnen participeren aan de verkiezingen. Sommige waarnemers stellen zich dus ernstige vragen bij de werkelijke capaciteit van de NLD om te regeren. De persoon Aung Suu Kyi zelf blijft daarentegen de adoratie genieten van vele Birmanen, ook van de minderheden. Zij zijn echter niet vergeten dat 'de nonkels', ex-officieren zijn die nog militaire campagnes geleid hebben tegen de opstandelingen in de grensgebieden. De Nationale Liga voor Democratie wordt gedomineerd door etnische Birmanen (Bamar) en staat al decennialang wantrouwig tegenover de federalistische eisen van de militante minderheidsgroepen. De verdeeldheid tussen de twee belangrijkste oppositiegroepen in Myanmar wordt volop in stand gehouden door de militaire junta.

BIRMAANSE DIASPORA

Een ander oppositiefrent wordt gevormd door de Birmaanse vluchtelingen in het buitenland, die vaak gesteund en getraind worden door allerlei transnationale netwerken. De jongeren van de opstand van 1988 die het land uit vluchtten zijn erin geslaagd om "Bevrijd Birma!" even luid te doen weerklinken als "Bevrijd Tibet!" in Westerse kringen.

Ze hebben ook zeer professionele media-agentschappen opgericht zoals 'Mizzima' en 'Irrawaddy'. Maar hun discours wordt vaak herleid tot een gemakkelijk verteerbaar, a-historisch verhaal op maat van het Westerse publiek, dat staat te springen om online petitie te ondertekenen of media-vriendelijke campagnes te voeren. De miljoenen dollars die gespendeerd worden aan pro-democratische campagnes buiten de Birmaanse gren-

zen, mogen talentvolle jonge studenten dan wel voorzien hebben van bruikbare technische training en een hogere educatie, maar ze hebben nog geen organisaties voortgebracht die in staat zijn om een aanzienlijke politieke verandering te cultiveren in het land zelf. De tactiek van de Westerse economische sancties, die ze ondersteunen, lijkt vooral een schadelijk effect te hebben op de kleine boeren, de handelaars en de vakmannen. De generaals blijven rijkdom accumuleren. Overzeese pleitbezorgers blijven maar aandringen op betere en 'slimmere' maatregelen, maar binnen Myanmar zelf wordt het sanctiebeleid van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk beschouwd als mislukt in het brengen van democratische hervormingen.

OVERLEVINGSINSTINCT

In de centrale regio's heerst er een wijdverspreide volkswede en minachting voor de dictatuur. Vele Birmanen zijn dan ook trots op hun dagelijkse kleine daden van verzet -zoals het lachen met video's van blunders van de militairen. Maar de macht van het regime is nog altijd groot. Het bleek tot nu toe onmogelijk voor de belangrijkste verschillende opposenten - de NLD, dissidente monniken, etnische rebellenbewegingen en oppositiegroepen in ballingschap - om zich te verenigen. Er is dus geen enkel tegenwicht dat de dominantie van de junta op nationaal vlak kan uitdagen. Wanneer er partiële oppositie ontstaat, zijn de generaals capabel om ermee af te rekenen via een combinatie van repressie en omkoperij, zoals bv. gebeurde met de studentenprotesten in Rangoon in 1996 en de monnikenprotesten in 2007. Ze kunnen daarbij steunen op een waaier van pacificatiemethoden die nog dateren uit de koloniale periode. Een echte bedreiging voor het regime zou de diepe verdeeldheid moeten overbruggen. Het zou zowel de minderheden als het sterk verarmde centrum en delen van het leger achter een economisch programma moeten kunnen scharen dat de enorme ongelijkheden in het land wil wegwerken en achter een politiek plan dat een grondwettelijke regeling steunt die tegelijk federaal en democratisch is.

BARST DE SPIEGEL IN RWANDA?

| Kris Berwouts |

Sinds het einde van de genocide in juli 1994 heeft de Rwandese president Paul Kagame zijn land en de regio grondig veranderd. Kagame werd als militaire leider van het zegevierend rebellenleger van het RPF (het Rwandees Patriottisch Front dat ontstaan was in de vluchtelingenkampen van Rwandese Tutsi op Ugandese bodem en in 1990 met de steun van Museveni Rwanda was binnengevallen) onmiddellijk de sterke man van het land, ook al werd de Hutu Pasteur Bizimungu tot president benoemd en bleef Kagame relatief op de achtergrond als minister van Defensie. Pas in 2000 werd Bizimungu opzij geschoven en opgevolgd door Kagame. Ondertussen waren de nieuwe bewindslieden er in verbazend korte tijd in geslaagd de staat te herstellen. Met massale steun van de internationale partners, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk voorop, ging de rehabilitatie van Rwanda snel vooruit.

DUBBEL PRIJСКАARTJE

Daar hing een dubbel prijskaartje aan vast. Ten eerste ging dit herstel gepaard met een ijzeren greep van het nieuwe regime op de samenleving. Op efficiënte wijze werd elke ruimte voor dissidente of zelfs maar alternatieve visies gesloten. Rwanda evolueerde snel naar een de facto eenpartijstaat. Enkele onbetekende satellietpartijtjes clusterden samen rond het RPF om de schijn van een meerpartijstelsel op te houden, maar echte oppositie werd niet gedoogd. Pers en civiele maatschappij werden kort aan de lijn gehouden en gingen zich snel verfijnen in de nobele kunst van de zelfcensuur. Rwanda werd uiteindelijk een autoritaire staat met een controle-obsessie waar men erg ver in ging.

Het tweede prijskaartje werd betaald door het toenmalige Zaïre. Rwanda ging zijn problemen exporteren. In 1996 wilden Rwanda en Uganda de gewapende oppositie die van op Zaïrese bodem actief was, ontmantelen. Daarbij brachten ze een dynamiek op gang die het uitgeholde imperium van de Zaïrese president Mobutu van de kaart veegde. Hiervoor hadden Kagame en de Ugandese president Museveni, Laurent-Désiré Kabila uit de coulissen gehaald. Deze vroegere medestander van de Congolese revolutionairen Lumumba en Mulele was nooit verslagen

en hij moest de militaire campagne vanuit de buurlanden een Congolees gezicht geven. In mei 1997 volgde hij Mobutu op en gaf Congo zijn naam terug. Toen hij minder manipuleerbaar bleek dan gehoopt, wilden Uganda en Rwanda de oefening nog eens dunnetjes overdoen: naar Kinshasa oprukken en iemand

vooral voor het oosten van het land. De cultuur van geweld evolueerde naar een toestand van totale straffeloosheid en de informele economie werd helemaal gemilitariseerd. De parallelle ontginning van de grondstoffen die door Mobutu was georganiseerd ter verrijking van zichzelf en zijn directe omgeving, werd afgeleid naar Kigali en Kampala. De controle over mijnen en de handelsroutes werd al gauw de inzet van extreem geweld tussen de verschillende gewapende partijen op het terrein. Sinds het uitbreken van de oorlog in 1998 wordt het aantal Congolezen dat direct of indirect aan de gevolgen van de oorlog stierf, geschat op meer dan zes miljoen.

SINGAPORE IN THE HEART OF DARKNESS

Dit alles verhinderde niet dat Rwanda ondertussen erg goed scoorde bij een deel van de internationale publieke opinie. Sommige bilaterale partners en multilaterale instellingen als

de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds gingen het land beschouwen als de beste leerling van het Afrikaanse klasje. Het bleef belangrijke sommen ontwikkelingsgeld aantrekken, en boekte daar ook zichtbare vooruitgang mee. Kagame werd de incarnatie van een nieuw Afrikaans leiderschap, een rolmodel, een imago dat eerder al werd toegedicht aan mensen als Mugabe



anders op de troon zetten. Kabila slaagde er echter in om zijn bondgenoten te mobiliseren, vooral Zimbabwe en Angola, en wat nadien volgde staat geboekstaafd als de Eerste Afrikaanse Wereldoorlog. Congo werd een lappendeken waarbij de regering de controle over grote delen van het land moest afstaan aan door Rwanda en Uganda gesteunde rebellen-groepen. De gevolgen waren zeer zwaar,

in Zimbabwe en Museveni in Uganda. Rwanda zou wel eens de economische tigger van de regio kunnen worden, een soort Singapore in Centraal-Afrika.

In 2003 sloot Rwanda de transitieperiode af: het RPF had de oorlog gewonnen en de staat hersteld. Men wilde dit met heuse verkiezingen consolideren. Met de ijzeren schroef van het regime op pers en samenleving reed men een foutloze rit. De verkiezingen werden glansrijk gewonnen door het regime en consolideerden de RPF-staat. Ook de satellietpartijtjes waarvan eerder sprake behielden hun bescheiden rol en bleven deel uitmaken van het establishment.

GERECHTIGHEID

De rechtspraak begon in diezelfde jaren erg belangrijk te worden. Na de genocide van 1994 waren zo'n 120.000 mensen voor misdaden tegen de menselijkheid en/of genocide opgesloten. Velen werden willekeurig opgepakt, hebben nooit een rechter gezien of een formele aanklacht gehoord. Gezien de traagheid van de klassieke rechtspraak kon slechts een vijfde van de gevangenen hopen ooit bij leven en welzijn berecht te worden, en door de precaire omstandigheden in de gevangnissen stelde er zich een immens humanitair probleem.

Men zocht en vond een alternatieve oplossing in het reactiveren van 'gacaca', de traditionele vorm van rechtspraak zoals die functioneerde in de prekoloniale

ving, vergelijkbaar met de Waarheids- en Verzoeningscommissie in andere landen (bv. in post-apartheid Zuid-Afrika). Maar die doelstelling heeft gacaca nooit bereikt. Ten eerste haalt geen enkele Waarheidscommissie iets uit in een omgeving waar de ruimte voor vrije meningsuiting aan het krimpen is. Ten tweede behandelde gacaca enkel genocidemisdaden van Hutu tegen Tutsi. Natuurlijk moeten die bestraft worden, maar op de misdaden van het RPF tegen Hutu's rust een zwaar taboe: daar mag zelfs niet naar verwezen worden. Zo kunnen de scheuren en de wonden in de maatschappij niet helen. Ze worden hooguit onder de mat geschoven, en dat lukt maar zolang het repressie- en controleapparaat sterk genoeg is.

VERKIEZINGSJAAR 2010

Al sinds januari zat Rwanda in een verkiezingsklimaat, ook al waren de presidentsverkiezingen pas voor augustus gepland. Zetelend president en gedoodverfd winnaar Paul Kagame reisde het land door om zijn verdiensten toe te lichten, en vooral om te benadrukken dat er eigenlijk geen alternatief is. Dat is ook zo: de drie bescheiden oppositiepartijtjes die de ambitie hadden een tegenkandidaat naar voren te schuiven, werd het werken op allerlei manieren onmogelijk gemaakt. Het regime gebruikte haar greep op de media om de tegenstanders in een uiterst negatief daglicht te stellen. Victoire Ingabire, die zeventien jaar als ballinge in

te maken. Geen van hen slaagde er ook maar in zich als kandidaat te registreren. Kagame is uiteindelijk, net als in 2003, verkozen geworden zonder echte tegenstanders. De wél geregistreeerde kandidaten behoren tot diezelfde satellietpartijtjes die sinds 1994 rond zijn Rwandees Patriottisch Front (RPF) cirkelen om de indruk te wekken dat Rwanda een meerpartijensysteem kent.

Naarmate de maanden verstreken in de aanloop naar de verkiezingen, liepen de spanningen in Rwanda hoger op, maar merkwaardig genoeg hadden die niet direct te maken met de verkiezingen. De spanningen kristalliseerden zich rond generaal Faustin Kayumba Nyamwasa, een spilfiguur binnen de harde kern van het regime, die de laatste jaren in onmin was geraakt met Kagame. De president had Kayumba op afstand gehouden door hem ambassadeur te maken in New Delhi, maar de generaal maakte in februari 2010 van een kort verblijf in Rwanda gebruik om naar Zuid-Afrika te vluchten. Daar voegde hij zich bij Patrick Karegeya, die niet alleen de Rwandese inlichtingendienst heeft geleid, maar ook de Congo Desk, het officiële orgaan waarmee de Rwandese leger top tijdens de oorlog de plundering van de Congolese grondstoffen coördineerde. Zowel Kayumba als Karegeya behoorden lang tot die top en de kring van vertrouwen van de macht. Op 3 maart 2010 beschuldigde Kagame hen ervan het land te willen destabiliseren.

BARSTEN IN DE SPIEGEL

De vlucht van Kayumba heeft het politiek klimaat grondig veranderd. Sindsdien kijken we niet langer naar een regering die zich alleen verdedigt tegen haar tegenstanders. Plots gaat het over een regime dat vecht tegen haar eigen desintegratie. Nog meer sleutelfiguren verlieten het land of werden gearresteerd. Het leger, dat altijd de ruggengraat van Kagame's bewind was, blijkt nu zijn achillespees.

De laatste twee maanden voor de verkiezingen waren bijzonder gewelddadig. Het begon met het neerschieten van Kayumba in de straten van Johannesburg, op 19 juni. Enkele dagen daarna was het

samenleving, waarbij de gemeenschap met veel overleg haar problemen oploste onder leiding van door iedereen erkende wijzen. Door gacaca nieuw leven in te blazen hoopte men niet alleen het probleem van de gerechtelijke achterstand op te lossen, het hele proces zou ook een helende impact hebben op de verscheurde en getraumatiseerde samenle-

Nederland had geleefd, "genoot" de meeste negatieve aandacht. Leaders, kaderleden en militanten van de oppositie stonden bloot aan verbaal en fysiek geweld, en werden beschuldigd van divisionisme en het verspreiden van genocidaire ideologie. Deze weinig tastbare begrippen worden in Rwanda vooral uit de kast gehaald om critici van het regime juridisch kwetsbaar

de beurt aan Jean-Léonard Rugambare. Deze journalist van het onafhankelijk weekblad 'Umuvugizi' had geschreven dat de overheid achter de aanslag op Kayumba zat. In tegenstelling tot Kayumba overleefde Rugambare de aanslag niet. André Kagwa Rwisireka, de vicevoorzitter van de enige oppositiepartij (Green Party) die haar leden vooral in Tutsi kringen mobiliseert, overleefde de aanloop naar de verkiezingen evenmin. Hij werd op 14 juli met overgesneden keel gevonden langs de kant van de weg. In die periode waren er ook opmerkelijk veel arrestaties, verdwijningen en zelfs moorden op Congolese Tutsi in Rwanda. De spiegel die het regime zichzelf en de wereld voorhield leek te barsten. Niet alleen kende het land een zwaar democratisch deficit, de smalle cirkel van vertrouwelingen van de macht verbrokkelde.



Nkunda, dat hem trouw bleef nadat hij gearresteerd werd in Rwanda op 22 januari 2010. Ook het Burundese FNL (Forces nationales de libération) zou zich bij de coalitie van Kayumba kunnen voegen. Het FNL had als de laatste actieve Burundese Hutu-rebellenbeweging de wapens neergelegd, maar hun presidentskandidaat Agathon Rwaswa verliet in juni 2010, midden in de verkiezingsperiode, plotseling de Burundese hoofdstad Bujumbura. Het vermoeden is dat hij in Congo een nieuwe rebellie voorbereidt. Het feit dat Kabila's Derde Republiek moeite heeft om zich te consolideren, de verzwakking van Kagame en de gevolgen van de vaandelvlucht van de Burundese oppositie, creëren samen een precair moment in de regio. In elk van de drie landen zou het politiek en militair landschap wel eens verder kunnen uit elkaar vallen, wat een schier eindeloos aantal potentiële

BAOBAB

Kagame is al twintig jaar de onbetwiste leider van het FPR en sinds 1994 de sterke man van het land. Het is het verhaal van een rebellenleider die aan de macht komt maar vervreemdt van zijn omgeving. Na twee decennia schiet er niet veel over van de groep mensen met wie hij in 1990 de gewapende strijd begon, en nu lijkt Kagame niet meer te weten op wie hij kan rekenen. Het geweld dat hij gebruikt is buitensporig en laat vermoeden hoe nerveus hij is en hoe onvoorspelbaar hij dreigt te worden.

De spanningen binnen het regime draaien niet om verschillende maatschappij-visies of strategische verschilpunten. Het gaat om macht. Een generatie vindt dat haar beurt gekomen is en ziet Kagame vooral als de baobab die zo veel licht wegneemt dat eronder niets nog kan groeien. Daarnaast is er een groep mensen die zich via de mineralen in Congo steenrijk hebben gemaakt en bijna een staat binnen de staat zijn gaan vormen. Zij hebben geen zin hun bastion te laten ontmantelen onder het mom van de strijd tegen cor-

ruptie. De internationale aanhoudingsmandaten van Spaanse en Franse rechters hangen als een slagschaduw over het regime. Daarin wordt een groot deel van de RPF-top beschuldigd van misdaden tegen de mensheid en zelfs het uitlokken van de genocide. Dit alles ondermijnt de cohesie van het regime. Deze spanningsvelden zijn niet nieuw maar ze zijn de laatste maanden helemaal aan de oppervlakte gekomen.

REGIONALE IMPACT

Er zijn belangrijke aanwijzingen dat Kayumba vanuit Zuid-Afrika met de steun van Museveni een brede coalitie probeert te smeden tussen verschillende gewapende partijen in Oost-Congo, gericht tegen Kagame. Tot deze coalitie zouden onder meer kunnen toetreden: een deel van het FDLR (Forces démocratiques de libération du Rwanda, een extremistische Hutu-rebellengroep), de Mai Mai (een brede waaier aan lokale Oost-Congolese militias) en het FRF. Dit FRF is het deel van de CNDP (Congrès national pour la défense du peuple), de militia van de dissidente Congolese generaal Laurent

tiële allianties toelaat. De man aan zet lijkt Museveni, die in maart 2011 zelf wil herverkozen worden. Maar eerst is er in januari nog het referendum voor de onafhankelijkheid in Zuid-Soedan, dat ook een brandhaard is met regionale dimensies.

INTERNATIONALE GEMEENSCHAP AFWEZIG

Dit alles speelt zich af terwijl de EU veel energie moet steken in het concreet maken van het Verdrag van Lissabon. Het Verenigd Koninkrijk, een belangrijke partner in Centraal-Afrika, zit zelf in een regimewissel, Nederland en België hebben een regering van lopende zaken. De publieke opinie in het voordeel van Kagame in de Verenigde Staten lijkt wat te kantelen, ook omdat hij het heeft aangedurfd om de Amerikaanse advocaat van Victoire Ingabire, Peter Erlinder, een tijdje op te sluiten. Maar of dit gaat leiden tot een meer kritische houding tegenover Rwanda kunnen we vooralsnog alleen maar hopen...

Kris Berwouts is directeur van het 'European Network for Central Africa' (EurAc)

UGANDA, RESERVOIR VAN HUURLINGEN

I Ann Garrison I

Het Pentagon kondigde aan dat de laatste Amerikaanse gevechtsroepen Irak op 19 augustus verlaten hadden. Dit bericht werd op verschillende nieuwswedstappers begeleid met een beeld van een gepantserde eenheid die de grens met Koeweit overstak. Toch blijven er zo'n 50.000 VS troepen in Irak achter. Die zullen volgens de officiële planning eind 2011 teruggetrokken worden. Over de milities van privé-bedrijven wordt met geen woord gerept.

"Als er 4000 troepen Irak verlaten, worden die vervangen door 8000 private militaire huurlingen" zegt Camillo Mejia, een Amerikaanse Irak-veteraan die ondertussen een tegenstander van de oorlog is geworden. Andere waarnemers bevestigen dat de VS de bezetting van Irak al lang uitbesteed heeft aan huurlingen, vaak afkomstig uit de meest arme landen van de wereld zoals Oeganda, Angola, India en Bangladesh. De in New York City gebaseerde 'Black Star News' publiceert regelmatig kritieken op het Amerikaans Afrika-beleid. De Ugandees-Amerikaanse redacteur Milton Allimadi is één van de meest onmiskenbare criticasters van het gebruik door de VS van Ugandese huurlingen in Irak en elders. "Het is een verontrustende ontwikkeling en er moet dringend iets tegen gedaan worden. De Ugandezen zijn al het slachtoffer van de dictator Yoweri Museveni en nu worden ze nog gebruikt door de regering van de Verenigde Staten ook", stelt Allimadi.

Een ander zeer verontrustend feit is de uitbesteding aan Uganda van het martelen van mensen, omdat het verboden is in de Verenigde Staten. De VS doet dit al een aantal jaren. Deze praktijk is zeer goed gedocumenteerd in een rapport van Human Rights Watch. De titel van het rapport is 'Open Secret: Illegal Detention and Torture' en het werd vorig jaar op 8 april 2009 gepubliceerd. Het stelt dat de VS niet alleen opleidingen en trainingen voorziet voor Ugandese veiligheidsagenten, maar ook geld geeft voor de marteling van individuen die vastzitten in Uganda. Dit is illegaal. Het Leahy amendement (genoemd naar de senator die het indiende) verbiedt Amerikaanse samenwerking met, training of financiering van gelijk welke regering die burgers martelt of mensenrechtenschendingen pleegt. "Het hele zaakje zou



onderzocht moeten worden door het Congres", vindt Allimadi

In de Ugandese hoofdstad Kampala vullen voormalige Ugandese soldaten sollicitatieformulieren in voor jobs bij het beveiligingsbedrijf Dreshak in Irak. Volgens Middle East Online krijgen de Ugandese veiligheidsagenten in Irak jaarcontracten waarbij ze zo'n 600 tot 1000 dollar per maand kunnen verdienen. Dat is veel minder dan wat Westerse rekruten uitbetaald krijgen maar 20 maal meer dan het gemiddelde Ugandese inkomen. Voor de Ugandezen gaat het niet om de strijd tegen Al-Qaeda, over rechtvaardigheid of over het verspreiden van democratie in het Midden-Oosten. Het is voor hen een puur economische kwestie. Ze hebben het geld nodig. Het is het uitbuiten van wanhopige mensen. De Ugandezen worden omgekocht om wapens te dragen in een oorlog die niet de hunne is.

Michael Kirkpatrick, één van de journalisten van Black Star News, reist regelmatig in Noord-Uganda, de door oorlog geteisterde thuishaven van de inheemse Acholi. Hij stelde er met eigen ogen vast hoe beveiligingsbedrijven als Blackwater, Dreshak en KBR potentiële agenten gaan rekruteren

in de vluchtelingenkampen, bevolkt door Ugandezen die binnen de staatsgrenzen op de vlucht sloegen voor geweld en armoede ('internally displaced'). Reeds in 2007 was hij al getuige van deze praktijken.

"In 2007 reisde ik op uitnodiging van aan aantal Acholi vrienden naar het noorden van Uganda", vertelt Kirkpatrick. "Het was een mooie kans om te bekijken hoe dat deel van het land zich aan het herstellen was na een 20-jarige rebellenopstand. Terwijl ik daar was ontmoette ik een jonge vrouw die werkte voor de Britse staat. Ze leerde een lokale taal in Gulu, de grootste stad van Noord-Uganda. De reden waarom ze deze onbekende tribale taal bestudeerde, was dat ze vertalers moest opleiden in Irak. Ik vond het uiteraard zeer bizar dat de taal van de Acholi gesproken werd in Irak. Zo kwam ik te weten dat er jonge Acholi mannen gerekruteerd werden door de militaire contractanten om naar Irak te trekken. Deze jonge mannen spreken uiteraard geen woord Engels. Ze hadden dus vertalers nodig in Irak om de Acholi veiligheids-werknemers instructies te kunnen geven. Ik ben ondertussen te weten gekomen dat de rekrutering van Ugandezen door militaire contractanten een veel voorkomende praktijk is. In de rekruteringskantoren in de hoofdstad Kampala staan er regelmatig lange rijen mannen aan te schuiven voor een job. De rekruteringsbureau's behoren niet rechtstreeks tot het Amerikaans leger. Ze worden evenmin, gerund of bemand door militair personeel van de VS. Het zijn privé-kantoren, maar geloof me, het Amerikaans leger betaald hun rekeningen." De private veiligheidsbedrijven zijn bovendien niet verplicht om slachtoffers te rapporteren en hoeven hun interne administratie aan niemand voor te leggen.

www.blackstarnews.com

BRAZILIË EN VENEZUELA, TWEË SLEUTELVERKIEZINGEN IN EEN WEEK TIJD

| James Petras |

Eind september en begin oktober vinden er twee verkiezingen plaats in Latijns-Amerika die bepalend zullen zijn voor de toekomstige ontwikkelingen in dit continent. Kan de rechterzijde van Venezuela en Brazilië een dusdanige positie verwerven dat ze de huidige onafhankelijke en sociaal geïnspireerde beleidslijnen kan omkeren? Zal het front van centrum-linkse regeringen in Latijns-Amerika gebroken worden? (red.)

De parlamentsverkiezingen in Venezuela van 26 september zullen bepalen of president Chavez zijn tweederdemeerderheid kan behouden om zijn democratisch socialistische agenda te kunnen uitvoeren zonder procedurele obstructies van de rechterzijde. Brazilië, de machtigste en meest dynamische industriële en agro-exportgerichte economie van het continent, houdt presidentsverkiezingen op 3 oktober 2010. In beide landen is het electoraat sterk gepolariseerd, hoewel in Brazilië niet volgens de breuklijn socialisme-kapitalisme.

PRESIDENTSVERKIEZINGEN IN BRAZILIË

In Brazilië wordt het een strijd tussen de Partij van de Arbeid (PT – 'Partido do Trabalho') en de Sociaaldemocratische Partij (PSDP – 'Partido da Social Democracia Brasileira'). Dilma Rouseff is de PT-kandidate en wordt actief gesteund door uittredend president Lula Da Silva. De tegenkandidaat is Jose Serra, voormalig gouverneur van de deelstaat Sao Paulo. Het zal in de verkiezingen niet zozeer om diep tegengestelde programma's gaan, want beide kandidaten willen verder gaan met de vrijhandel, met de exportgerichte ontwikkeling van landbouw en grondstoffen, en beiden krijgen financiële steun van de zakenwereld en de banken. Ondanks hun banden met de zakentop en hun gemeenschappelijk afwijzen van radicale – of zelfs gematigde – veranderingen in de ongelijke inkomensverdeling en het grondbezit in Brazilië, zijn er toch een aantal verschillen tussen beiden. Die gaan ten eerste over de machtsverhoudingen in het continent, ten tweede over de vrijheid voor de Braziliaanse sociale bewegingen om openlijk voor hun eisen op te kunnen

PT-kandidate Dilma Rouseff (Brazilië)



komen, ten derde over de toekomst van de centrum-linkse regimes in de buurlanden (voornamelijk Bolivia, Venezuela, Argentinië) en ten vierde over de privé-publieke gemeenschappelijke ondernemingen in de nieuw ontdekte olievelden in de diepzee.

Mocht Serra het halen dan zal het buitenlandse beleid van Brazilië naar de VS opschuiven. Hij zal meer afstand nemen van Iran en er zou ten minste een vermindering komen (of misschien wel een stopzetting) van de gemeenschappelijke

investeringsprogramma's met Venezuela en Bolivia. Serra zal wel de huidige lijn verderzetten van de handelspolitiek met, en het investeringsbeleid in Azië. Serra zal evenzeer uitkijken naar diversificatie van de markten (behalve waar de VS geopolitieke of militaire belangen heeft), en zal de export stimuleren voor de agrobusiness en de sector van grondstoffen en mineralen. De PSDP-kandidaat zal ook geen einde maken aan Lula's budgettair beleid en nauwgezette fiscale en inkomenspolitiek. Wellicht zal het sociale beleid van Serra verder gaan dan Lula's

maatregelen om de openbare pensioenen te verlagen, zal het de loonmatiging aanhouden, en de uitgaven voor onderwijs, gezondheidszorg en armoedeprogramma's verminderen. Qua ontginning van de nieuwe olie- en gasvelden – een cruciale sector – zal Serra de rol van de staat terugschroeven (dus minder inkomsten, minder winstparticipatie, minder eigenaarschap voor de overheid) ten voordele van de privé petroleummaatschappijen. Hij zal waarschijnlijk minder geneigd zijn om vakbondsleiders te coöpteren en meer beroep doen op 'legale' repressiemiddelen tegen stakingen. De rurale sociale bewegingen zullen meer worden gecriminaliseerd, een lot dat zeker de beweging van landloze boeren (MST – 'Movimento dos trabalhadores sem terra') beschoren zal zijn. Op diplomatiek vlak zal de Braziliaanse regering onder Serra nauwer bij de VS aanleunen, ook wat militaire kwesties betreft, maar zonder openlijke steun te verlenen aan directe militaire interventies. Dit kunnen we afleiden uit zijn bewering dat Bolivia een 'narco-staat' is, waarmee hij

verder te zetten, met inbegrip van een meerderheidsparticipatie van de overheid in de nieuwe olie- en gasontginningen. Dit geldt evenzeer voor de armoedeprogramma's en de tolerantiemarge – maar geen steun – voor de sociale bewegingen als MST en de vakbonden.

Met andere woorden de keuze in deze verkiezingen is er een tussen ofwel een stap achteruit in de richting van repressie, conformisme en het beleid van de jaren 1990, ofwel een status quo voor de vrije markt, een onafhankelijk buitenlands beleid, armoedebestrijdingsprogramma's en grotere Latijns-Amerikaanse integratie.

Mocht Serra het halen, dan verschuift het machtsevenwicht in Latijns-Amerika naar rechts en dan zullen de invloed en de manipulatiemogelijkheden van de Verenigde Staten tegenover de centrum-linkse burens van Brazilië vergroten. Op vlak van binnenlandse politiek komt er geen breuk met Lula, de armoedeprogramma's zullen via de bestaande

Dilma Rousseff. Het gezegde: "waarheen Brazilië gaat, is waarheen Latijns-Amerika gaat" is niet ver van de waarheid, zeker als we kijken naar de economische toekomst van Latijns-Amerika en de vooruitzichten voor meer regionale integratie.

PARLEMENTSVERKIEZINGEN IN VENEZUELA

Met de verkiezingen in het Venezuela van Chavez staan en vallen de vooruitzichten op een progressieve sociale verandering in Latijns-Amerika. De democratisch socialistische regering steunt enerzijds hervormingsgezinde regimes in Latijns-Amerika en de Caraïben en heeft anderzijds door zijn beleid van openbare uitgaven enorme vooruitgang geboekt qua gezondheidszorg, onderwijs, en voedselverdeling voor 60 procent van de armste sectoren van de bevolking.

Ondanks de immense populariteit van Chavez en de vernieuwde herverdelingsprogramma's en structurele veranderingen, is het gevaar groot dat de rechterzijde een betekenisvolle vooruitgang zal boeken in de komende parlementsverkiezingen.

In Venezuela wil de rechterzijde elke verdere vooruitgang op vlak van gesocialiseerde eigendom van strategische industrieën een halt toe roepen. Ze zoekt de samenleving te destabiliseren door aan te sturen op de mislukking en zelfs de openlijke sabotage, van lokale beleidsinitiatieven. Ze wil de overheidsuitgaven voor sociale programma's en openbare investeringen sterk inkrimpen. Rechts heeft als strategische doelstelling om Amerikaanse militairen, inlichtingendiensten en 'hulporganisaties' in het land een institutionele voet aan de grond te geven om de buitenlandse politiek van president Chavez te verzwakken. Venezuela moet volgens de rechterzijde meer toegevingen doen aan het Witte Huis, voornamelijk door haar steun voor Iran en Palestina in te trekken, maar allerbelangrijkst door te stoppen de onafhankelijke Latijns-Amerikaanse politiek-economische lijn te volgen die Washington buiten spel zet, met name via Mercosur, Alba en Unasur (zie kaderstukje).

Indien Serra verkozen wordt, zal het machtsevenwicht in Latijns-Amerika naar rechts verschuiven en zullen de invloed en de manipulatiemogelijkheden van de Verenigde Staten tegenover de centrum-linkse burens van Brazilië vergroten.

Hillary Clintons uitspraken herhaalt. Hier komen we werkelijk tot een breuk met de lijn van Lula, die een hechte vriendschapsband onderhoudt met Bolivia. We moeten er niet aan twijfelen dat Serra elk onafhankelijk, diplomatiek initiatief zal verwerpen dat tegen de VS militaire ambities in zou gaan.

PT-kandidate Rousseff voert voornamelijk campagne met de belofte Lula's economische en diplomatieke politiek

instellingen worden verdergezet. De sociale bewegingen zullen het wel moeilijker krijgen. Op basis van deze (lichte) verschillen krijgt Serra de steun van de grootste zakenverenigingen van Sao Paulo, terwijl de individuele zakenlui hun steun verdelen over beide kandidaten. De grote vakbonden steunen dan weer Rousseff, en de MST die zich bedrogen voelt door de gebroken beloftes van Lula over landhervorming, voert campagne "tegen Serra", en dus onrechtstreeks voor



De Venezolaanse president Chavez brengt zijn stem uit (2009)

De Verenigde Socialistische Partij van Venezuela (PSUV – 'Partido Socialista Unido de Venezuela'), onder leiding van president Chavez, kan terugblikken op zes jaar economische groei, inkomensverhogingen en een dalende werkloosheid. Daar staat tegenover dat het laatste anderhalf jaar gekenmerkt werd door recessie, stijgende inflatie- en misdaadcijfers, gekoppeld aan budgettaire beperkingen die de nieuwe programma's parten spelen.

Volgens eigen officiële cijfers van de VS hulpagentschappen heeft Washington in de aanloop naar deze verkiezingen zo'n 50 miljoen dollar gestort ter ondersteuning van Venezolaanse NGO's die door de oppositie worden gecontroleerd en van politieke frontvormingen die de VS-belangen promoten. Het geld is voornamelijk bedoeld om de verschillende ruziënde fracties te verenigen, om de privé-media die zo'n 70% van de markt in handen hebben te subsidiëren, en om de lokale oppositiegezinde groepen in volkswijken te financieren.

De verkiezingscampagne van politiek rechts focust op corruptie bij de regering en op drugsmokkel. Deze thema's werden aan de oppositie voorgezegd door het Witte Huis en de 'New York Times', waarbij men rustig over het hoofd ziet dat de procureur-generaal van Venezuela de vervolging aankondigde van 2700 gevallen van individuele corruptie en 17000 gevallen van drugshandel. De oppositie en de 'Washington Post' citeren een geval waarbij het openbaar distributiesysteem (PVDAL) niet in staat bleek om verschillende duizenden ton voedsel te leveren, zodat het wegrotte in de opslagplaatsen en moest worden weggegooid. Uiteraard vermeldt men niet dat de drie voormalige directeurs van PVDAL opgesloten zitten en dat de voedseladministratie voorziet in een derde van de consumptie van bewaarbare voedingsmiddelen, aan verkoopprijzen die de helft lager liggen dan in de privé warenhuizen.

Het staat als een paal boven water dat de rechterzijde significant zal scoren in

deze parlamentsverkiezingen, alleen al omdat ze de vorige verkiezingen hadden geboycot. Elke verkozenen is dus sowieso winst. Wellicht zal de anti-corruptie campagne niet het thema leveren om de meerderheid van Chavez in gevaar te brengen, aangezien de vorige vertegenwoordiger van de rechterzijde, ex-president Carlos Andres Perez, zelf veroordeeld werd voor een miljoenenfraude en de verduistering van fondsen die naar Miami werden versluisd. Chavez wordt door de meeste kiezers als een eerlijk en smetteloos persoon aanzien, toch kan dit niet steeds gezegd worden van een aantal medestanders die opnieuw een parlementaire zetel ambiëren. De vraag is of de kiezers ze zullen herverkiezen ondanks hun reputatie, precies om Chavez te steunen, of dat vele kiezers weg zullen blijven. Het grootste gevaar voor een beslissende PSUV-overwinning is immers niet zozeer dat de kiezers naar de rechterzijde zullen overlopen, maar dat ze uit onvrede zullen wegblijven op de verkiezingsdag.

In de aanloop naar deze verkiezingen hield de PSUV een reeks verkiezingspolls waarbij de lokale groepen dikwijls eigen kandidaten op de lijst konden zetten ten nadele van kandidaten die naar voor geschoven werden door het partij-establishment. Het zal interessant zijn om na te gaan of deze kandidaten van de basis beter zullen scoren dan diegenen die aangeduid werden door de 'top'. Hier zal ook de interne verhouding in de PSUV door bepaald worden: de meer socialistisch gerichte kandidaten tegenover een gematigde sector.

Doorheen deze verkiezingen loopt een scherpe klasse-lijn: een meerderheid van de lagere klassen steunt de PSUV, terwijl de midden en hogere klassen bijna volledig de rechterzijde steunen. Nochtans is er een niet zo klein deel van de armen en van de vakbonden dat niet echt overtuigd blijkt te zijn en weinig gemotiveerd is om te gaan stemmen. De houding van dit deel van de bevolking zou beslissend kunnen zijn in de cruciale districten, waar de campagne ook het hevigst wordt gevoerd. Een sleutelkwestie voor de verkiezingsoverwinning van de PSUV is de vraag of de vakbonden, de bedrijven in zelfbeheer en de gemeenschapsraden zich volop zullen inspannen om de terughoudendheid van een deel van het

Met de verkiezingen in het Venezuela van Chavez staan en vallen de vooruitzichten op een progressieve sociale verandering in Latijns-Amerika.

electoraat te helpen doorbreken en ze te stimuleren om voor linkse kandidaten te stemmen. Zelfs de militante vakbondsliden en zelfbeheercomités hebben zich vooral gericht op 'eigen' en 'economische' problemen (lonen bijvoorbeeld) zonder rekening te houden met de bredere politieke achtergrond. Hun stem en actie als opinieleaders om op dit breder kader te wijzen is cruciaal om de poli-

MERCOSUR is een douane-unie die in 1991 werd opgericht door Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay. Sinds 4 juli 2006 maakt ook Venezuela er deel van uit. Het doel van de organisatie is het bevorderen van de handel via het vrij verkeer van goederen, personen en kapitaal. Bolivia, Chili, Peru, Ecuador en Colombia zijn geassocieerde leden.

ALBA is een politiek economisch samenwerkingsakkoord gebaseerd op solidariteit en complementariteit onder de leden: Venezuela, Bolivia, Cuba, Antigua & Barbuda, Ecuador, Nicaragua, Dominica, Saint Vincent & the Grenadines.

UNASUR is een intergouvernementele unie die de twee bestaande douane-unies (Mercosur en het Andespact) integreert. Men spreekt van een model volgens de Europese Unie dat op termijn een eigen munt, parlement en paspoorten beoogt. Volgens de voormalige secretaris-generaal van de Andesgemeenschap moet een volwaardige Unie mogelijk zijn binnen de 10 jaar. De leden zijn Argentinië, Bolivia, Brazilië, Colombia, Chili, Ecuador, Guyana, Paraguay, Peru, Suriname, Uruguay, Venezuela.

tieke inertie en zelfs om de onvrede met bepaalde PSUV-kandidaten te boven te komen.

BESLUIT

Deze aankomende verkiezingen in Brazilië en Venezuela zullen een beslissende impact hebben op de politiek en het economisch beleid in Latijns-Amerika, en op de relaties met de Verenigde Staten voor het komend decennium. Indien Brazilië naar rechts opschuift zal

voortuit inhouden voor het proces van regionale integratie en voor een relatief onafhankelijke buitenlandse economische politiek.

In Venezuela zal een overwinning van de socialisten Chavez versterken om zijn beleid van sociale welvaart aan te houden, alsook zijn anti-imperialistische houding en zijn pro-integratie politiek. De uitgesproken houding van Chavez tegen de VS militarisering – met inbegrip van de coup in Honduras en de militaire basissen in Columbia – stimuleert de centrum-linkse regimes om een principiële houding (zij het wat gematigder dan die van Venezuela) aan te nemen tegen de militarisering van de internationale relaties. Tegelijkertijd gaat er van de hervormingen in Venezuela een druk uit op deze centrum-linkse regimes om zelf ook sociale hervormingen door te voeren, armoedebestrijdingsprogramma's uit te werken en gemeenschappelijke ondernemingen (privé en publiek) te installeren in tegenstrijd met de liberale politiek van de rechterzijde.

James Petras is professor emeritus sociologie aan Bingham University New York.

het niet in te schatten gevolgen hebben voor de VS-invloed in de regio, en zal de onafhankelijke stem van Latijns-Amerika op het wereldtoneel gesmoord worden. Zelfs als in de verdere aanloop naar deze verkiezingen bevestigd wordt dat geen van beide kandidaten een doorbraak zullen bewerkstelligen voor meer sociale rechtvaardigheid, zal de verkiezing van Lula's kandidaat Dilma Rousseff een stap

EEN ROEP OM VREDE! VREDESWEEK 2010

I Georges Spriet I

In 1999 riepen de Verenigde Naties, onder impuls van heel wat Nobelprijswinnaars voor de vrede, de afgelopen tien jaar uit tot het 'Internationaal Decennium voor een Cultuur van Vrede en Geweldloosheid voor de Kinderen van de Wereld'. Gedurende die periode zijn wereldwijd tal van initiatieven genomen ter bevordering van deze cultuur. Op het einde van dit decennium kiezen we met de Vlaamse Vredesweek nogmaals uitdrukkelijk om een 'Cultuur van Vrede' voorop te stellen.

Met de term 'Cultuur van Vrede' beklemtonen we dat vrede meer is dan de afwezigheid van oorlog. Dat laatste wordt "negatieve vrede" genoemd. Het gaat ons ook en vooral om "positieve vrede". Hieronder verstaan we het respecteren van universele mensenrechten en het respect voor de waarde van elk mens: toegang tot onderwijs, socio-economische rechtvaardigheid, gelijkheid tussen man en vrouw, respect voor de natuur en een constructieve manier van omgaan met conflicten.

We zetten ons af tegen de overtuiging dat geweld en oorlog inherent zijn aan de mens. We zijn niet veroordeeld tot oorlog. Het is de mens die een 'Cultuur van Oorlog' heeft ontwikkeld; het is de mens die 'een Cultuur van Vrede' kan realiseren. Wie fundamenteel wil werken aan vrede moet de oorzaken van geweld en oorlog aanpakken. Oorlogen ontstaan niet zo maar. Ze zijn altijd in min of meerdere mate het gevolg van onderdrukking en discriminatie. Ze ontstaan uit sociale en economische onrechtvaardigheid, manifeste ongelijkheid en armoede. Ze zijn mogelijk door de gemakkelijke toegang tot wapens en de financiering ervan. Wie niet wil werken aan deze wezenlijke oorzaken, kan ook niet rekenen op duurzame verandering.

Alleen volgehouden inspanningen voor democratisering, gelijkheid, duurzame ontwikkeling en ontwapening zullen de fundamentele van oorlog en geweld aanpakken. Uiteraard zijn er in deze richting al stappen gezet. Denken we maar aan het internationaal verbod voor chemische

wapens, het verbod op anti-persoonsmijnen en clustermunitie. Maar het grootbeeld van de laatste twintig jaar dat een aaneenschakeling van oorlogen, militaire operaties, bombardementen en bezettingen toont, wijst erop dat we eigenlijk de andere kant op gaan. De 'Cultuur van

desbeweging om te werken aan de onderliggende oorzaken van oorlog en conflict (The Hague Appeal for Peace-1999) en aan een cultuur voor vrede.

Als vertegenwoordiger van het Spaanse EU-voorzitterschap (eerste helft 2010)

bracht minister van Buitenlandse Zaken Moratinos een analyse van de bedreigingen waartegen Europa zich zou moeten beschermen. Hij beklemtoonde dat de machtsverschuivingen in het internationale systeem – weg van het Westen en naar potentiële rivalen toe, zoals China en in mindere mate Rusland – een toename van conflicten zal veroorzaken. Door het opkomen van nieuwe machten die naar internationale erkenning streven, ontstaat een nieuwe multipolaire wereld. Een multipolaire wereld leidt volgens Moratinos tot grotere concurrentie, vooral wanneer het om de zoektocht naar schaarser wordende grondstoffen gaat, in de eerste plaats energie en water.

Zowat alle leidende politici – met de EU-Hoog Vertegenwoordigster van Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid, Catherine Ashton, op kop – pleiten voor de bundeling van machtsinstrumenten om de beschreven instabiliteit te beheersen. Ashton zet volop in op het idee van een 'holistisch veiligheidsbeleid'. In haar speeches pleit ze heel duidelijk voor een opheffing van de traditionele scheiding tussen 'peacekeeping' en ontwikkelingswerk, en tussen binnenlandse en buitenlandse politiek. Ze wil de 'soft' en 'hard power' van de Unie combineren, en wil dus alle hefboomen om mondiaal invloed uit te oefenen mobiliseren: politieke, economische, civiele en militaire crisisaan-



Vrede' staat haaks op een aantal actuele ontwikkelingen. Het heersende veiligheidsdenken vertrekt almaar vaker vanuit een militaire logica, en verliest daarbij niet zelden de menselijke noden uit het oog. Er is een sluipende militarisering van een reeks internationale betrekkingen aan de gang en steeds meer maatschappelijke problemen worden vandaag vanuit militair perspectief benaderd of gezien als een bedreiging die met geweld moet afgewend worden: klimaatverandering, migratie, het vrijwaren van de energietoevoer, falende staten, enz. Dit op militaire leest geschoeid veiligheidsdenken gaat volledig voorbij aan de oproep van de wereldvre-

pak. Daarmee onderschrijft ze volop de huidige dominante politieke lijn die op de binnenlandse en buitenlandse veiligheidsuitdagingen een militair antwoord wil klaarstomen. Deze denkwijze krijgt ook de steun van het Europees Parlement: "De Unie moet haar strategische autonomie versterken via een duidelijk en efficiënt beleid voor buitenlandse politiek, defensie en veiligheid". Het Europees Parlement vindt ook dat het: "pro-actief en globaal zou antwoorden op de zich ontwikkelende dreigingen en uitdagingen, door de verschillende actiemiddelen, civiele en militaire, in synergie te gebruiken."

In een cultuur van vrede is zoets ondenkbaar. Veiligheid wordt niet bepaald door de militaire sterkte maar precies door een politiek programma uit te werken dat de 8 hoofdpunten van de oproep (zie kader) in concrete werking omzet. Civiele middelen kunnen dan zeker niet vermengd worden met militaire. Noden moeten worden aangepakt, niet militair 'gemanaged'.

Er gaan geregeld stemmen op om ervoor te zorgen dat de economische crisis toch maar geen impact zou hebben op de militaire budgetten. De krant 'Le Monde' (3 juli 2010) voerde onlangs nog een vurig pleidooi voor het behoud van de defensiebudgetten ondanks de crisis want: "defensie is voor een continent als Europa de capaciteit om de strategische ambities te verantwoorden; het is de capaciteit om militaire operaties uit te kunnen voeren in (verre) gebieden waar onze economische toekomst op het spel staat; het is de capaciteit om te interveniëren in andere continenten. Kortom defensie is de capaciteit om zijn positie onder de machten van deze tijd te kunnen behouden."

De wereld gaf in 2009 in tijden van financiële, economische, sociale en ecologische crisis, 1531 miljard dollar aan bewapening uit. Dit is zowat 6% meer dan in 2008. Het veiligheidsdiscours en de militaire record-uitgaven zijn de negatie van een "cultuur van vrede" waarin de internationale relaties gebaseerd zijn op samenwerking, onderlinge hulp en bijstand, en niet in concurrentie met elkaar staan maar in een vorm van complementariteit interageren.

Oproep van de VN voor een 'Cultuur van Vrede & Geweldloosheid'.

1. Bevordering van een cultuur van vrede door middel van educatie; door het stimuleren van onderwijs voor iedereen, met bijzondere aandacht voor meisjes; door de herziening van de leerplannen zodat de kwalitatieve waarden, het gedrag en de attitudes die inherent zijn aan een cultuur van vrede bevorderd worden; door training in conflictpreventie en -resolutie, dialoog, consensus zoeken en actieve geweldloosheid...
2. Bevordering van duurzame economische en sociale ontwikkeling door zich te richten op de uitroeiing van armoede, toegespitst op de speciale behoeften van kinderen en vrouwen en gebaseerd op de Haagse Oproep tot Vrede – the Hague Appeal for Peace (1999); door te werken aan een duurzaam omgaan met het milieu; door het bevorderen van nationale en internationale samenwerking ter vermindering van de economische en sociale ongelijkheden...
3. Bevordering van de eerbiediging van de mensenrechten door het verspreiden van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens op alle niveaus en het volledig implementeren van de internationale instrumenten die betrekking hebben op de mensenrechten...
4. Zorg voor de gelijkheid tussen mannen en vrouwen door de integratie van een genderperspectief en de bevordering van gelijke kansen in economische, sociale en politieke besluitvorming; door de opheffing van alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen; door ondersteuning en hulp aan vrouwen in crisissituaties als gevolg van oorlog en alle andere vormen van geweld...
5. Bevordering van democratische participatie door het vormen van actieve burgers; door het versterken van democratische principes en praktijken; door het oprichten en versterken van nationale instituties en processen die de democratie promoten en ondersteunen...
6. Bevordering van begrip, tolerantie en solidariteit door het promoten van een dialoog tussen beschavingen; door acties ten behoeve van kwetsbare groepen, migranten, vluchtelingen en ontheemden, inheemse volkeren en traditionele groepen; door respect voor verscheidenheid en culturele diversiteit....
7. Ondersteuning van participatieve communicatie en de vrije stroom van informatie en kennis door middel van acties ter ondersteuning van onafhankelijke media, die een cultuur van vrede en een doeltreffend gebruik van media en massacommunicatie promoten; door het treffen van maatregelen om de kwestie van het gebruik van geweld in de media aan te pakken; door het gebruik van nieuwe technologieën voor uitwisseling van kennis en informatie...
8. Bevordering van internationale vrede en veiligheid door middel van acties die aansturen op een algemene en volledige ontwapening; op een grotere betrokkenheid van vrouwen bij de preventie en oplossing van conflicten; op de bevordering van een cultuur van vrede in post-conflictsituaties; op initiatieven in conflictsituaties die vertrouwenwekkende maatregelen en inspanningen om tot vreedzame onderhandelde oplossingen te komen stimuleren.

Een brede maatschappelijke werking uitbouwen die de huidige benaderingswijze van problemen in de wereld fundamenteel omkeert, is dus een absolute noodzaak. Dit is geen braaf pleidooi voor een idealistische wereld, het is een pleidooi voor een concrete politiek van ontwapening, om grondoorzaken van conflicten aan te pakken, om onze eigen

ontwikkeling niet te realiseren ten koste van andere landen en bevolkingsgroepen en evenmin ten koste van toekomstige generaties. Daarvoor zullen we de confrontatie niet uit weg kunnen gaan met de heersende elite, het heersende eenheidsdenken, en het heersend economisch systeem dat altijd ergens anders moet gaan 'wegnemen'.

BIG BROTHER IN DE EUROPESE UNIE

I Georges Spriet I

Raf Jaspers, advocaat bij het 'Progress Lawyers Network', heeft een bijzonder interessant boek geschreven over de evolutie van de beveiligingspolitiek in de Europese Unie. Het is een thema dat we bij Vrede zeer interessant vinden, omdat het precies handelt over de recentste evoluties in het denken rond veiligheid, beveiliging en defensie bij onze beleidsmakers en bij de industrie.

Vrede organiseerde in maart 2010 de Vredesconferentie onder de titel 'Oorlog, je beste belegging', waar we de nadruk legden op de economische duwfactoren naar oorlog toe. Het plenum in de voormiddag draaide rond stellingen van de Britse NGO 'Statewatch' over de vervlechting tussen binnenlandse en buitenlandse politiek, en vooral over de tendens om elk maatschappelijk probleem steeds meer als een veiligheidsrisico te bekijken. Volgens Ben Hayes van Statewatch vertrekt het om zich heen grijpende concept van nationale veiligheid (homeland security) van het idee dat de westerse naties en de levenswijze van de westerlingen onder een nooit geziene bedreiging staan. Of het nu ziektes zijn, politiek geweld of protest, elk 'probleem' wordt als een ernstig gevaar gezien en de oplossing wordt gezocht in de verschuiving van een burgerlijke en gerechtelijke aanpak naar een militaire. Deze veiligheidslogica wordt kennelijk de nieuwe politieke consensus. Ben Hayes stelt zich daarbij ook de vraag of de EU de Israëlische veiligheidsindustrie moet subsidiëren. Bovenstaande vaststellingen vormen ook de centrale lijn van Raf Jaspers in zijn boek 'Big Brother'.

PRIVACY

Het boek is voor een deel eigenlijk een indrukwekkende lijst geworden van maatregelen die de overheid neemt of in petto heeft om de burgers te controleren. Waar de officiële verantwoording voor dit beleid steeds gericht is op het trachten voorkomen van mis- en terreurdaden, is de praktijk van de maatregelen een controle op alle leden van de samenleving. Het uitgangspunt wordt dus 'iedereen is een mogelijk veiligheidsrisico' waarbij geregeld met de meest elementaire



regels van de privacy de vloer wordt aangeveegd. Wie deze stelling wat kort door de bocht zou vinden moet maar eventjes in het boek grasduinen. Zelfs de Luxemburgse Viviane Reding, vice-voorzitter van de Europese Commissie en Europees commissaris voor Justitie, riep begin 2010 de privacy uit tot "de grote uitdaging voor het komende decennium".

Er is eigenlijk een ontwikkeling aan de gang die precies het omgekeerde betekent van wat de overheid zou moeten garanderen. De overheid heeft met name de positieve verplichting de burgers te beschermen tegen elke ongeoorloofde inmenging in hun privéleven. "Wie niets te verbergen heeft, hoeft ook nergens bang voor te zijn", is het standaardwoord geworden op critici van deze ontwikkelingen. Maar hier wordt een scheve logica gehanteerd, meent de mensenrechtencommissaris van de Raad

van Europa. "Het is aan de staten zelf om zich te verantwoorden wanneer zij zich mengen in het privéleven van de burgers, en niet aan de individuele burger om te rechtvaardigen waarom hij zich bezorgd voelt over de inmengingen in zijn grondrechten".

Raf Jaspers overloopt uitgebreid een hele reeks hoogtechnologische beveiligingsprogramma's: camera-bewaking, afluistersatellieten, RFID-chips (radiofrequentie identificatie) en biometrie, vingerafdrukken, DNA, websnuffelaars en spyware, databanken, enzovoort. Ook het Europees gps-systeem, Galileo, is bedoeld voor algemene controle "omdat het meer en meer noodzakelijk zal worden iemands positie in ruimte en tijd op een betrouwbare manier te kennen". De vraag is, aldus Raf Jaspers, voor wie die noodzaak geldt, en voor wie niet. Bovendien is Galileo ook geconcipeerd voor militair gebruik en het systeem moet in 'extreme situaties' bommen en raketten geleiden.

Het Europees beleid rond beveiliging voor de komende jaren werd vastgelegd in het Stockholmprogramma. De auteur citeert Statewatch in dit verband: "De nationale en Europese staten eisen ongebreidelde bevoegdheden om toegang te krijgen tot massale gegevens over het alledaagse leven van iedereen, zodat wij, zo beweren zij, allen veilig zijn en beschermd tegen mogelijke dreigingen. Maar hoe kunnen wij beveiligd zijn tegen de staat zelf? Tegen het gebruik en misbruik dat die staat maakt van gegevens die hij over ieder van ons bijhoudt? Dat alles brengt onze privacy en burgerlijke vrijheden in groot gevaar". Of hoe onder het mom van beveiliging, een heuse controle op de inwoners van de EU wordt georganiseerd.

VOLKSPROTEST IS DE VIJAND

Het Stockholmprogramma meent dat er een intrinsieke samenhang is tussen de binnenlandse en buitenlandse veiligheid. Om de eigen veiligheid te verzekeren moet de Unie zich inlaten met ontwikkelingen in landen buiten Europa. Een adviesgroep zag het als volgt: "De eisen gesteld aan militairen en politie, maar ook aan de burgerbescherming en aan andere eenheden zijn erg gevarieerd en onderling verbonden. Het gaat over gevaren die het gevolg zijn van oorlogstoestanden en terroristische aanslagen, van georganiseerde misdaad, van gewelddadige demonstraties, van natuurlijke of door de mens zelf veroorzaakte natuurrampen en bij het klassiek politiewerk". Raf Jaspers stelt vast dat van oorlog en binnenlandse oppositie een potje gemaakt wordt, en dat is een bewuste, strategische keuze, meent hij: volksprotest is een van de grote vijanden.

Enkele hoofdstukken verder legt de auteur uit dat heel het beveiligingsapparaat moet gezien worden tegen de achtergrond van het nog steeds sterk aanwezige anti-communisme in Europese leidende middelen. Hij citeert resolutie 1481 van de parlementaire assemblee van de Raad van Europa van januari

Van oorlog en binnenlandse oppositie wordt in het Europese veiligheidsbeleid bewust een potje gemaakt. Zo wordt volksprotest een van de grote vijanden van de Unie.

2006: "De communistische ideologie heeft, overal waar ze werd toegepast, geleid tot massale terreur, misdaden en grootschalige aanslagen op de rechten van de mens. Dit is het directe resultaat van de theorie van de klassenstrijd". Het Europees Parlement zegt in een resolutie getiteld 'Europees bewustzijn en totalitarisme' dat Europa moet komen tot een "eengemaakte visie op haar geschiedenis door te erkennen dat communisme,

nazisme en fascisme een onderdeel zijn van deze erfenis". Kennelijk is historisch onderzoek plots niet meer nodig. Dit toont volgens de auteur aan dat het anticommunisme een bredere aanhang krijgt. In beleidskringen leeft onder meer de vrees dat het marxisme en links een rol gaan spelen bij de ontwikkeling van de oppositie.

DEMOCRATIE

Deze Europese Unie krijgt van Jaspers ook een sterk onvoldoende als hij het over het democratisch deficit heeft. Het is zonder meer een miskenning van algemene democratische principes dat het Europees Parlement (EP) geen initiatief kan nemen om nieuwe wetten op de rails te zetten. Het EP kan de Commissie wel verzoeken passende voorstellen te doen, maar de onmogelijkheid om zelf wetsvoorstellen te bespreken en ter stemming te leggen, betekent een institutioneel democratisch tekort. De auteur klaagt ook aan dat het Parlement niet betrokken wordt bij de fase die voorafgaat aan het indienen van wetsvoorstellen. Hij noemt deze fase van beleidsconceptie cruciaal.

Bovendien kan het Parlement over geen enkele materie alleen beslissen. Met

het Verdrag van Lissabon wordt het aantal terreinen uitgebreid waarvoor de medebeslissingsprocedure van het EP geldt. Het parlement krijgt ook een grotere zeggenschap over begroting en internationale overeenkomsten. Maar de Europese Raad moet altijd akkoord gaan vooraleer de beslissing rechtsgeldig is. Het EP is dus helemaal niet 'soverein', zoals theoretisch wel in elke westerse democratie.

Wat het democratisch deficit van Europa betreft legt Jaspers de vinger – jammer genoeg bijzonder kort – vervolgens op een andere wonde. Vooraleer de voorstellen van de Commissie in het Europees Parlement komen, wordt er achter de schermen druk overlegd, druk uitgeoefend en gelobbyd tussen Commissie, Raad en Parlement, vooral met de grote politieke fracties – de Europese Volkspartij en de sociaaldemocratische fractie. Kleinere partijen kunnen hun ideeën dus geen ingang meer doen vinden bij hun collega's uit de grote fracties, omdat de bepaling van standpunten op een ander niveau al heeft plaats gegrepen. Dit beperkt de rol van individuele parlementsleden (van gelijk welke fractie) en degradeert hen tot stemmachines. Naast een democratisch deficit qua bevoegdheden is er dus ook een deficit qua praktijk, dat volgens mij zeker van even groot belang is.

De auteur vergeet hier te melden dat qua 'democratische praktijk' niet alleen het Europees Parlement op de schopstoel kan worden gezet. Zowat alle westerse nationale parlementen leiden aan de ziekte van de participatie. Dat wil zeggen dat elk parlements lid van de meerderheid aan handen en voeten gebonden ligt aan de regering, en geen ruimte krijgt voor onafhankelijk parlementair werk. Omgekeerd worden vele zinnige voorstellen van de oppositie automatisch verworpen, louter omdat ze van de oppositie komen. M.a.w. zowel de nationale parlementen als het Europees Parlement lijden aan een uitholling van de participatie, van de politieke rol van de verkozenen en van de vertegenwoordigingsdemocratie in het algemeen.

Er rest mij maar één boodschap: haast u naar de bibliotheek of de betere boekhandel, en lees dit boek!

Boekgegevens:
JESPERS Raf, 'Big Brother in Europa',
Uitgeverij EPO, Berchem, 2010, 404 p.

18-09-2010

JAARLIJKE BBQ VAN VREDE vzw,
GEVOLGD DOOR VREDESCAFÉ & MUZIEK.

Locatie: Masereelhuis, Filips Van Arteveldestraat 35, Gent
Tijdig inschrijven via julie@vrede.be

21 TOT 24-09-2010

CAMPAGNE GENT HANGT' N.A.V. DE EUROPESE DEFENSIE TOP IN GENT.
Hang de vredesvlag uit uw raam
Vlaggen te koop via julie@vrede.be
(grote vlag: 6 euro, fietsvlagje: 2 euro)

21-09-2010

MO*-DEBAT: 'VEILIGHEID EN MILITARISERING, IT TAKES TWO TO TANGO?'
Organisatie: Vrede vzw & MO*
Aanvang: 19.30u
Locatie: De Centrale, Gent
Inkom: gratis.
Info en inschrijvingen: info@vredesweek.be

22-09-2010

MASTERS OF PEACE: OPENINGSACTIE VAN DE VLAAMSE VREDESWEEK.
Meer info en volledig programma zie www.vredesweek.be

23-09-2010

NATIONALE BETOGING N.A.V. DE INFORMELE EUROPESE DEFENSIE TOP IN GENT
Kom massaal met vredesvlag en spandoeken met vredesboodschap.
Aanvang: 13.30u
Locatie: het Zuid, Gent
Meer info op stopoorlogstop.be

29-09-2010

EUROPESE BETOGING VOOR EEN GEMEENSCHAPPELIJK EUROPEES STEUNBELEID OM DE GEVOLGEN VAN DE CRISIS OP TE VANGEN.
Georganiseerd door het Europees Vakverbond (www.etuc.org) en de Belgische vakbonden.
Aanvang: 13u
Locatie: Europaplein, Brussel-Zuid

9-10-2010

FREEZE FOR PEACE.
Actie n.a.v. de 9de verjaardag van de oorlog in Afghanistan.
Aanvang: 13u30
Locatie: Muntplein (Brussel)
Meer info op vrede.be

21-10-2010

UITREIKING VAN DE 36E LOUIS PAUL BOONPRIJS AAN BEELDEND KUNSTENAAR EN PERFORMER FRANK LIEFOOGHE
Aanvang: 20u
Locatie: Vredeshuis, Margrietstraat 9, Gent

23-10-2010

KÄTHE KOLLWITZ VREDESLOOP, MOTOR- EN FIETSTOCHT.
Info en inschrijvingen: www.vredesloop.be
Locatie: Ieper

20-10-2010

BETOGING TEGEN NAVO-TOP IN LISSABON ('PAZ SIM! NATO NÂO').
Locatie: Lissabon, Portugal
Meer info op <http://www.no-to-nato.org/>

19 TOT 21-11-2010

INTERNATIONAAL CONGRES: TEGENTOP TEGEN OORLOG EN DE NAVO
georganiseerd door het internationaal platform No to War – No to NATO en verschillende Portugese vredesorganisaties.
Locatie: Lissabon, Portugal
Meer info op <http://www.wri-irg.org> en <http://www.no-to-nato.org/>

RED VREDE!

Steun ons op 523-0803211-29 – IBAN: BE26 5230 8032 1129

Beste vrienden,
We dreigen 40% van ons subsidiebedrag kwijt te spelen. Dat is maar liefst 70.000 euro per jaar. Ons vijfjarenplan werd niet goed onthaald door de bevoegde commissie. Nochtans blijven we ook na het lezen van hun advies overtuigd dat we een zeer goed beleidsplan hebben opgesteld. We hebben intussen een verhaalschrift ingediend met tegenargumentatie en hopen de commissie nog van mening te doen veranderen. We zullen het resultaat echter pas kennen op 1 november wanneer de minister van Cultuur het definitieve subsidiebedrag bekend zal maken. Wij willen daarop niet wachten en rekenen op de steun van onze sympathisanten.

Zonder Vrede wordt er niet telkens opnieuw gestreefd naar de uitbouw van een breed anti-oorlogsplatform.

Zonder Vrede krijgen heel wat emotionele protesten geen politiek verlengstuk.

Zonder Vrede wordt de band tussen oorlog en de kapitalistische economie veel minder gelegd.

Onze linkse vredesbeweging mag niet verzwakken! Stort uw steun op de Triodosrekening van Vrede: BE26 5230 8032 1129 Geef een permanente opdracht aan uw bank ten voordele van Vrede vzw (vraag een formulier aan bij julie@vrede.be). Word krekelspaarder voor Vrede vzw (meer info bij pieter@vrede.be). Kent u iemand die een deel van zijn nalatenschap aan een sociale organisatie wil schenken? Breng hem of haar met ons in contact.
Iedereen is ook meer dan welkom op onze jaarlijkse BBQ, dit jaar op zaterdag 18 september

Alvast bedankt!

STEUN ONZE VREDE – REK. NR. 523-0803211-29

STEUNFONDS JUNI-JULI 2010

Stort uw steun op de Triodosrekening van Vrede: BE26 5230 8032 1129

Geef een permanente opdracht aan uw bank ten voordele van Vrede vzw (vraag een formulier aan bij julie@vrede.be Dit e-mailadres is beschermd tegen spambots. U heeft Javascript nodig om het te kunnen zien.). Word krekelspaarder voor Vrede vzw (info: pieter@vrede.be Dit e-mailadres is beschermd tegen spambots. U heeft Javascript nodig om het te kunnen zien.). Kent u iemand die op zoek is om een deel van zijn nalatenschap aan een sociale organisatie te schenken? Breng hem of haar met ons in contact.

LV Gent 10,-; EDC Boechout 10,-; WVD Dendermonde 10,-; OM Jabbeke 10,-; AVS Munte 10,-; LS Gent 10,-; KDL A'pen 10,-; AE Schilde 20,-; NB A'pen 20,-; LB Sint Elooïs Vijve 9,92; LB Wilrijk 4,96; UC Torhout 5,-; MC Bredene 2,49; AC Mariakerke 14,-; EDB Sint Michiels 4,96; JD L Aalst 5,20; WDR 's Gravenwezel 12,40; JDS Luik 4,96; CDS Aalst 5,-; HDS Assebroek 8,-; CDS Gent 4,96; ED Veldegem 4,96; JPE Gent 20,-; YG Hoevenen 4,96; SL Oostende 4,96; KL Gentbrugge 5,-; EM Gent 4,96; RM Oostende 20,-; LM Drongen 24,78; BP Oostende 9,92; GR Kontich 10,-; FVZ Bornem 4,96; MV Gent 10,-; RV Ranst 4,96; MLV Pollare 12,-; DW Assebroek 12,40; LV A'pen 9,92; WW Kortrijk 4,96; DV Eke 10,-; LV Gent 25,-.

Totaal: 395,59 euro!

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 ■ 9160 LOKEREN ■ 09/348 58 23



*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]



De Lombarde

camping - vakantiewoningen



Elisabethlaan 4 • 8434 Middelkerke-Lombardsijde
Tel. 0032 58 23 68 39 - Fax 0032 58 23 99 08
E-mail: info@delombarde.be

www.delombarde.be

Wandelingen aan zee
Natuurreservaat «De IJzermondig»
Mooi speelplein voor kinderen
Café en resto
Goed geëquipeerde huisjes